

T.C

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Güzel Sanatlar Eğitimi ABD

Müzik Eğitimi Programı

EĞİTİM FAKÜLTESİ
MÜZİK EĞİTİMİ ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALI
KLASİK GİTAR ÖĞRENCİLERİNİN
ÇALIŞMA ALIŞKANLIKLARI

Cansel Önder

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı

Prof. Gökay Yıldız

BURDUR, 2009

T.C
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Güzel Sanatlar Eğitimi ABD
Müzik Eğitimi Programı

EĞİTİM FAKÜLTESİ
MÜZİK EĞİTİMİ ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALI
KLASİK GİTAR ÖĞRENCİLERİNİN
ÇALIŞMA ALIŞKANLIKLARI

Cansel Önder
Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı
Prof. Gökay Yıldız

BURDUR, 2009

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kâğıt ve elektronik kopyalarının Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim/Raporum sadece Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezimin/Raporumun ..... yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

[Tarih ve İmza]

Cansel ÖNDER

ÖZET

Eğitim Fakóltesi Müzik Eğitimi Öğretmenliği ABD Klasik Gitar Öğrencilerinin Çalışma Alışkanlıkları

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Müzik Eğitimi ABD, Yüksek Lisans Tezi, 85 sayfa, Haziran 2009

Cansel ÖNDER

Bu araştırma, Türkiye'deki Eğitim Fakólterleri Müzik Eğitimi Anabilim Dalları Klasik Gitar öğrencilerinin bireysel çalışma alışkanlıkları ve bu alışkanlıklarının oluşumunda, gelişiminde gitar öğretmenlerinin katkısını ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Çalışma; amacı, amaca uygun olarak izlenen yöntem ve toplanan verilerin niteliği bakımından betimsel bir araştırmadır.

Araştırmada veriler, anket tekniği uygulanarak elde edilmiş, SPSS. 15 paket programı ile veri analizleri yapılmıştır. Araştırmanın örneklem grubunu Türkiye'deki toplam 23 Eğitim Fakóltesi Müzik Eğitimi Öğretmenliği ABD Klasik Gitar öğrencilerini temsil etmek üzere Mehmet Akif Ersoy, Pamukkale, Dokuz Eylül, Adnan Menderes, Muğla ve Trakya Üniversiteleri ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf, toplam 55 klasik gitar öğrencisi oluşturmaktadır.

Araştırmada anketten elde edilen sonuçlar tablolar halinde gösterilmiş, konuyla ilgili öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler

Çalgı Eğitimi, Eğitim Programı, Klasik Gitar, Klasik Gitar Eğitimi, Müzik Eğitimi, Öğretmen

ABSTRACT

Study Habits of the Classical Guitar Students in Music Teacher Education Faculty MSC (Master of Science) of Education Faculty

Mehmet Akif Ersoy University, Institute of Social Sciences, Music Education MSC, Master Thesis, 85 pages, June 2009

Cansel ÖNDER

This research has been made for the students of Music Education Department of Education Faculties MSC (Master of Science) in Turkey in order to reveal the contribution of Guitar Teachers over the Classic Guitar students' individual guitar working habits and the formation of these habits. This study is a descriptive research in accordance with goals and objectives that are tracked in terms of methods and quality of data collected.

Research data has been obtained by applying the survey technique, data analysis was done with the package programme SPSS 15. Sample of the study group consists of 55 students from Mehmet Akif Ersoy, Pamukkale, Dokuz Eylül, Adnan Menderes, Mugla and Trakya University second, third and fourth grade classical guitar students to represent all students of 23 Faculty of Education and Fine Arts Department of Music Teacher Training MSC in Turkey.

The results obtained from the research surveys shown in the charts, the relevant recommendations are presented at the end of this study.

Key Words

Instrument Education, Training Programs, Classical Guitar, Classical Guitar Education, Music Education, Teacher,

İÇİNDEKİLER DİZİNİ

	Sayfa
BİLDİRİM.....	iii
ÖZET.....	İv
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER DİZİNİ.....	vi
KISALTMALAR DİZİNİ.....	ix
TABLolar DİZİNİ.....	x
TEŞEKKÜR.....	xiii

BÖLÜM I

GİRİŞ

Giriş.....	1
Klasik Gitar Tarihi.....	3
Problem	7
Alt Problemler.....	7
Araştırmanın Amacı.....	7
Araştırmanın Önemi.....	7
Sayıtlılar.....	8
Sınırlılıklar.....	8
Tanımlar.....	8

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Çalgı Eğitimi.....	10
Klasik Gitar Eğitimi.....	10
Türkiye’de Klasik Gitar Eğitiminin Gelişimi.....	11
Eğitimde Çalgı Çalışma Alışkanlığını Etkileyen Faktörler	12
Program.....	13
Öğretmen.....	17
Öğrenci.....	24

Sayfa

Bireysel Gitar Çalışma Alışkanlıkları	25
Klasik Gitar İçin Doğru Oturuş ve Klasik Gitarı Doğru Tutuş.....	26
Deşifre	28
Eser/Etüt Çalışma.....	30
Çok Sesli Müzik İcrasında Ezgiyi Duyma-Anlama-Duyurma.....	34
Farkında Olarak Çalma.....	36
Teknik	38
Yorum.....	40
Repertuar Tekrarı.....	43
Düzenli Çalışma.....	44
Tırnak Bakımı.....	46
Klasik Gitar Bakımı.....	48

BÖLÜM III**YÖNTEM**

Yöntem.....	49
Evren	49
Örnekleme.....	49
Veri Toplama Araçları.....	52
Verilerin Analizi.....	53

BÖLÜM IV**BULGULAR ve YORUMLAR**

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	54
İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	69

BÖLÜM V
SONUÇ ve ÖNERİLER

Sonuç.....	82
Öneriler.....	84
 KAYNAKÇA.....	 86
 EKLER.....	 91
EK-1: ANKET FORMU	92
ÖZGEÇMİŞ.....	100

KISALTMALAR DİZİNİ

AGSL	Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi
ADÜ	Adnan Menderes Üniversitesi
DEÜ	Dokuz Eylül Üniversitesi
GL	Genel Lise
MAKÜ	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
MÜ	Muğla Üniversitesi
PAÜ	Pamukkale Üniversitesi
TÜ	Trakya Üniversitesi

TABLOLAR DİZİNİ

<u>Tablo</u>	<u>Sayfa</u>
Tablo 1. Örneklem Grubunda Yer Alan Gitar Öğrencilerinin Üniversitelere Göre Dağılımı.....	49
Tablo 2. Gitar Öğrencilerinin Cinsiyete Göre Dağılımı.....	50
Tablo 3. Gitar Öğrencilerinin Mezun Oldukları Okul Türüne Göre Dağılımı.....	51
Tablo 4. Gitar Öğrencilerinin Devam Etmekte Oldukları Sınıfa Göre Dağılımı.....	51
Tablo 5. Gitar Öğrencilerinin Bireysel Çalgı Gitar Dersini Tercih Etme Sıralarına Göre Dağılımı.....	52
Tablo 6. Gitar Öğrencilerinin Bireysel Gitar Çalışmalarını Ne Sıklıkta Yaptıklarına İlişkin Dağılım.....	54
Tablo 7. Gitar Öğrencilerinin Bireysel Gitar Çalışmalarına Yaklaşık Ne Kadar Süre Ayırdıklarına İlişkin Dağılım.....	55
Tablo 8. Gitar Öğrencilerinin Bireysel Gitar Çalışmalarındaki Uygulamalarına İlişkin Dağılım.....	57
Tablo 9. Gitar Öğrencilerinin Bireysel Gitar Çalışmalarında Oturuş-Tutuş Pozisyonunu Uygulama Durumlarına İlişkin Dağılım.....	58
Tablo 10. Gitar Öğrencilerinin Bireysel Gitar Çalışmalarında Eser/Etüt Deşifre Sürecinde Yaptıkları Uygulamalara İlişkin Dağılım.....	59
Tablo 11. Gitar Öğrencilerinin Bireysel Gitar Çalışmalarında Eser/Etüt Çalışırken Yaptıkları Uygulamalara İlişkin Dağılım.....	61
Tablo 12. Gitar Öğrencilerinin Bireysel Gitar Çalışmalarında Çalıştıkları Eserin Ezgisine Yönelik Yaptıkları Uygulamalara İlişkin Dağılım.....	65
Tablo 13. Gitar Öğrencilerinin Bireysel Gitar Çalışmalarında, Çalıştıkları Eseri Ne Şekilde Çalıştıktıklarına İlişkin Dağılım.....	67
Tablo 14. Gitar Öğrencilerinin Tırnak Bakımı Alışkanlıklarına İlişkin Dağılım.....	67
Tablo 15. Gitar Öğrencilerinin Gitar Bakımı Alışkanlıklarına İlişkin Dağılımı.....	68

Sayfa

Tablo 16.	Gitar Öğretmenlerinin, Derste Çalışılan Tekniklere Yönelik Etüt/Egzersiz Çalıştırma Durumuna İlişkin Öğrenci Görüşleri....	70
Tablo 17.	Gitar Öğretmenlerinin Öğrencilerine, Çalıştıkları Bir Tekniği Başarmadan Yeni Teknik Bir Çalışma Verip Vermeme Durumuna İlişkin Öğrenci Görüşleri.....	70
Tablo 18.	Gitar Öğretmenlerinin Derslerde Eşlik Çalışmalarına Yer Verme Durumuna İlişkin Öğrenci Görüşleri.....	71
Tablo 19.	Gitar Öğretmenlerinin İcra Etmeleri İçin Verdiği Eserlerin/Etütlerin, Öğrencilerin Çalışma İsteklerini Olumlu Yönde Etkileme Durumuna İlişkin Öğrenci Görüşleri.....	72
Tablo 20.	Gitar Öğretmenlerinin Öğrencilerini Çalışılan Eserlerin Form ve Armonik Analizi Yapmalarına Yönelik Yönlendirme Durumuna İlişkin Öğrenci Görüşleri.....	73
Tablo 21.	Gitar Öğretmenlerinin Derslerde Dinleme/İzleme Etkinliğine Yer Verme Durumuna İlişkin Öğrenci Görüşleri.....	74
Tablo 22.	Gitar Öğretmenlerinin Derslerde Çalışılan Eserler/Etütler Üzerinde Duate Değişikliği Yapma Durumuna İlişkin Öğrenci Görüşleri.....	75
Tablo 23.	Gitar Öğretmenlerinin Derslerde Metronom Kullanma Durumuna İlişkin Öğrenci Görüşleri.....	76
Tablo 24.	Gitar Öğretmenlerinin Öğrencilerini Bireysel Gitar Çalışmaları İle İlgili Yönlendirme Durumuna İlişkin Öğrenci Görüşleri.....	76
Tablo 25.	Gitar Öğretmenlerinin Öğrencilerini Tırnak Bakımı İle İlgili Yönlendirme Durumuna İlişkin Öğrenci Görüşleri.....	77
Tablo 26.	Gitar Öğretmenlerinin Öğrencilerin Gitar Bakımı İle İlgili Yönlendirme Durumuna İlişkin Öğrenci Görüşleri.....	78
Tablo 27.	Gitar Öğretmenlerinin Öğrencilerine Derste Çalışılan Eseri/Etüdü Çalma Durumuna İlişkin Öğrenci Görüşleri.....	79
Tablo 28.	Gitar Öğretmenlerinin Derste Gitar Çalmalarının, Öğrencilerin Motivasyonlarını Etkileyerek Daha Fazla Çalışmalarını Sağlama Durumuna İlişkin Öğrenci Görüşleri.....	79
Tablo 29.	Gitar Öğretmenlerinin, Öğrencilerini Zorlandıkları Dönemlerde Performanslarının Düşüşüne Engel Olmak İçin Motive Etme Durumuna İlişkin Öğrenci Görüşleri.....	80

Sayfa

Tablo 30. Gitar Öğretmenleri Tarafından Takdir Edilmelerinin, Bireysel Çalışmalarını Olumlu Yönde Etkileme Durumuna İlişkin Öğrenci Görüşleri.....	81
---	----

TEŞEKKÜR

“Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Öğretmenliği ABD Klasik Gitar Öğrencilerinin Bireysel Çalışma Alışkanlıkları” konulu araştırmamın her aşamasında değerli yardım ve katkılarıyla beni yönlendiren hocam ve danışmanım Sayın Prof. Gökay YILDIZ ’a, araştırmanın çeşitli aşamalarında çok değerli yardımlarını esirgemeyen Sayın Doç. Dr. Seval KÖSE’ye, Yrd. Doç. Dr. Hülya ŞAHİN’e, Yrd. Doç. Dr. Kamile DEMİR’e, Öğr. Gör. Utku ÖZKANOGĖLU ’na, Kemal ÖZTÜRKOĞLU ’na, değerli arkadaşlarım, meslektaşlarım Gözde YAMAN ’a, Özlem AKTAŞ ’a, Selin BEZİRCİOĞLU’na, anket çalışmasına katılan tüm gitar öğretim elemanları ve öğrencilerine, fikirleri ve desteği ile her zaman yanımda olan aileme ve sevgili eşim Sarper ÖNDER’e en içten teşekkürlerimi sunarım.

Cansel ÖNDER

Burdur, 2009

BÖLÜM I

Giriş

Köklü geçmişi, bu geçmişle oluşan birikimi, çok sesli müziğe uygunluğu, hem eşlik hem solo çalgı olarak kullanılabilmesi, ses güzelliği ile müzik tarihinde önemli bir yer edinmiş olan klasik gitar, hiç şüphesiz ki bugünlere görkemli tarihinde kendisini yalnız bırakmayan; gerekli özen, disiplin, gayret ve yeteneğe sahip insanoğlu sayesinde gelmiştir. İcat edildiği günden bugüne insanoğlu gitarı sevmiş, sevdirmiş, geliştirmiş ve bu süreçte öğrendiklerini metot haline getirerek bir sonraki kuşağa emanet etmiştir. İşte bu yüzdendir ki geçmişi bu kadar eskiye dayanmasına rağmen bugün dünyanın en yaygın müzik çalgılarından biridir. Gitar hakkında yayınlanmış olan araştırmaların çokluğu, insanoğlunun kendisi hakkındaki merakının sona ermediğinin ve ermeyeceğinin işaretidir. Bu nedenle müzik tarihinde gitar, çalındığı her dönemde geçmişinin esintilerini taşıyan ve o dönemin sanatsal anlayışını gelecek dönemlere taşıyarak zenginleştirebilen bir rol üstlenmiştir.

Sahip olduğu tüm bu özellikler ile klasik gitar zaman içerisinde sadece eşlik çalgısı olmaktan çıkıp konser salonlarında da solo çalgı olarak yerini almış, bu sayede mevcut popülerliği daha da artarak yaygınlaşmıştır. İnsanlar tarafından daha fazla ilgi görmüş, bu durum ise müzik eğitimi veren kurumlarda gitar eğitiminin yer almasını sağlamıştır. Müzik eğitimi veren kurumlarda gitar eğitiminin yer alması ülkemize de yansımış, bu doğrultuda tüm bu kurumlarda klasik gitar eğitiminin daha ayrıntılı planlanarak uygulanması gerekliliği ortaya çıkmıştır. Klasik gitar eğitimi verilen tüm eğitim-öğretim ortamlarında, eğitim seviyesi ve düzeyi farklılıklar gösterebilir; ancak temel eğitim, tüm bu ortamlarda genel hatları ile aynı şekilde, titizlikte verilmeli ve uygulanmalıdır.

Çok sesliliğe en elverişli çalgılardan birisi gitardır. Eğitim müziğinde piyano ile birlikte, çoksesli duygunun geliştirilmesi, yerleştirilmesi ve sevdirmesine katkıları olacak bir güce sahiptir. Bu nedenle, eğitim fakülteleri müzik eğitimi bölümlerinin tümünde gitarın akademik düzeyde eğitiminin daha ciddi boyutta ele alınması gerekmektedir (Yöndem, 1992, s.15).

Çalgı eğitimi ve çalgı eğitiminin bir parçası olan klasik gitar eğitimi; öğrencilere genel olarak çalım tekniklerini öğretmek gitarı çalabilme, eşlik yapabilme, gitar çalmayı öğretebilme becerilerini kazandırmak için sistemli, planlı işlenen bir süreçtir. Gitar çalma becerisi yetenek ve eğitimin yanı sıra öğrencilerin bireysel çalışmaları ile gelişir. Buna bağlı olarak çalgı eğitiminin bir boyutu olan klasik gitar eğitiminin amacına ulaşması, gerekli yeteneğe sahip gitar öğrencileri üzerinde uygulanan eğitim ile beraber öğrencilerin bireysel gitar çalışma alışkanlığı kazanmalarına ve bireysel gitar çalışma süreçlerini gerekli, doğru yöntemlerle uygulamalarına bağlıdır. Bu nedenle, gitar eğitim süreci içerisinde, çalgılarında kazandıkları bilgi ve becerileri geliştirebilmeleri, çalgı çalmada ilerleyebilmeleri ve eğitimleri sona erdikten sonra da bu beceri ve gelişimin devamlılığını sağlayabilmeleri, estetik anlayış, müzikalite sahibi bireyler olmaları bu sayede müzikal kimlik kazanmaları, kendilerini müzik yoluyla ifade edebilmeleri ve eğitim sürecinin başarıya ulaşması için öğrencilerin bireysel çalışma alışkanlığı kazanmaları son derece önemlidir.

Klasik gitar eğitim sürecinde başarıyı etkileyen en önemli faktörler eğitim-öğretim programı, öğretmen ve öğrencidir. Öğrencilere kazandırılmak istenen davranışlar üstünde, iyi düşünülerek hazırlanmış ve bireysel farklılıklara göre değiştirilebilecek esneklikte uygulanacak bir eğitim-öğretim programının, öğretmenin önünde bir kılavuz olarak bulunması, eğitim-öğretim sürecini başarıya götürmesi açısından oldukça önemlidir. Bu süreç; programı uygulayacak yeterli teknik, müzikal ve pedagojik bilgi sahibi bir öğretmen ve fiziki durumu uygun, müzikal algılama ve yeteneği olan, çalgısını seven, başarılı olmak için düzenli, disiplinli çalışan bir öğrenci profili ile başarıya ulaşabilir.

Klasik Gitar Tarihi

Kökeninin net olarak hangi tarihlere dayandığı bilinmeyen klasik gitarın ilk örneklerine Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi'nde bulunan Hitit taş kabartmalarında (M.Ö.1700 - M.Ö.1400) rastlanmıştır. Bugünkü klasik gitarın şekline çok benzeyen bu çalgı, telli ve perdelidir.

Yüzyıllar boyu değişimi devam etmiş olan gitar, birçok farklı çalgıdan etkilenmiştir. "Rebap, tambur, ud gibi Anadolu, İran, Arap sazlarının gitar evriminde çok önemli katkıları olmuştur" (Kanneci, 2001, s.10). Dünyanın çeşitli yerlerinde değişik dönemlerde çalınmış, popüler olmuş ve günümüz klasik gitar formunu etkilemiş olan "guitarra morisca", "guitarra latina", "vihuela", "lut", "barok gitar", "romantik gitar" günümüz klasik gitarın değişim ve gelişim sürecinin en önemli parçaları olmuştur.

Guitarra Morisca-Guitarra Latina; Ortaçağ döneminde kullanılan telli çalgılardır. Guitarra morisca oval bir gövdeye sahip, üzerinde birçok ses deliği bulunan bir çalgıdır. Guitarra latina ise modern gitara benzeyen, gövdesi kavisli bir çalgıdır.

Vihuela; İspanya'da Arap kültürüne ve uda tepki olarak ortaya çıkan ve gitarın atası olarak kabul edilen vihuela, 16.yüzyılda en gözde çalgılardan biri haline gelmiş ve bu dönemde altın çağını yaşamıştır. Telleri parmakla çekilerek çalınan vihuela, başlangıçta dört çift telli iken polifonik müziğe elverişli olması amacıyla bağırsaktan yapılan, altı çift telli bir çalgı haline getirilmiş ve üçüncü tel haricinde, modern gitar gibi akort edilmiştir. Günümüze kadar gelen ve icra edilen birçok klasik eser, bilinen ilk vihuela yorumcu ve bestecileri olan, Louis Milan (1500–1562), Louis de Narvaes (1500–1555), Alonso de Mudarra (1510–1580) tarafından bestelenmiştir.

Lut (Lavta); "Telleri parmaklarla çekilerek çalınan ve geçmişi çok eskilere uzanan telli bir çalgı"dır (Say, 1992, s.783-784). Rönesans Dönemi'nde ortaya çıkan Lut, armut şekilli gövdesi ve bombeli sırtı ile "Arap Udu"na benzer. Bu nedenle kökeninin Ortadoğu olduğu düşünülmektedir. Her tel sayısı çifttir, ancak çalınan döneme ve coğrafyaya göre tel sayısı değişiklik göstermiştir. Kontrpuana elverişli bir çalgı olması nedeniyle uzun dönemler kabul görmüş ve popüler olmuştur. Rönesans Çağı ile birlikte başlayan popülerliği barok çağı ile (16., 17. ve 18. yüzyıllar) birlikte doruğa

ulaşmış ve devrin çok önemli bestecilerinin bu saz için besteler yapmasına neden olmuştur (John Dowland, Robert de Visse, J.S.Bach, S.L. Weiss,O. Chilesotti vb.).

Lut bu dönemlerde, bir süsleme çalgısı olarak orkestralarda da kullanılmıştır. J.S. Bach, Haendel, Haydn lutu, süsleme amaçlı olarak eserlerinde kullanmış ünlü bestecilerdendir. Bununla birlikte J.S. Bach, Haendel ve Haydn, lut için eserler bestelemişlerdir. Piyano dışında, hiçbir çalgı lut kadar uzun süre varlığını koruyamamıştır (Say, 1992, s.783,784).

Barok Gitar; 17. yüzyıl sonları ve 18. yüzyıl başlarında üretilen barok gitar, beş çift telli bir çalgıdır ve akort sistemi dörtlü aralıklara göre düzenlenmiştir. “İspanya ve Fransa’da çok kullanılan bu saz için G. Sanz, F. Le Cocq ve vb. besteciler tarafından gitar tarihinin çok önemli eserleri ve metotları yazılmıştır” (Noad, 1974, s.5). Bu dönemde yazılan eserler, gitar repertuarının halen önemli bir kısmını oluşturmaktadır.

Barok çağın geleneklerinden olan bir saz için yazılmış eseri diğer sazlar için de düzenlemek gitar ve lut repertuarını zenginleştirmiştir. Çok sesli müziğe yakınlığı sayesinde eşlik ve solo saz olan gitar ya da lut repertuarının gelişmesi ve zenginleşmesi, halkın bu çalgıya olan ilgisini çok arttırmıştır. “Bu tip paralel giden ilgi sonucunda J. S. Bach, S.L. Weiss, R. De Visse, A. Vivaldi, L. Boccerini, G. Sanz, A. Falcenhagen, G. Z. Romano, S.De Murcia, G. A. Brescianello, F. Le Cocq gibi müzik tarihinin önemli bestecilerinin de aralarında olduğu birçok besteci bu saz için orijinal eserler yazmıştır” (Kanneci, 2001, s.11).

17. yüzyılda bestelenen eser ve hazırlanan metotların yanı sıra, gitar çalım tekniklerinde ve gitar yapımında da gelişmeler olmuştur. Vihuela’da kullanılan parmakla çekerek çalma tekniği, önceden uygulanan akorlara parmakla vurma tekniği ile birlikte, barok gitarda uygulanmaya başlanmıştır.

Romantik Gitar: Barok müziğin doruğa ulaşmasıyla tekrar popüler olmaya başlayan Lut, çalım güçlüğü nedeniyle zamanla yerini romantik gitara bırakmıştır.

Zamanla lavtanın telleri on bir çift, iki tek olmak üzere yirmi dörde çıkmıştı. İcra için, daha çok yetenek ve eğitim gerektiriyordu. Bazen akort işleminin çalınan

parçadan uzun sürdüğü belirtilmektedir. Bunun farkına varanlar gitara yöneldiler, böylece gitaristlerin ve gitar için eser yazan kompozitörlerin sayısı da artmış oldu (Elmas, 1994, s.17).

18. yüzyılda şekillenen romantik gitar, başlarda beş tek telli olup sonralarda altı tek telli bir çalgı olmuştur. “Beş telli gitara altıncı telin Alman Jacop August Otto (1760–1829) tarafından takıldığı belirtilmektedir” (Elmas,1994, s.17). Altı telli gitarın akort sistemi, günümüze kadar gelen ve tüm dünyada kullanılan “mi, la, re, sol, si, mi” akort sistemidir.

Bu dönemde gitar yapımında da değişiklikler olmuş, süslemeler azaltılmış, tuşe üzerine on iki perde çubuğu yerleştirilmiştir. Önemli bestecilerin romantik gitar için yazdığı besteler günümüzde de öğrencilerin ve gitaristlerin repertuarının çok değerli bir bölümünü oluşturmaktadır. “F. Sor, D. Aguado, M. Giuliani, N. Paganini, F. Shubert, N. Coste, M. Carcassi, A. Diabelli, L. Legnani, F. Gragnani, F. Carulli, F. Molino dönemin romantik gitar için eser yazmış önemli isimlerinden bazılarıdır” (Noad, 1974, s.6). Yine bu dönemde Fransız İhtilali'nin etkileri ile gitar, soylu kesimin elinden halka ulaşmış ve popüleritesi artarak daha yoğun ilgi görmüştür.

19. yüzyılda gitar, yapımcılar tarafından kuvvetli, gür sesli ve altı telli bir çalgı haline getirilmiş, akort sistemi oturmuştur. İlk ve önemli gelişme bağırsak teller yerine naylon tellerin kullanılması olmuştur. “Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşayan Albert Augustine ilk kez klasik gitar için naylon tel üretmiştir” (Kanneci, 2001, s.12). Diğer önemli bir gelişme, 1817–1892 yılları arasında yaşamış olan Alman gitar yapımcısı Antonio Torres Jurado, gitarın günümüzdeki temel biçimini oluşturmuş ve tel boyunun 65 cm. olması gerektiğini savunmuştur. Bu sav desteklenmiş ve klasik gitarın genel yapısı standart hale gelmiştir. Bu değişiklikler, gitarı daha da popüler, çekici kılmış ve A. Segovia, E. Pujol, R. Sainz De Maza, A. Diaz, N. Yepes, J. Williams, J. Bream gibi yeni bestecilerin ve virtüözlerin önünü açmış ve yetişmesini sağlamıştır.

Lavta ailesinden gelen ve 19. yüzyılda son halini alan klasik gitarı Kanneci (2005, s.7) “Her türlü armoniyi verebilen, hem eşlik hem de solo saz olarak kullanılabilen ve kontrpuantal müzik icrasında avantajları olan bir çalgı” olarak tanımlamıştır. Bu avantajları sayesinde popüler olan klasik gitar, yapısı itibariyle temelde iki bölümden

oluşur. Bu iki bölüm, gövde ve klavye(sap)dir. Gitar yapımında, daha iyi, kaliteli ses elde etmek amacı ile gitarın her bölümü için çeşitli ağaçlar kullanılır. Kullanılan ağaçların türü ve kalitesi, gitarın rengini, parlaklığını ve rezonansı belirlediği için gitar yapımında oldukça önemlidir. Gitar yapımında kullanılan ağaçlarda eğilme, çatlama gibi sorunlar olmaması için ağaçların iyi kurutulmuş olması gerekir. Gitarın ses kalitesini en çok etkileyen bölüm, üst tablada kullanılan ağaç ve ağacın inceliğidir. Üst tabla, gitarın en önemli kısmıdır. Titreşimleri sağlayan ve sesin kalitesi ile yüksekliğini veren kısmı bu tabladır.

Tellere dokunarak meydana getirilen titreşimler, üst tablada bulunan lifleri titreterek gövdede yankılanmak suretiyle sesi meydana getirir. Bu yüzden üst tablaya "rezonans tablası" da denir (Elmas, 1994, s.68).

Üst tablada daha çok yumuşak ağaçlar (ladın vb.) kullanılır ve üst tabla ne kadar ince olursa ses daha kaliteli ve parlak olur. Üst tablanın çatlayıp çökmemesi için tablanın iç kısmına destek kirişleri yapıştırılır. Kirişlerin çok ince olmaması aynı zamanda da yeterince kuvvetli olması gerekir. Aksi takdirde üst tabla çatlayıp içe doğru çökebilir. Alt tabla ve yan bölümlerde ise daha sert ağaçlar (gül vb.) kullanılır. Sap ve tuşe, gitar çalımını ve hâkimiyetini en fazla etkileyen bölümlerdir. Yapımında, sapın eğilmemesi için çok iyi kurutulmuş ağaçlar kullanılır. Sapın arka kısmında genellikle maun, Lübnan Çamı gibi ağaçlar; ön kısmında (tuşe) ise sert ağaçlar, abanoz ya da gül ağacı, kullanılır. Gitar telleri ise alt üç ve üst üç tel olmak üzere iki ayrı şekilde yapılır. Alt üç tel (mi-si-sol) misina (nylon) tellerden, üst üç tel (mi-la-re) ise nylon ya da ipek ipliklerin metal tellerle sarılmasıyla yapılan tellerden oluşmaktadır.

Klasik gitarın popülerleşmesi ve sık tercih edilen bir çalgı olması sayesinde ülkemizde de gitar yapımı özellikle son yıllarda oldukça iyi bir düzeye gelmiş, Türkiye'de yapılan gitarlar, gitaristler ve öğrenciler tarafından da tercih edilerek kullanılmaya başlanmıştır. Bu durum kuşkusuz klasik gitar yapımının daha da yaygınlaşacağını gösterir.

Problem

Eğitim Fakóltesi Múzik Eğitimi Anabilim Dalı gitar öğrencilerinin çalışma alışkanlıkları nelerdir?

Alt Problemler

1. Gitar öğrencilerin bireysel çalışma alışkanlıkları nelerdir?
2. Gitar öğrencilerinin, bireysel çalışma alışkanlığı kazanmalarında öğretmenlerinin katkısına ilişkin görüşleri nelerdir?

Araştırmanın Amacı

'Gitar öğrencilerinin bireysel çalışma alışkanlıkları nelerdir?', 'Gitar öğrencilerinin eğitim sürecinde oluşan alışkanlıkları kazanmalarında öğretmenlerinin katkısı nedir?', 'Öğrencinin, sorumluluklarını yerine getirip getirmeme durumu nedir?' gibi sorulara dayanarak yola çıkılmış bu araştırmada, Türkiye'deki Eğitim Fakólterleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Múzik Eğitimi Anabilim Dalı Klasik Gitar öğrencilerinin bireysel çalışma alışkanlıklarını, çalışma içeriklerini ortaya koymak ve bu alışkanlıkların oluşumunda gitar öğretmenlerinin katkısını belirlemek, bu doğrultuda gitar öğretmenlerine-öğrencilerine, gitar öğrencilerinin çalışma içerik ve alışkanlıklarına ilişkin geliştirici öneriler ile gitar eğitimine katkı sağlanması amaçlanmaktadır.

Araştırmanın Önemi

Bu araştırma, Eğitim Fakóltesi Múzik Eğitimi ABD'deki gitar öğrencilerinin eğitim sürecinde kazandıkları bireysel çalışma alışkanlıklarının ve çalışma içeriklerinin, öğretmenlerin bireysel çalışma alışkanlıklarının oluşumundaki katkısının belirlenmesi, bu konuda öğrenci görüşlerinin alınması ve yanlış çalışma alışkanlıkları varsa bunların düzeltilmesi konusunda neler yapılabileceğine ilişkin öneriler sunulabilmesi bakımından önem taşımaktadır.

Sayıtlılar

1. Veri toplama aracı bu araştırmada incelenen bireysel gitar çalışma alışkanlıklarını ve bu yönde öğretmen katkılarını ortaya koymaya yöneliktir.
2. Araştırmaya katılan öğrencilerin ankete verdikleri cevapların, samimi ve içten olduğuna inanılmaktadır.

Sınırlılıklar

Bu araştırma,

1. Kuramsal kaynaklar,
2. Mehmet Akif Ersoy (MAKÜ), Muğla (MÜ), Adnan Menderes (ADÜ), Pamukkale (PAÜ), Trakya (TÜ) ve Dokuz Eylül Üniversitesi (DEÜ) Müzik Eğitimi Öğretmenliği ABD ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf gitar öğrencilerinin görüşleri,
3. Örneklem grubunu oluşturan gitar öğrencilerinin bireysel çalışma alışkanlıkları ve öğretmenlerin alışkanlıklara katkısı ile sınırlandırılmıştır.

Tanımlar

Alışkanlık: İç ve dış etkilerle davranışların tekrarlanması, hep aynı biçimde gerçekleşmesi sonucu beliren, şartlanmış davranış (TDK, 2005).

Duate: Nota üzerinde yazan numara ve pozisyonları.

Bireysel Gitar Çalışma Alışkanlığı: Bu araştırmada bireysel gitar çalışma alışkanlığı; çalışmaların belirli bir süre ve düzen içerisinde, oturuş-tutuş pozisyonunun uygulanarak; teknik egzersizlerin, deşifre, eşlik, repertuar tekrarı, eser/etüt, eser analizi, ezgiye yönelik çalışmalar ve yorum çalışmalarının bilinçli olarak yapılması, ayrıca gitar ve tırnak bakımının düzenli uygulanmasını kapsayacak şekilde ele alınmıştır.

Öğretmen Katkısı: Bu araştırmada öğretmen katkısı; öğretmenlerin öğrencilerini bireysel çalışmaları ile ilgili yönlendirmeleri, derslerinde metronom kullanmaları, eşlik, etüt/egzersiz, eser analizi ve yorumuna yönelik çalıştırmaları, gitar, tırnak

bakımına ilişkin bilgilendirmeleri, bilinçlendirmeleri, motive etmeleri, öğrencilere çalıştıkları eserleri çalmaları ve farklı yorumculardan dinletmeleri olarak ele alınmıştır.

BÖLÜM II

Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar

Çalgı Eğitimi

Müzik eğitiminin, bu doğrultuda mesleki müzik eğitiminin en önemli ve temel boyutu çalgı eğitimidir. Tarman (1996, s.10) çalgı eğitimini; “bireyin çalgı çalmaya yönelik davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişimler meydana getirme süreci” olarak tanımlamıştır. Çalgı eğitimi “bireyin sahip olduğu yeteneklerinin gelişmesini sağlayan, bu işlevin gerçekleşmesi için gerekli bilgi, beceri ve çalışma sistemini kazandıran, amaçlı ve metotlu olarak çalgı çalmaya yönelik değerli nitelikleri geliştiren bir süreçtir” (Moray, 2003, s.3). Çalgı öğrenme ise, “yaşantı ürünü, çalgı çalmaya yönelik kalıcı izli davranış değişikliğidir” (Tarman, 1997, s.31).

Mesleki müzik eğitiminin bir boyutu olarak müzik öğretmenliği eğitiminde bireysel çalgı dersi, öğrencilerin kişisel gelişimleri ve mesleki yaşantılarındaki etkin rolü bakımından müzik eğitiminde oldukça önemli bir yere sahiptir. Genellikle öğrencilerin fiziksel özelliklerine uygun olarak seçilen çalgılar ile uygulanan çalgı eğitiminin genel amaçları; çalınacak olan çalgının sevilmesi, çalgının tanınması, çalgıya yönelik teknik bilgi ve becerilerin öğrenilmesi, uygulanması, müzikalitenin, yorum ve yaratıcılık becerilerinin gelişmesi, öğrenilen bilgilerin öğretilmesidir.

Klasik Gitar Eğitimi.

Çalgı eğitiminin bir boyutu olarak klasik gitar eğitimi, Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi ABD Bölümlerinde “Bireysel Çalgı Dersi” kapsamında 8 yarıyıl haftada ikişer saat olarak sürmektedir. Klasik gitar eğitimi; belirli bir amaç ve süreç içerisinde, öğrenci-öğretmen arasındaki bilgi alışverişi ile bireysel olarak uygulanır. Gitar çalmayı öğrenebilme, gitar çalmayı geliştirebilme ve çalgıyı etkin kullanabilme basamaklarını gerçekleştirmeye dönük olarak yürütülen bu eğitim süreci içerisinde; gitar eğitimine yönelik bilgi, beceri ve teknikler öğrenilmekte, uygulanmakta, bu yolla öğrencilerin klasik gitar müziği dinleme, müziği anlama, müziği yorumlama ve müzik bilgisi

oluşturma gibi davranışları da gelişmektedir. Ayrıca öğrencinin klasik gitarı sevmesi, gitar tarihi, gitarın yapısı hakkında bilgili, gitar müziği kültürüne ve çok sesli müzik anlayışına sahip olması, deşifre bilgi ve becerisinin gelişmesi, eşlik yapabilmesi, toplu müzik çalışmalarında uyum sağlayabilmesi, gitarında iyi bir ton elde edebilmesi, gitar bakımı ve kişisel bakım ile ilgili bilgi sahibi olması, bireysel sorumluluklarının farkında olarak düzenli, disiplinli çalışma alışkanlığı kazanması, kendini kontrol edebilecek, yönlendirebilecek, eğitebilecek bilinçte, yeterlilikte olması, başka kişilere bildiklerini anlatabilecek ve uygulamalı olarak gösterebilecek nitelikte olması gibi hedefleri içerir.

4 yıl (8 yarıyıl) süren bu eğitim sürecinde öğrenci ile haftada 2 saat bireysel gitar dersi yapılmaktadır. Amaç klasik gitarı seçen öğrencilere bir müzik öğretmeni için gerekli teknik ve yorumu öğretmek hatta bu dalda gitar eğitimcisi olabilmeleri için lazım olan özellikleri kazandırmaktır. Bu çalgıda başarılı olan öğrenciler lisansüstü eğitim programlarına da (yüksek lisans, doktora) devam edebilmektedirler. 3. ve 4. sınıfta orkestra dersi adı altında öğrenciler toplu çalmaya da yönlendirilmektedir (Halvaşı, 1999, s.38-39).

Klasik gitarın eğitim sürecinde tüm bu hedeflerin gerçekleşmesini ve hedeflenen davranışların alışkanlık haline dönüşmesini sağlayan ve etkileyen en önemli faktörler; öğretmen, öğrenci ve programdır.

Türkiye’de Klasik Gitar Eğitiminin Gelişimi.

Türkiye’de gitar önceleri sadece eğlence müziğinde kullanılan bir çalgı olmuş, daha sonra da olsa konser vermeye gelen yabancı gitaristler, radyo yayınları, çeşitli vesilelerle yurt dışına gidip gelen müziğe yatkın kişilerin getirdiği plak ve notalar, klasik gitarın ülkemizde yaygınlaşmasına neden olmuştur (Elmas,1994, s.54).

Türkiye’de bilinen ilk gitar öğretmeni Andrea Paleologos (1911–1997)’dur. Dr. Fazıl Abrak, Rifat Esenbel, Ertuğrul Şatıroğlu, Can Aybars, İlya Ksantapulos, Mario Parodi, Sava Palasis, Ziya Aydınant, Raffi Arslanyan, Savaş Çekirge, Misak Toros, Ahmet Kanneçi, İrkin Aktüze, Yıldız Elmas, Nejat Başar, Ertan Birol, Erdem Sökmen, Bekir Küçükay vb. ülkemizde klasik gitarın gelişimine katkıları olan önemli gitarist ve gitar öğretmenlerindendirler.

Uzun süre sadece özel derslerle sürdürülen klasik gitar eğitimi; 1977–1978 eğitim-öğretim yılında Mimar Sinan Üniversitesi Devlet Konservatuarı’nın öncülüğü ile

akademik düzeye taşınmıştır. Eğitim fakültelerinde ise öncülüğü 1983 yılında Marmara Üniversitesi yapmıştır. Kısa süre içerisinde gitarın popülerliğinin artması ile diğer Konservatuvarlarda, Müzik Öğretmenliği Ana Bilim Dalı ve Müzik Bilimleri Bölümlerinde de klasik gitar eğitimi uygulanmaya başlanmıştır.

Ülkemizde klasik gitara gösterilen ilgi sayesinde, gitar için çok çeşitli etkinlik ve festivaller düzenlenmiştir. 1982–1993 yılları arasında İstanbul Filarmoni Derneği tarafından düzenlenen Uluslararası Gitar Festivali, 1998–2000 yıllarında yapılan Karaburun Gitar Festivali, Sevda Cenap And Vakfı'nın katkılarıyla düzenlenen Savaş Çekirge Günleri, 2000 yılından beri düzenlenen İstanbul Yıldız Teknik Üniversitesi Gitar Günleri, 1996 yılında başlayan ve iki yılda bir düzenlenen Antonio Lauro Gitar Bienali, Ordu Gitar Festivali, Bilkent Gitar Günleri, 2005–2006 yıllarında yapılan Akdeniz Üniversitesi Gitar Günleri, Pera Gitar Festivali ile ülkemizde dünyaca ünlü Türk ve yabancı gitaristler konserler vermiş, masterclasslar yapmışlardır. Aynı zamanda bu organizasyonlarda konferanslar, seminerler ve yarışmalar düzenlenerek klasik gitarın ülkemizdeki yerinin ve öneminin artması sağlanmıştır. Bu sayede klasik gitar eğitiminin kalitesi yükselmiş, gitar severlerin gitar bilgi ve kültürü artmış, gitaristlerin tanınması sağlanmıştır.

Çalgı Çalışma Alışkanlığını Etkileyen Faktörler

“Alışkanlık”, TDK Eğitim Bilimleri Sözlüğü'nde (2005) “bir şeyin sık sık yinelenmesi sonucunda oluşan huy ve alışkı” olarak tanımlanmaktadır; ancak olumlu bir davranışın sık sık tekrarlanması için öncelikle yapılacak eylemin, yapan kişi tarafından anlamı kılınması gerekir. Eğitimde öğrencilerin çalışma alışkanlığı kazanmaları da öncelikle öğrencilerin iç disiplinlerinin sağlanması, çalışmanın sonucunda ulaşılabilecek hedeflerin belirlenmesi, anlamlandırılması ve çalışma yöntemlerinin oluşturulması ile gerçekleşir.

Özveri isteyen bir süreç olan çalgı eğitiminde öğrencilerin bireysel çalgı çalışma alışkanlıkları, çalma becerilerini doğrudan etkilediği için son derece önemlidir. Öğrencilerin bireysel çalışmalarını düzenli, planlı ve bilinçli yöntemlerle yapmaları, derslerine aktif ve disiplinli katılımları öğrencilerin çalışma alışkanlıklarını oluşturur. Belirli bir sisteme oturtulmamış, hedefleri belirlenmemiş, bilinçli, düzenli yapılmayan çalışmalar, öğrencilerin fiziksel ve ruhsal açıdan yorgunlukları ile sonuçlanarak

çalgılarına çalışma isteklerinde azalmaya, sonuç olarak eğitimde başarısızlığa neden olabilir. Klasik gitar eğitiminde bu gibi sonuçların yaşanmaması için öğrencilerin bireysel gelişimleri temel alınarak düşünülmüş bir eğitim programı, bu programı titizlikle uygulayacak yeterlilikte, öğrencileri çalışma yöntemleri ile ilgili yönlendirecek, alanında uzman, etkili bir öğretmen ve üzerine düşen sorumlulukları yerine getirecek bir öğrenci iş birliği şarttır. “Çalgı eğitiminde öğretmen, öğrenci ve öğretim programı, niteliği etkileyen üç temel faktör sayılabilir” (Çilden, 2006, s.543).

Program.

“Programı olmayan, programa yön vermeyen veya programa dayanmayan bir eğitim süreci yeterince tutarlı kılınamaz, gereğince etkili ve verimli olamaz, beklenen başarılı sonucu veremez” (Uçan, 2002, s.126). Eğitimin her alanında olduğu gibi müzik eğitiminde ve buna bağlı olarak klasik gitar eğitiminde de belirli bir program içerisinde sürdürülen bir eğitim anlayışı, eğitimin niteliğinin artması açısından son derece önemlidir. Program, eğitim bilimleri sözlüğünde ‘belli bir çalışmanın amacını, bölümlerini, yöntemini ve süresini gösteren plan’ (TDK, 2005) olarak tanımlanmıştır. Uçan (1992, s.14) “Eğitimde Program Çözümleme” isimli makalesinde ise program tanımını şöyle ifade etmiştir: “Program, eğitim sürecinin amacını, boyutlarını, bölümlerini-aşamalarını-evrelerini, hedeflerini, içeriğini, yol ve yöntemlerini, araç ve gereçlerini, işlemlerini, etkinliklerini, süresini, sonuçlarını-ürünlerini ve bütün bunlar arasındaki ilişkileri kapsayan işlevsel-işgörüselsel ve işevuruk bir bütündür.” Eğitim sürecinde tüm bu başlıkların bir araya toplandığı programın başlıca boyutları eğitim programı, öğretim programı ve ders programıdır. Bu boyutların en geneli olan eğitim programını Demirel (2002, s.5), “öğrenene okulda ve okul dışında planlanmış etkinlikler yoluyla sağlanan öğrenme yaşantıları düzeneği”, Ertürk (1997, s.14) “belli öğrencileri belli zaman süresi içinde yetiştirmeye yönelik düzenli eğitim durumlarının tümü” olarak tanımlamışlardır.

Müzik eğitiminin de önemli bir parçası olarak müzik eğitim programını Uçan (2005, s.61) “müzik eğitimi sürecinin önceden oluşturulan tasarısı ve bu tasarının uygulamada gerçekleşen görünümü” olarak tanımlamış ve müzik eğitiminde programın önemine şöyle değinmiştir:

Program, örgün müzik eğitiminin en önemli öğelerinden biridir. Programsız bir örgün müzik eğitimi düşünülemez. Çünkü program, örgün müzik eğitiminin ana öğelerin olan ‘öğrenciyi, içeriği (konu alanını), öğretmeni ve çevreyi/ortamı’

birbiriyle buluşturur, birleştirir, bütünleştirir, etkileştirir ve eğitimsel bir sisteme kavuşturur (Uçan, 2005, s.60).

Eğitim programının kapsamında bulunan öğretim programı, temelde öğretmen-öğrenci ilişkisine dayanır. Derste işlenecek konunun hedefleri ve hedef davranışları doğrultusunda uygulanacak öğretim etkinliklerinin tümünü, hedef ve hedef davranışlara ilişkin konuları, beklenen öğrenmenin gerçekleşmesi için öğrenci üzerinde yapılan ön hazırlıkları, hedef davranışların kazanılıp kazanılmadığına dair sınav-ölçme durumlarını ve değerlendirmeyi yani eğitim sürecinde yapılacak uygulamaların tümünü kapsar. “Müzik öğretim programı; tasarlanmış (planlanmış) ve gerçekleştirilmiş müziksel öğretim/öğrenim etkinliklerinin bütünüdür” (Uçan, 2005, s.62).

Bir müzik öğretim programı, öğrenciye kazandırılacak özellikleri, yani müzik öğretimiyle erişilecek hedefleri; bu hedeflerde her birine ilişkin gözlenebilir kritik davranışları, yani hedef davranışları; hedeflerin ve hedef davranışların kenetli olduğu içeriği-konuları, hedef davranışları öğrenciye kazandırmak için gerekli etkinliklerden oluşan öğretme-öğrenme durumlarını; hedef davranışların öğrenciye kazandırılıp kazandırılmadığını ve hedeflere erişilip erişilmediğini ortaya çıkarmak için gerekli bilgileri (verileri) elde etmeye ilişkin etkinliklerden oluşan sınav-ölçme durumlarını; programın sağlamlık ve etkinlik derecesini belirlemek ve öğrenci, öğretim ve program hakkında yargıya varmak için gerekli ilke, ölçüt ve işlemleri, yani değerlendirmeyi kapsar (Uçan, 2005, s.62).

Tüm bu tanımlardan yola çıkarak, klasik gitar öğretim programı; klasik gitar öğretim sürecinin önceden düşünülerek bilişsel, duyuşsal, devinışsel hedef-hedef davranışların ve hedef - hedef davranışların kenetli olduğu içeriğin, belirlenen hedef davranışların öğrenciye kazandırılması için uygulanan öğretme-öğrenme etkinliklerinin, bu hedef davranışların öğrenciye kazandırılıp kazandırılmadığını belirlemek için uygulanacak sınav-ölçme durumunun ve değerlendirme aşamalarının kapsanacak şekilde belirlenmesi, planlanması ve bu planın uygulamadaki görünümü olarak tanımlanabilir.

Kanneci (2005, s.7) gitar eğitimini “temelde çalgıyı tanıma, çalma ve kullanmayı öğrenerek, form bilgileri ışığında müzik eserlerinde bestecinin isteklerini icra etmek için davranış kazandırma süreci” olarak tanımlamıştır. Bu tanımın ilk amacı olan çalgıyı tanıma; gitar tarihi, gitarın yapısı, bakımı ve gitar müziği hakkında bilgiler ile temellenir. Çalma ve çalgıyı kullanmayı öğrenme; temel klasik gitar bilgi ve

tekniklerinin (oturuş-tutuş, sağ-sol el parmaklar arası koordinasyon, arpej, akor, gam, bare, tirando, apoyando, pizzicato, tremolo, flajole, legato vb.) bilinçli, sıralı bir düzen içerisinde aktarılmasıyla, öğrencinin ise düzenli çalışmalarıyla gerçekleşir. Kanneçi'nin değindiği form konusu ise eser hakkında bilgi veren en önemli göstergelerden biri olduğu için klasik gitar eğitiminde de önemli bir yere sahiptir. Bu nedenle bu konunun öğretim programında belirlenen hedef, hedef-davranışlar ve konuların arasında bulunması ile farklı dönemlere ait çeşitli formlarda eserlerin çalışılması, bu bilgiler ışığında müzikal yorumun öğrencilere kazandırılması sağlanır.

Çok sesliliğe uygunluğu sayesinde hem eşlik hem de solo çalgı olarak icra edilebilen klasik gitarın eğitim sürecinde, öğrencilerin her iki alanda da bilgi sahibi olmaları ve bu bilgileri gitar üzerinde uygulayabilmeleri için öğretim programında her iki alana yönelik hedef, hedef-davranışlar ve konuların belirlenerek uygulanması faydalı olacaktır. Bu sayede öğrencilere çok sesli müzik anlayışı ve gitar müziği kültürünün de kazandırılmasının yanı sıra, çalgılarında elde edecekleri yeterlilik düzeyinin de artması sağlanacaktır.

Öğrencilerin bireysel çalışma sorumluluklarının farkına varmalarını, araştırmacı, yeni eserlere meraklı, deşifre becerileri yüksek, yaratıcı, kendi kendilerini ve başkalarını eğitmeye hazır olmalarını sağlamak da gitar eğitiminin amaçlarından. Öğretmenlerin, öğrencilerini bilgileri doğrultusunda serbest bırakıp, yeni eserleri istekle çalışmalarına ön ayak olmaları, öğrencilerinin yaratıcılıklarını desteklemeleri ve öğretim programında bu konulara yer verilmesi, öğrencilerin mezun olduktan sonraki bireysel gelişimlerine ayrıca mesleki yaşantılarına çok önemli katkılar sağlayacaktır. Uslu (1998, s.42), "Türkiye'de Çalgı Eğitiminin Yaygınlaştırılmasında ve Geliştirilmesinde İyi Çalgı Eğitimsi Yetiştirmenin Önem ve Gerekliliği" isimli makalesinde çalgı eğitimi ve çalgı eğitimciliğinin birbirine katkısı üzerine şunları söylemiştir:

Çalgı eğitimi yapılan ve çalgı eğitimcisi yetiştirilen ortamlarda, nitelik konusu öncelikli olarak önemsenmelidir. Öyleyse, iyi çalgı eğitimcisi yetiştirmenin, iyi çalgı eğitimi ve öğretimiyle ilişkili olduğu bilinmelidir. Çalgı eğitimciliğinde, bir öğretici için edinilmesi gereken bilgi ve davranışların kazanılması da iyi çalgı eğitimcisi olmaya etki eden diğer önemli konulardandır.

Bu bakımdan klasik gitar eğitiminde de öğrencilerin gitarın sadece nasıl çalınacağı değil, nasıl öğretileceği konusunda da bilgilendirilmeleri ve bilinçlendirilmeleri önemlidir. Müzik eğitimcisinin en temel vasıflarından birinin çalgı eğitimciliği olmasından dolayı öğrencilere, kendi kendini eğitebilme ve bilgiyi başkalarına öğretebilme becerilerinin kazandırılması, eğitim-öğretim programlarında bu hedeflere yönelik çalışmalara da yer verilmesinde fayda vardır. “Mesleki müzik eğitiminde müziği bizzat yaşamının ötesinde onu bilgili, bilinçli, düzenli, planlı, yöntemli, kurallı ve yeterli olarak yaratan, seslendiren/yorumlayan, kuramlayan, araştıran, uygulayan ve öğreten sanatçı, bilimci, eğitimci ve teknoloji yetiştirmeye yönelik bir strateji uygulanır.” (Uçan, 2005, s.33) Özellikle müzik eğitimcisi yetiştiren Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Bölümleri’nde bu hedefleri de kapsayan bir “klasik gitar eğitim-öğretim programı”nın oluşturulması, çalgı eğitimciliğine yönelik derslerin konulması; öğrencilerin mezun olduktan sonra karşılaşacakları durumlarda hazırlıklı ve bilgili olmaları açısından kuşkusuz oldukça önemlidir.

Eğitim sürecinin doğru ve verimli gerçekleşmesi, öğrencinin gitar çalmayı alışkanlık haline getirip, geliştirebilmesi ve çalgısında düzenli bir şekilde ilerlemesinde, iyi hazırlanmış bir eğitim-öğretim programı oldukça etkilidir. Ancak eğitim sürecinde bireysel farklılıklardan dolayı her öğrencinin aynı performansı göstermesi beklenemez, bu nedenle tüm öğrencilere tek bir programın aynı sürede; aynı strateji, yöntem ve teknik ile uygulanması başarısızlıkla sonuçlanabilir. “Bireysel olarak yapılan çalgı derslerinde öğretmenin her öğrencisi bir sınıftır ve her öğrencinin çalgı çalmayı öğrenmekle ilgili yeteneği, fiziksel yeterliliği aynı olamayacağı için öğrencileri ayrı ayrı ele almak ve bu açıdan bakmak zorunluluğu vardır” (Çilden, 2006, s.544).

Klasik gitar eğitimi, çalgı eğitiminin tüm alanlarında olduğu gibi bireysel özellik ve gelişimlere göre şekillenir. Bu nedenle öğretim programı uygulamalarında belirlenen hedeflerde de bu özellik ve gelişimlere göre değişiklikler olabilir. Saraç (1997, s.23), “Müzik Eğitimi Bölümlerinde Çalgı Eğitim Programlarının Yeri ve Önemi” isimli makalesinde bireysel farklılıkların çalgı öğretim programına yansıtılması gerekliliğine şöyle değinmiştir: “Çalgı eğitiminde, öğrencinin müziksel yaşantıları, davranış kazanma ve kazanılan davranışı sergilemede bireyin bilişsel, duyuşsal özelliklerinin yanı sıra devinışsel alandaki yetenekleri ile performansı dikkate alınmalı ve çalgı öğretim programları buna göre oluşturulmalıdır.” Bu doğrultuda öğretim programının

ve öğretim sürecinde belirlenen hedeflerin, hedef davranışların, içeriğin, öğretme-öğrenme durumlarının, sınav-ölçmenin ve değerlendirmenin hem genel hem de özel durumlarda uygulanması için esnek bir şekilde belirlenmesinde, planlanmasında fayda vardır. Klasik gitar eğitimi sürecinde öğrencilere aktarılacak hedef-hedef davranışlar öğrencilerin bireysel farklılıkları doğrultusunda düşünülerek, kolaydan zora doğru giden bir şekilde planlanmalı, aktarılan hedef ve hedef davranışların öğrenci tarafından kazanılıp kazanılmadığı sınav-ölçme yöntemleri ile belirlenip, başarı elde edildikten sonra bir sonraki hedefe geçilmelidir. Çilden (2006, s.543), "Çalgı Eğitiminin Nitelik Sorunlarının İncelenmesi" isimli makalesinde çalgı eğitim-öğretim programı konusuna şöyle değinmektedir:

Basamakların her öğrenci için çok iyi planlanıp değerlendirilmesi, çalgı çalma disiplininin öğrencilere sabırla, hiçbir basamak atlamadan verilmesi büyük önem taşımaktadır. Aksi halde çalgı çalma, bir disiplin olmaktan çıkarak öğrencinin teknik sorunlarla boğuştuğu ve giderek dağ gibi büyüyen sorunlar silsilesi olmaya başlamaktadır.

Eğitimde hedeflenen başarıya ulaşmak için öğrencilerin bireysel farklılıkları göz önünde bulundurularak planlanmış bir öğretim programı ve bu programın doğru strateji, yöntem ve tekniklerle uygulanması son derece önemlidir. Aksi takdirde her öğrencinin aynı hedef davranışı, aynı sürede ve aynı başarıyla sergilemesinin beklenmesi öğrenciyi, dolayısıyla eğitim sürecini başarısızlığa sürükleyecektir.

Öğretmen.

Eğitimin başarısını ve niteliğini belirleyen en önemli faktörlerden biri öğretmendir. Öyleki, konusuna hâkim, alanında uzman, araştırmacı, yenilikçi, öğrenciler üzerinde etkili, öğrenciler ile iletişimde başarılı olan, öğreteceği konuyu nasıl aktaracağını bilen ve bu konuları planlayan bir öğretmende, iyi bir öğretmenin sahip olması gereken özellikler vardır denebilir.

Bir müzik öğretmenin mesleğinde başarılı olması için; öğretmenlik mesleğini kendisine amaç edinecek kadar sevmesi, müzik öğrenim-öğretim işlevini yerine getirebilecek kadar müzik ile ilgili kişisel yeteneklere sahip olması, mesleği ve eğitim dalı ile ilgili yeterli öğretmenlik davranışları edinebileceği bir eğitim almış olması gerekir (Otacıoğlu, 2005, s.2).

Çalgı eğitiminin bir boyutu olan klasik gitar eğitiminde de klasik gitar öğretmenleri, eğitimlerinin hedeflerine ulaşması için çalgısına, bilgi ve uygulama alanlarında hâkim ve öğrencilerine örnek teşkil edebilecek yeterlilikte olmalıdırlar. Öğrencilere çalgılarını sevdirmek başta olmak üzere, onlara aktarılacak teknik bilgilere sahip olmalı, bu bilgileri öğrencilerin bireysel farklılıklarını göz önünde tutarak oluşturduğu yöntem-teknikler ile anlaşılır şekilde izah edebilmeli ve uygulamalı olarak gösterebilmelidirler. “Yetkili bir öğretmenin canlı örnekleri ve eleştirileri olmadan müzikal gelişimin olması beklenemez” (Otacıoğlu, 2005, s.3). Elmas (1994, s.94) iyi bir gitar öğretmenin nasıl olması gerektiğini; “konusuna hâkim, pedagojik bilgisi olan, öğrencisine güven vererek yol gösteren bir kişilikte olmalı; müziği ve çalgıyı sevdirmeli, yönlendirmeli, öğrenci öğretmeninden bir şeyler öğrendiğini, kendisini geliştirebileceğini hissetmelidir” şeklinde ifade etmiştir.

Gitar eğitiminde öğretmen, dersin bireysel olma özelliğinden kaynaklanan öğrenci merkezli karma yöntemler kullanarak eğitim programını düzenli ve disiplinli bir şekilde işlemeli, öğrencilerin çalgılarında yaşadıkları sorun ve eksiklikleri gidermek amaçlı onlara yol göstermelidir.

Öğretmenin çalgı çalmayla ilgili doğru bilgi ve becerilerle donanımlı olması bir zorunluluk olmakla birlikte, bireysel olarak yapılan çalgı eğitimi için bu bilgi ve becerilerin öğrenciye aktarılması konusunda çoğu kez yeterli olmamaktadır. Bu aşamada öğrencinin öğrenme kapasitesi kadar öğretmenin her öğrenciye göre geliştireceği öğretim yöntemleri üretme yeteneği de büyük önem taşımaktadır (Çilden, 2006, s.544).

Öğrencilerin çalgılarını çalma düzeyi birbirinden farklılık gösterebilir. Bu farklılıklar öğrencilerin el-parmak yapısı, müzikal yeteneği, müzikal algılama düzeyi, bireysel çalışma düzen ve disiplini ile ortaya çıkar. Bu nedenle iyi bir klasik gitar öğretmenin, öğrencilerinin hazır bulunuşluk düzeylerini göz önünde tutarak; fiziksel, karakteristik özelliklerini bilmesinde, takip etmesinde ve öğrencilerinin bu özellikleri doğrultusunda klasik gitar eğitiminde uyguladığı programa yön vermesinde yarar vardır.

Öğrencilerin bireysel çalışmalarında uygulaması beklenen davranışları alışkanlığa dönüştürebilmeleri için, öğretmenlerin ders içerisinde bu davranışları düzenli olarak uygulaması ve uygulatması oldukça etkili olacaktır. Klasik gitar eğitiminde

öğrencilere kazandırılması gereken en temel davranış gitar çalma için doğru oturuş ve gitarı tutuş pozisyonunun uygulanmasıdır. Öğretmenlerin derslerinde oturuş-tutuş pozisyonuna göstereceği özen ve dikkat öğrencilerin bu davranışı kazanarak alışkanlık edinebilmelerinde oldukça etkilidir. Derslerinde gerekli pozisyonu uygulayan öğrenciler bireysel çalışmalarını da bu dikkat ve özen içerisinde yapacaklardır.

Her çalgı için, çalgıya göre geçerli olan bir “doğru çalış pozisyonu” vardır. Müzik yapma eylemi sırasında, bu “doğru pozisyonlara” öğretmenin özen göstererek kimi zaman örnekler vermesi ve öğrencisini uyarması gerekir (Fenmen, 1997, s.28).

Gitar öğretmenlerinin gerekli teknik bilgi ve becerilere sahip olması ile derslerde düzenli olarak yapılacak teknik gelişime yönelik egzersiz ve etüt çalışılması, öğrencilerin gelişimini olumlu yönde etkilemesi bakımından oldukça faydalıdır. Öğretmenler öğrencilere belli teknik becerileri yapabilmeleri ya da eksikliklerini giderebilmeleri için bazı egzersizler göstermenin ve uygulatmanın yanı sıra, öğrencilerden kendi eksikliklerine yönelik egzersizler yaratmalarını ya da yazmalarını isteyebilirler. Bu şekilde bir çalışma, öğrencinin sorununu gidermede oldukça faydalı olabilir. “Eserde kullanılan teknik formüllerin temeli araştırılmalı, güç kısımların yenilmesi için öğrenciden küçük egzersizler yazması istenmelidir” (Fenmen, 1997, s.29). Ayrıca, öğretmenlerin derslerinde gam çalışmalarına yer vermeleri de teknik gelişim ve müzikal bilgi açısından oldukça önemlidir. Her derste gam çalan bir öğrenci bunu alışkanlık edinecek ve bireysel çalışmalarında da uygulamaya devam edecektir. Öğretmenlerin, derslerinde düzenli olarak yapacakları bu tarz bir çalışma ve öğrencilere verdikleri ödevler ile öğrenciler bu çalışmalarını alışkanlık haline getirecek ve bireysel gitar çalışmalarında da uygulayacaktır.

Çalgı hâkimiyetinin artmasına, hızlı nota okuma ve çalma becerisinin kazanılmasına yönelik olumlu etkisi ve klasik gitar edebiyatının tanınması açısından oldukça önemli bir çalışma olan deşifre çalışmaları, öğrencilerin gelişimleri için oldukça önemlidir. Bu nedenle derslerin belli bir kısmı deşifre çalışmalarına ayrılabilir. Bu sayede öğretmenler, öğrencilerinin deşifre çalışmaları yaparken ne gibi bir yol izlediklerini kontrol edebilir; hatalı, uyarılması gereken durumlara müdahale edebilirler. Bunun yanı sıra öğrenciler derslerinde düzenli olarak yaptıkları deşifre çalışmalarını bireysel çalışma süreçlerinde de devam ettirebilirler.

Deşifre çalışmalarının amacına ulaşması için metronom eşliğinde yapılması önemlidir. Derslerde metronom kullanılması şart olmamakla beraber kullanılması durumunda olumlu etkisi kısa sürede ortaya çıkar. İcra/çalışma veya deşifre sırasında olabilecek tempo değişikliklerini (hızlanma veya yavaşlama) öğretmenin/öğrencinin kontrol altına alması zor olabilir. Derslerde metronom kullanılması bu zorluğu ortadan kaldırdığı gibi öğrencinin gelişiminin öğretmen tarafından daha rahat takip edilmesi ve öğrencilerin bireysel çalışmalarını da metronom eşliğinde yapmalarının alışkanlık haline gelmesi açısından da önemlidir. Metronom ile çalışmalar yapılırken öğrencilerin fiziksel özellikleri dikkate alınmalıdır. Her öğrencinin bu anlamda bir kapasitesi, üst eşik sınırı vardır ve aşırı hız çalışmaları konusunda zorlanmaları, kendilerini zorlamaları fiziksel sakatlıklara, icrada ise düz bir yoruma yol açabilir. Bu nedenle öğrencilerin çalışmalarını, kapasitelerine en uygun şekilde uygulamaları, çalıştıkları eserleri panikten uzak bir şekilde icra etmeleri ve müzikaliteyi gözden kaçırmadan eserleri yorumlamalarını sağlayacak şekilde öğretmenleri tarafından çalışmaya yönlendirilmeleri oldukça önemlidir.

Derslerde çalışılan eserin/etüdün form ve armonik yapısı hakkında öğretmenlerin öğrencileri bilgilendirmeleri, bu bilgileri örneklendirmeleri ve gerekli bilgileri verdikten veya uyguladıktan sonra öğrencilerin bu analizi yapmaları için onları teşvik etmeleri, öğrencilerin bireysel gitar çalışmalarında, derslerinde öğrendikleri bu bilgileri pekiştirerek uygulamalarını sağlayabilir. "Eseri form bakımından analiz etmeli, ton değişimleri ve kadansların ifade biçimi gösterilmelidir" (Fenmen, 1997, s.29).

Çalışılan eserin/etüdün doğru ve rahat çalınmasını oldukça etkileyen duateler, nota üzerinde yazan parmak şifre ve pozisyonlarıdır. Öğretmen çalışılan eserin/etüdün duatelerini gerekli gördüğü yerde değiştirmeli ve bu değişimi niye yaptığını öğrenciye anlatmalı, olabilecek diğer duateleri göstermeli ya da öğrenciden bulmasını istemeli, öğrencinin fikrini almalıdır. "Öğrencinin kullandığı parmaklar uygun değilse hemen düzeltmeli, öğretmenin yazacağı parmak sıralarının neden yararlı olduğu da açıklanmalıdır." (Fenmen, 1997, s.29) Zaman zaman öğrencilerden çalışılan esere/etüde farklı duateler yazmaları istenebilir. Bu çalışmalar öğrencilerin çalgı hâkimiyetini son derece güçlendirecektir ve öğrenciler tüm duatelerini kendileri yazdıkları için ise icra sırasında olabilecek hatalar büyük ölçüde azalacaktır.

Derslerde, çalışılan eserin/etüdün iyi bir müzikal ifadesi için eserin/etüdün ezgisini duymaya-anlamaya yönelik iyi bir müzikal ifade için çalışmalar yapılmalıdır. Bu çalışmalar öğretmenin ezgiye yönelik yapılabilecek çalışmaları anlatmasıyla, uygulamasıyla gerçekleşir. Öğretmenlerin bu çalışmaları ne şekillerde yapılabileceğini göstermeleri ve öğrencileri yönlendirmeleri, öğrencilerin bu uygulamaları bireysel çalışmalarında da yapmaları bakımından oldukça faydalı olacaktır.

Çalışılan eserin/etüdün yorum aşamasında öğretmenler öğrencilerini, eserde belirtilen nüanslar, eserin/etüdün yazıldığı dönem özellikleri hakkında bilgilendirmeli, uygulamasını anlatmalı ve göstermelidir. Bu bilgilerin verilmesi ile beraber öğrencilerin belli kalıpların dışına çıkmadan yorumlarında özgür bırakılmaları yaratıcılıklarının, ifade güçlerinin desteklenmesi açısından önemlidir.

Eseri çalışta, öğrenci ifade bakımından yanlışlıklar yapabilir. Öğretmen, doğru bulmadığı ifade biçimi hakkında öğrenciden “kişisel bir görüşü olup olmadığını” sormalıdır. “Yorum” konusunda sabırlı davranmalıdır. Öğrenci ifade ettiği eser hakkında tam bir kanıya sahip olmadığı izlenimi veriyorsa, ifade biçiminin açıklanması öğretmene düşer (Fenmen, 1997, s.30).

Yapısı itibari ile eşlik ve solo çalgı olarak kullanılabilen klasik gitarı öğrenciler, her iki alanda bilgi sahibi olmalı ve kullanabilmelidirler. Derslerde düzenli olarak eşlik yapma, yazma, duo, trio vb. çalışmalarına yer verilmesi, öğrencilerin müzikal bilgi gelişimlerini, müzikalitelelerini ve müzik dağarcıklarını geliştireceği, eşlik yaptığı ya da beraber çaldığı çalgı/çalgıları dinlemeyi öğreneceği için oldukça önemlidir.

Her ders olmasa bile düzenli aralıklarla öğrencilerden derslerde ufak dinletiler vermesinin istenmesi, öğrencinin daha önce çalıştığı eser ve etütleri, bireysel gitar çalışmalarında düzenli çalışmasını/çalmasını sağlayacaktır. Bu sayede öğrencilerin repertuarları oluşur, gelişir, kendilerine olan güvenleri artar, ayrıca unutulmuş bilgi veya yapılan hatalar varsa bunlar alışkanlığa dönüşmeden düzeltilebilir.

Öğrencilerin farklı bakış açılarına sahip, araştırmacı ve iyi birer dinleyici, yorumcu olmalarını, yaptıkları işten zevk alma düzeylerinin artması bakımından öğretmenlerin derslerde, öğrencinin çalıştığı/çalldığı eseri/etüdü öğrencilerine çalmaları ya da farklı gitaristlerden dinletmeleri/izletmeleri, dinledikleri/izledikleri eser/etüt yorumları hakkında fikir alışverişinde bulunmaları oldukça faydalı bir çalışmadır. Derslerde yapılacak böyle bir uygulama aynı zamanda öğrencilerin gitar müziği dinleme alışkanlığı kazanmalarında da etkili olacaktır. Ayrıca öğretmenlerin derslerde gitar çalması, öğrencilerin motivasyonları ve öğretmenlerine duydukları güvenin artması bakımından da oldukça önemlidir.

Çalgı çalmada oldukça etkili bir diğer konu da farkında olarak, bilinçli şekilde çalmadır. İcra sırasında yapılan, parmaklara yaptırılan tüm eylemler önceden düşünüldüğü, zihinsel olarak ön hazırlıklar yapıldığı ve ardından bu hazırlıkların eyleme geçirildiği takdirde bilinçli bir icra gerçekleşir. Ayrıca bu şekilde yapılan bir çalışma, öğrencilerin bireysel çalışmalarını zaman kaybetmeden uygulamalarını sağlar. Bu konunun öğretmenler tarafından öğrencilere uygulamalarla izah edilmesi, gösterilmesi, gerektiği durumlarda öğrencinin icrası sırasında onlara, gelecek pozisyonlarla, hamleler ile ilgili bilgi vermesi, onları uyarması sayesinde öğrenciler bu konunun önemini, gerekliliğini anlayacak, çalışmalarını daha bilinçli uygulayacaklardır.

Gitar öğretmenleri iyi ton elde etmede önemli rolü olan tırnak bakımı hakkında bilgilendirmeli, öğrencilerinin her birinin tırnak yapılarını incelemeli ve buna göre tavsiyelerde bulunmalı, uygun törpüleme yöntemlerini göstermeli ve tırnak yapılarına göre (güçlü-zayıf) ne sıklıkta bakım yapabilecekleri hakkında onları yönlendirmelidirler. Tırnak bakımının yanı sıra gitar bakımının da önemini belirtmesi, gerekli bilgilerin verilmesi, öğrencilerin gitarlarına en iyi şekilde bakmaları açısından son derece önemlidir.

Çalışma alışkanlığının öğrencilere kazandırılabilmesi için öğretmenin üzerine düşen en büyük görevlerden diğer bir tanesi de öğrencilerini motive etmek ve bu motivasyonun devamlılığını sağlamaktır. Motivasyon: "Belli durumlarda, belli amaçlara ulaşmak ve gerekli davranışların yapılabilmesi için organizmayı harekete geçiren, enerji veren, duyuşsal bir yükselime (coşku-istek) neden olan ve

davranışları yönlendiren bir itici güçtür” (Fidan, 1996, s.232). Hiçbir kimse sevmediği, zevk almadığı bir eylemi isteyerek yapmaz. Bu durumun eğitimdeki yansıması, öğrencilerin sadece not kaygısı/korkusu ile çalışmalarını ki bu durum eğitimin başarısızlığı ile sonuçlanır. Bu şekilde bir başarısızlığın yaşanmaması için klasik gitar eğitiminde motivasyonun sağlanması şarttır. Bunun için ilk adım, öğrencilerin çalgılarını ve yaptıkları müziği sevmelerini sağlamaktır ki bu sevgiyi aşılabilir en etkili kişi klasik gitar öğretmenleridir. Günümüzde klasik müzik, popüler müziğin geniş kitleler tarafından kabul görmesi ile arka planda kalmıştır. Klasik gitar öğretmeni, klasik gitar eğitiminin amacına ulaşması için öğrencilere klasik gitar müziğini tanıtmalı, bu müziği sevmelerini sağlamalı ve onlarda, bu müziği icra etme isteği uyandırmalı, onları özendirilmelidir.

Çalgı eğitimi alan bir öğrenci çalgı çalmada ve çalışmada, çalgı öğretmenini kendisine örnek alır. Öğretmeni gibi olmak, çalgısını iyi çalabilmek ve başarılı olmak ister. Bu istek, öğrencinin çalgı çalışma tutumu edinmesinde büyük rol oynar (Moray, 2003, s.32).

Klasik gitar öğretmeni öğrencilerini gitar çalma konusunda etkileyecek, onlara model olacak, çalgılarını en verimli şekilde çalışmalarını konusunda hedef belirleyerek yönlendirecek, iç disiplinlerinin ve çalgı çalışma alışkanlıklarının kazandırılmasını sağlayacak en önemli kişidir. Bu nedenle öğretmenin sorumluluğu büyüktür. “Öğrencisini düzenli ve çok çalışarak neler yapabileceği konusunda bilinçlendirmek, onu topluluk karşısında neler yapması gerektiği konusunda bilgi ve tecrübeleri oranında öğrencisine katkıda bulunmak vb. konular çalgı eğitimcisi aracılığıyla çalgı eğitimini destekleyici etkenlerdendir” (Uslu, 1997, s.32).

Çalgı çalışma disiplin ve anlayışını çok iyi özümsemiş bir çalgı öğretmeni, ders aralarında ya da boş bulunduğu her vakitte çalgısını elinden düşürmüyorsa bu davranış, kendi öğrencisinin çalışma tutum ve alışkanlıklarını da olumlu yönde etkileyebilir. Aynı zamanda, çalgı öğretmenin öğrencisiyle iletişim kurması, ona geleceğe yönelik hedeflerini belirlemede ve gerçekleştirmede yardımcı olması, ödev ve sorumluluklar verip kontrol etmesi, öğrencisinin olumlu çalgı çalışma tutum ve alışkanlıkları edinmesinde etkili olabilir (Moray, 2003, s.9).

Uzun ve zor bir süreç olan klasik gitar eğitimi sürecinde öğrenciler, çeşitli nedenlerden dolayı başaramadıkları beceriler yüzünden zaman zaman umutsuzluğa kapılabilir ve vazgeçmeye kalkışabilirler. Böyle durumlarda da klasik gitar öğretmenleri daima öğrencilerin bireysel özelliklerini göz önünde tutarak yol

gösterici, teşvik edici olmalı, öğrencilerin başarılarını belirtmeli ve onları takdir etmelidirler.

Öğrenci.

Çalgı eğitiminde müzikal yetenek, en temel gerekliliktir. Tarman (2006, s.28) müzik yeteneğini; “müziksel işitme-ayırimsama, müziksel okuma-yazma ve müziksel söyleme-çalma becerilerinden bir ya da birkaçına ilişkin devinişsel, duyuşsal ve bilişsel davranışlar bütünü” olarak tanımlamıştır. Çalgı eğitimi de bu davranışlara sahip olan, çalgıya fiziki açıdan uygun (özellikle el yapısı, parmaklar ve tırnaklar) müzikal yeteneğe ve algılamaya sahip bireylerle, düzenli ve disiplinli bir şekilde uygulandığı takdirde amacına ulaşır.

Herkes belli bir yere kadar bir şeyler yapabilir ama iyi gitar çalabilmek için yetenek şarttır. İyi bir müzik kulağı, sağlam bir ritim duygusu ilerlemeyi çabuklaştırır (Elmas, 1994, s.91).

Yetenek, düzen ve disiplin ile çalışıldığı takdirde gelişebilir; gerçek ilerleme sağlanabilir, aksi durumda eğitim başarısızlıkla sonuçlanır. “Müzikte yetenekli olmak, çalgısında kolay yapabilirliğe sahip olmak elbette çok önemli bir özelliktir ancak bu yetilere sahip olmak tek başına bir şey ifade etmez” (Şendurur, 2001, s.161). Bu nedenle öğrenciler, kişisel sorumluluklarının bilincinde olarak çalgılarına düzenli-disiplinli çalışmalıdırlar. Çalgıyı iyi çalmak için oldukça etkili düzenli ve disiplinli bir çalışma ise eğitimcilerin yol göstericiliği ile oluşup, öğrencilerin günlük, bireysel çalışmaları ile gerçekleşir. Bu nedenle klasik gitar öğrencilerinin; çalgı bilgisine sahip, çalgısına hâkim olmak ve çalışma sürecini verimli kılabilmek için bireysel gitar çalışmalarını sistemli bir şekilde yerine getirmelerinde, derslerde yapılan çalışmaları öğretmenlerinin önerilerini dikkate alarak ve öğrenme yöntemlerini kullanarak uygulamalarında yarar vardır. “Gitar öğrenmek isteyen kişi bilinçli ve sistemli bir çalışma alışkanlığına sahip olmalı, hırslı ve kararlı olarak sabırla çalışmalıdır” (Elmas, 1994, s.91). Öğrenciler, günlük çalışmalarının gerekliliğinin farkında olmalı ve bireysel çalışmalarını bir sistem içerisinde uygulamalıdırlar. Günlük çalışmalar ve bu çalışmaların süresi zoraki değil istekle olmalıdır; çünkü gitarı öğrenebilmek için öncelikle, gitarı sevmek ve öğrenmeyi istemek gerekir. “Öğrenci sadece çalmak veya sınıf geçmek için çalışmaması gerektiğine inandırılmalıdır” (Otacıoğlu, 2005, s.6).

Klasik gitar eğitimi çok sesli gitar müziği eserleri ile uygulandığı için öğrenciler bu müziğe açık ve bu müziği araştırmacı, ayrıca iyi birer dinleyici olmalıdırlar. “Gitar eğitimine başlayacak kişinin; müzik kültürü, genel kültürü ve sanatsal etkinliklerle ilgilenmesi gitar eğitimini kolaylaştıracaktır” (Zeren, 1995, s.3). Yaptığı müziği sevmeyen ya da dinlemeyen, müzik üzerine düşünmeyen, müzikal bakış açısına sahip olmayan bir bireyin icrası, düz ve yorumsuz bir icra ile sonuçlanır. Bu nedenle öğrencilerin, çok sesli müzik eserlerini ve klasik gitar müziğini dinlemeleri, izlemeleri, incelemeleri, konser, dinletilere katılmaları, fikir üretme çalışmalarını takip etmeleri, bu organizasyonlara aktif olarak katılmaları son derece geliştirici ve faydalıdır.

Klasik Gitarda Bireysel Çalışma Alışkanlıkları

Gitar eğitimi uzun ve zorlu bir süreçtir. Bu sürecin doğru ve verimli geçmesi ise eğitim kalitesinin yanı sıra öğrencilerin doğru çalışma alışkanlıkları kazanmalarına bağlıdır. “Öğrencinin günlük programında çalgı çalışmaya belirli bir zaman ayırması, bu konudaki gecikmelerden kaçınması ve çalgısını çalışırken kullandığı çalışma yöntemi onun çalgı çalışma alışkanlığını oluşturur” (Moray, 2003, s.43). Öğrencilerin çalgı çalışmalarını nasıl uygulayacakları konusunda öğretmenleri tarafından yönlendirilmeleri, öğrencilerin bu yönlendirmeleri dikkate alarak çalışma içeriklerini oluşturmaları ve doğru çalışma alışkanlıkları kazanmaları başarının ve eğitimin verimliliğinin artması bakımından oldukça önemlidir.

Müzik hem sanattır, hem bilim. Dolayısıyla hem duygusal olarak algılanabilmeli, hem de akıl ile kavranabilmelidir. Herhangi bir sanat ya da bilim dalındaki gibi müzikte de, bilgiğe ve ustalığa giden yolda “kestirmeler” yoktur (Karolyi, 2007, s.7).

Klasik gitar eğitiminde bireysel farklılıklar göz önünde bulundurulduğunda, her öğrencinin aynı davranışları birbirinin aynı şekilde uygulaması beklenemez. Bu nedenle her öğrencinin bireysel çalışma alışkanlıkları ve çalışma içerikleri de (çalışma süresi, içeriği, yöntemleri vb.) farklılık gösterebilir. Önemli olan eğitimde hedeflenen temel davranış ve alışkanlıkların öğrenciler tarafından kazanılmasıdır. Bu bağlamda klasik gitarda bireysel çalışma alışkanlıkları; oturuş-tutuş pozisyonu, deşifre, eser/etüt çalışma, çok sesli müzik icrasında ezgiyi duyma-anlama-duyurma, farkında olarak çalma, teknik, yorum, repertuar tekrarı, düzenli çalışma, tırnak ve gitar bakımı başlıkları altında incelenmiştir.

Klasik Gitar İçin Doğru Oturuş ve Klasik Gitarı Doğru Tutuş.

Her çalgı eğitiminde olduğu gibi klasik gitarı iyi çalabilmek ve gitara hâkim olabilmek için öğrencilere kazandırılması gereken en temel davranış ve alışkanlık, klasik gitar için doğru oturuş ve gitarı doğru tutuş bilgisidir. Bu bilgi, öğrencinin performansını arttırdığı gibi vücut sağlığı için de oldukça önemlidir.

Eğitmciler, klasik gitarın içerdiği teknik imkânları iyi kullanabilmede çalgıyı tutuş pozisyonunun etkili olduğunu savunmaktadır. Oturuş, sağ elin, sol elin kullanılış ve duruş şekilleri rahat ve iyi çalabilme açısından önem kazanmaktadır (Halvaşi, 1999, s.70).

Klasik gitar genel oturuş-tutuş pozisyonu; çalan kişinin gitarını en iyi şekilde kavraması, kullanılan teknikleri en rahat şekilde icra edebilmesi için düşünülmüş, insan anatomisine ve klasik gitarın yapısına uyumu dikkate alınarak benimsenmiş, uygulanmıştır. Ancak, bu aşamada her öğrencinin anatomik yapısının birbirinden farklı olduğu göz ardı edilmemelidir. Klasik gitarı tutuşu etkileyen kişisel farklılıkları Kanneci (1988, s.7); “boy, kol, bacak uzunluğundan tutunuz da; tırnak yapısına kadar birçok değişkene göre başkalaşım gösterir” şeklinde özetlemiştir. Bu gibi fiziksel farklılıklardan dolayı klasik gitar için doğru oturuş ve gitarı tutuş kişiler arasında farklılık gösterebilir. Temel amaç, ellerin ve vücudun kasılmadan, rahat ve doğal bir şekilde gitarın tutulmasını sağlamaktır. Gitarın hâkimiyeti kişinin kontrolünde olmalıdır.

Gitarın ‘aşağı-yukarı’, ‘yanlara’ ya da ‘öne-arkaya’ hareket etmesini kontrol edebilmemiz gerekir. Genelde göğüs, bacaklar ve sağ kolun dirseği tüm bu hareketsizliği kolaylıkla sağlar (Kanneci, 1988, s.7).

Gitar çalarken, normal boyda, oturulacak kısmı düz ve sert olan bir sandalye kullanılması, sol ayağın 12–15 cm (genel olarak) yüksekliğinde ayaklığa konulması önerilmektedir.

Çalgının yan tarafında bulunan kavisin sol bacağın üzerine yerleştirilmesi ve bu arada sağ bacağın gerekli açıda destek vermesi istenilmektedir. Gitar çalarken alt tabla göğüs üzerine dayanarak göğüs öne doğru eğik, omuzlar doğal bir pozisyonda tutulmalıdır. Sağ kolun ön kısmı, yanlığın en üst ve geniş kavisine dayanmalı ve enstrümana bir destek noktası daha sağlanmalıdır (Elmas, 1994, s.80).

Klasik gitarda tekniğin oturması ve ilerleyebilmesi için gitar üzerinde sağ - sol elin ve parmakların rahat bir şekilde konumlandırılması gerekir. Bu sayede el ve parmakların birbirinden bağımsız, süratli, kontrollü bir şekilde hareket etmesi sağlanabilir. Kanneçi (1988, s.7), "Klasik Gitar Metodu" isimli kitabında gitarı tutuş ile ilgili şunları söylemektedir:

Sol kol dirseği gövdeye olabildiğince yakın; mümkün olduğunca rahat, omuza dik sarkıtılır. Bu durum, kolun üst kısmı için kuvvet gerekliliğini ortadan kaldırır. Aynı durum sağ kol için de geçerlidir. İyi bir çalış pozisyonunun bütün amacı çalana gevşek ve uyanık bir pozisyon; emin ve kesin bir uygulama olanağı vermektir.

Sağ ve sol elin gitara yerleştirilmesi için öncelikle yapılması gereken ön hazırlık omuzların rahatlatılmasıdır. Bu hazırlığın ardından sağ kolun bilek-dirsek arasında, dirseğe yakın kısmı gitarın en üst kavisine yerleştirilir. Sağ el bileği içe veya dışa fazla bükülmeden ses deliğine doğru konumlandırılır, ardından sağ el parmak uçları tellere yerleştirilir. Sol elin konumlandırılmasında, bilek içe veya dışa fazla bükülmemeli, başparmak klavyenin arkasında düz, diğer parmaklara destek olacak ve önden görülmeyecek şekilde yerleştirilmeli, avuç içi ise klavyeye dönük olmalıdır. Parmaklar tellere dik gelmeli, perdelere yakın tutulmalı ve parmak uçları ile perde demirine doğru basılmalıdır. Solak öğrenciler için ise bu çalışmaların tam tersi uygulanmalıdır.

Oturuş ve gitarı tutuş pozisyonunun hatalı uygulanması ya da hiç uygulanmaması sonucunda, öğrencilerin gitarlarına bu şekilde çalışmalarını, zaman içerisinde birçok fiziksel rahatsızlık yaşamalarına neden olabilir.

Duruş, oturuş, el konumundaki bozuklukla; uzun süre ara vermeden yapılan çalışmalar; ısınmadan çalışma gibi hatalı davranışların da eklenmesiyle birlikte öğrencilikten profesyonelliğe kadar olan süreçte, kullanılan yapılarda yorgunluk, zayıflık, gerginlik, ağrı belirtileriyle kendini gösteren çeşitli fiziksel rahatsızlıklar oluşabilmektedir (Aydiner, 2004, s.619).

Oturuş ve tutuşta yaşanacak sorunlar, öğrencilerin zaman içerisinde sağlık problemleri yaşamalarının yanı sıra psikolojik açıdan performanslarının da düşmesine neden olabilir. Yalnızca rahat, doğal bir oturuş ve gitarı doğru bir şekilde tutuş ile öğrenciler dikkatlerini, çalışacakları veya çaldıkları esere yönlendirebilirler.

Bu durum sonucunda da doğal olarak öğrencilerin çalışma istekleri azalabilir, dolayısıyla çalgılarında ilerlemeleri yavaşlayabilir.

Vücutlarına yanlış pozisyon vererek çalışan öğrencilerde çeşitli kas ağrıları görülebileceği gibi ağrılardan dolayı çalışmayı sık sık kesmek zorunda kalacakları ve çalışma sürecini verimli bir şekilde tamamlayacakları görüleceğinden bu durumlardan kaçınmaları önemle önerilmektedir (Şendurur, 2001, s.164).

Doğru oturuş ve tutuş, ancak uzun çalışmalar sonucunda şekillenir ve alışkanlık haline dönüşür. Oturuş-tutuş pozisyonu ile ilgili çalışmalar ayna karşısında yapılabilir. Bu şekilde bir çalışma ile öğrenciler, hataları var ise öğretmenlerinin önerileri ile bu hatalarını ayna karşısında kendilerini görerek rahatlıkla düzeltebilirler. “Tecrübe kazandıkça herkes kendine göre ideal oturuş ve tutuş pozisyonunu geliştirebilir” (Yöndem, 2003, s.14).

Deşifre.

Bireysel gitar çalışma süreci ve içeriğinde yer alması gereken önemli çalışmalardan biri deşifredir. Müzikte ‘ilk okuma’ anlamına gelen deşifre, öğrencinin çalgısında sağlayacağı olumlu gelişmeler ile eser/etüt çalışma/çalmanın en temel aşaması olmasından dolayı oldukça önemlidir.

Deşifre yapabilme becerisinin gelişmesi öğrencilerin nota okuma ve çalgı bilgi, becerileri ile doğru orantılıdır. Çalışmaların başında deşifre edilecek olan eserin/etüdün incelenmesi, solfej-bona okuma, eserin ezgisini ve eşliğini inceleme, notaları dikkatli bir şekilde okuma ve takip etme, çalınan notadan daha ilerisini okuma, notaları ve akorları en alt sestten başlayarak okuma alışkanlıklarının kazanılması ile öğrencilerin deşifre yapabilme becerileri gelişir. Bu becerilerin artması ve hızlanması sık yapılan deşifre çalışmalarına bağlıdır.

Deşifre başlangıcında eser içerisinde bilinmeyen ritim kalıplarının çözümlenmesi ve bonasının yapılması ön çalışma olarak son derece önemlidir. Eserlerin ritmik yapılarının eserlerin ezgisine göre hafızaya daha çabuk yerleştiğini söyleyen Brown bu konuya şöyle değinmiştir; “İlk bakışta okumada amaç; belirlenen tempoda

devamlılıktır ve yanlış tartımla doğru notalar yerine doğru tartımla yanlış notalar tercih edilir” (Brown, 1996/1996, s.36). Bunun yanı sıra deşifre çalışmalarının metronom eşliğinde yapılması öğrencilerin zaman içerisinde nota okuma ve çalma hızlarını arttıracaktır. Ayrıca deşifre ettikleri parçaları belirli bir tempoda çalmalarını sağlayacağından dolayı çalışmalarda metronom kullanılması faydalı olacaktır.

Çalışmalarında deşifreye düzenli olarak zaman ayıran ve iyi nota okuyan bir öğrenci sık sık yeni eserler/etütler deşifre ettiği için çalgı hâkimiyetini artırır. Nota okuma ve okuduğunu çalma becerisini hızlandırır. Repertuarını geliştirmek, yeni eserler tanımak için deşifre çalışmalarını zevkle yapar ve geniş bir repertuara sahip olduğu için çok çeşitli dönemlerde bestelenmiş eserler/etütler ve besteciler hakkında fikir ve bilgi sahibi olurlar.

Deşifre, hızlı ve doğru nota okumaya ve müziği öğrenmeye yardım ederek çalgı çalışmalarını daha zevkli hale getirerek öğrencinin çalgıyı sevmesini ve çabuk ilerlemesini, daha geniş bir repertuar oluşturmasını, çalgı edebiyatını tanınmasını, teknik, stil ve yorum geliştirmesini sağlar. Daha da önemlisi ise öğrencinin başkalarından yardım almadan müziği kendi kendine öğrenebilen bağımsız bir müzisyen haline gelmesi ve yaşamı boyunca zevkle müzik yapabilmesi için temel oluşturur (Büyükkayıkçı, 2004, s.19).

Deşifrede amaç eserin/etüdün durmadan, ağır tempoda, ritmik doğru tartım ve notalarla okunması ve çalınmasıdır. Öğrencilerin kendi seviyelerinin üzerinde, bilmedikleri bilgi ve teknikler içeren eserleri/etütleri istenilen şekilde deşifre etmeleri oldukça güç olacak, hatalı icra ile sonuçlanacaktır. Bu nedenle deşifre çalışmalarının başlangıcı için öğrencilerin bireysel çalışmalarında deşifre edecekleri eserlerin seviyesi, öğrencilerin mevcut seviyelerinin altında olmalıdır. Tüm bu çalışmalara yön veren aşamaların yol göstericisi, klasik gitar öğretmenleridir. Öğretmenler, öğrencilerin deşifre gelişimleri için öğrencilerin teknik seviyelerine, bilgilerine uygun eserler/etütler hazırlamalı ve sıklıkla yeni eserler deşifre etmelerini sağlamalıdır; çünkü tüm bu alışkanlıklar öğrencilerin sık sık yeni eser deşifre etmeleri ile kazanılır. “Öğrencinin başarısını geliştirmek için uygun kitaplardan geniş bir repertuar oluşturmak, gelişmenin her aşamasında öğretmenin en zorunlu görevidir” (Brown, 1996/1996, s.36).

İlk kez karşılaşılan bir müzik yazısını hazırlıksız olarak okuma ve çalma olarak tanımlanabilen deşifre, çalgı eğitiminin başlangıcından itibaren öğrenciye

kazandırılması gereken temel bir beceridir. Deşifre, büyük ölçüde öğrencinin zekâsına, yeteneğine, müzisyenliğine ve çalışmaya ayırdığı süreye dayanır. Bununla birlikte, öğretmen rehberliğinde iyi hazırlanmış bir öğretim programı ve sistemli bir çalışma ile her öğrenci deşifre becerisini geliştirebilir (Çimen, 2001, s.445).

Deşifresi gelişmiş bir öğrencinin çalgı bilgisi, hâkimiyeti, yorumu kuşkusuz gelişir ve öğrenci karşısına çıkan yeni eserleri rahatlıkla, korkmadan ve zorlanmadan kısa zaman içerisinde okuyabilir, çalabilir. Deşifre ettikleri parçada takıldıkları bölümleri çalamayıp başa dönerek çalma yerine, kaldıkları yerden dikkatlerini toplayarak devam edebilirler. Bu sayede bu öğrencilerin repertuarları ve bakış açıları da geniş olur. Öğrencilerin çalgılarında sağlayacakları ilerlemeler ve eser çalışma aşamasının da temelini oluşturmasından dolayı deşifre, gitar öğretmenlerinin ve öğrencilerinin, üzerinde titizlikle durması gereken konulardan biridir.

Eser/Etüt Çalışma.

Eser/Etüt çalışma aşaması öğrencilerin tüm teknik ve müzikal bilgi, becerilerini tekrarlayacağı, ortaya koyacağı bir süreçtir. Bu nedenle öğrencilerin çalışacakları ve repertuarlarına alacakları eserleri/etütleri çalabilmek için gerekli inceleme ve çalışmaları yapmaları, hazır bulunuşluluk düzeylerini arttırmaları son derece önemlidir.

Yeni bir eserin çalışmasına geçmeden önce, bu eser hakkında bazı bilgiler edinilmelidir. Örneğin ne zaman bestelendiği, hangi müzik dönemlerine ait olduğu, formu vb. Eserde ne gibi güçlükler bulunduğunu, nüansların nasıl bir alçalma ve yükselme izlediğini, temponun ne gibi değişikliklere uğradığını, armonik ya da kontrapuntal özelliklerin olup olmadığını, ritmik karakterlerin durumunu incelemelidir. Öğrenci eserin genel havasını saptayan böyle özellikleri çabucak gözden geçirdikten sonra asıl çalışmaya geçmelidir (Fenmen, 1997, s.30).

Eser/etüt çalışma süreci repertuara alınacak eserin/etüdün deşifresi ile başlar; ancak bu aşamada yapılacak olan deşifre, nota okuma hızını, çalgı hâkimiyetini arttırmak ve gitar müziğini tanımak için yapılan deşifre çalışmalarına göre daha detaylı şekilde uygulanır. "Repertuarımıza alacağımız bir eseri ilk okuduğumuz zaman, her notasına, her nüshasına, kâğıtta yazılı her şeyine dikkat ederek okumalıyız" (Fenmen, 1997, s.31). Eserin deşifresinde yapılacak olan ilk çalışma, eserin genel olarak incelenmesiyle başlar. Bu inceleme ile eserin tonu, eser

hakkında en temel bilgiyi verir ve öğrenci tarafından dikkat edilmemesi halinde yanlış deşifre ve alışkanlıklara yol açabilir. Bundan dolayı özellikle eser çalışma sürecinin başında eserin tonunda gam çalınması, deşifre ve daha sonra yapılacak çalışmaların doğru yapılması, kolaylaşması bakımından faydalı olacaktır.

Her ölçü sayısının kendine özgü aksanı (4/4'lük ölçünün birinci ve üçüncü vuruşlarının ikinci ve dördüncü vuruşlara göre daha kuvvetli olması gibi) vardır. Bunlar bir eserin/etüdün icrasında dikkat edilecek genel hatlardır. Ölçü aksanının yanı sıra müzikal ifadenin güçlenmesini sağlayan diğer aksanlar ritmik ve duygusal aksanlardır.

Bir müzik cümlesinin anlaşılması için bazı seslere verilen aksanlar vardır ki bunlara "ritmik aksan" denir. Bir cümlenin, bir motifin ya da bir cümle parçasının ilk sesini biraz kuvvetlice çalarak o melodinin başladığını hissettirebiliriz. İfade bakımından önemli olan duygusal aksan, çok zaman cümlenin en önemli, en yüksek ya da bizi en fazla etkileyen sesine verilir. Özellikle apojiyatür ses veya akorların üzerinde bu cins aksanlar kullanılır (Fenmen, 1997, s.30).

Çalışmalarda metronom kullanılması ritimsel kulak eğitimini desteleyerek; çalışılan eserlerde, etüt veya egzersizlerde karşılaşılabilen zor pasajların icrasında olabilecek ritmik aksaklıkların, tempo değişikliklerinin (hızlanma-yavaşlama) önüne geçilmesi, vuruşların eşit süreli aralıklarla devamlılığının sağlanması, çalışmalarda ilerlemenin kontrollü olması, vurguların belirginleştirilmesi, icra edilen çalışmaların istenilen tempo ya da tempoya yakın çalınması açısından kuşkusuz oldukça yararlıdır. Eserin form yapısına uygun ya da eserin/etüdün belirlenen tempoda çalınması önemlidir; ancak asıl önemli olan öğrencinin kapasitenin zorlanmayacak şekilde bu çalışmaların yapılmasıdır. Çok hızlı çalınması gereken eser/etüt icrasında istenilen tempoya uymak önemli olup, öğrencinin kapasitesinin kaldıramadığı durumlarda çalışmaların sakatlıkla ya da müzikaliteden uzak, düz, kötü bir icra ile sonuçlanmaması için öğrencinin ulaştığı en üst ve rahat seviyenin belirlenmesi, icranın bu tempoda yapılması faydalı olacaktır.

Birçokları için hızlı çalma, iyi çalma ile eş anlamlıdır. Oysa müziği gözden geçirmeye, ayrıntıları yakalamaya ve çözülmesi gereken teknik ve müzikal sorunlara eğilmeye olanak sağlamak için, öğrencinin parçayı yazıldığı tempodan daha yavaş bir tempoda çalması önerilmelidir. Sonuçta ulaşılabilecek tempodan parçada verilmiş olan metronom sayısı değil, öğrencinin kendi

düzeyinde ulaşabileceği, her şeyin denetim altında kalabildiği tempo olduğu kavratılmalıdır (Çimen, 1994, s.139).

Eser/etüt içerisinde bilinmeyen ya da yeteri kadar iyi öğrenilmemiş teknik beceriler var ise bu yönde çalışmalar yaparak eksikliklerin giderilmesi gerekir. Bu eksiklikler gerekli bilgilerin öğrenilmesinin ardından, eser içerisinde bulunan tekniklere yönelik egzersizler ve etütler çalışarak giderilecektir. “Etütler çalgı tekniğini ustalık düzeyinde geliştirmeyi öngören, aynı zamanda müzikal değerlere de ağırlık veren, araştırmacı nitelikte olgun araştırma parçalarıdır” (Say, 2002, s.189). Egzersiz ve etütler, doğrudan teknik beceri kazandırmaya yönelik olmasından dolayı oldukça önemlidir, çalgı ve eser çalmanın temellerini oluşturur. “Öğrenci çalıştığı etütlerin hangi güçlükleri yenmek amacıyla yazıldığını bilmelidir” (Fenmen, 1997, s.29). Egzersiz ve etütler belirli teknik alışkanlıkların kazandırılması için çalışılır. Bu nedenle gitar çalan her kişinin, çalıştığı eser içerisinde bulunan tekniklere yönelik egzersiz ve etüt çalışmasında yarar vardır.

Müzik bilgisinin ve becerisinin gelişmesinde, icrada ustalık kazanılmasında, etütlerin büyük katkısı vardır. Teknik bir takım zorlukları içermekle birlikte, etütler bunu icracıya hissettirmeyen müzik parçalarıdır (Sözer, 1996, s.259).

Bu çalışmaların yapılması ile öğrenciler çalışacakları esere hazır bulunarak, eserin icrasını daha kolay, hem güç hem de zamanlarını boşa harcamadan gerçekleştirebilirler. “Etütler üzerine devamlı çalışmak, nota okumakta olduğu kadar klavye tekniğini geliştirmek için de önemlidir” (Otacıoğlu, 2005, s.3).

Deşifrenin ardından eserin/etüdün notasının üzerinde yazıyor ise, duatelerin incelenmesinde fayda vardır. Hatalı görülen, daha iyi sonuçların ortaya çıkacağı düşünülen duateler ya da notası üzerinde duate yazmayan eserler/etütler üzerinde öğrenciler inceleyerek, düşünerek, deneyerek en iyi sonucu elde edebileceklerine inandıkları duateler yazabilirler. Bu tip bir çalışma öğrencilerin klavye hâkimiyetini geliştireceği gibi esere/etüde de hâkim olmalarını sağlayacaktır.

Eserin ritmik, armonik yapısı ve formu, eseri biçime sokan temel unsurlardır ve doğru bir müzikal ifade için dikkat edilmesi gereken önemli etkenlerdendir. “Form;

oluşturduğu bütünlükle bir müzik eserine estetik yapı özellikleri kazandıran kompozisyon modeli” olarak tanımlamıştır.

Müzik yapan kimselerin (yöneticiler, çalıcılar, söyleyiciler) eserin formunu iyi bilmesi zorunludur. Bir eserin anlaşılır ve güzel bir şekilde seslendirilmesi (yorumu), o eserin özelliklerini ve yapısını iyice bilmekle mümkün olabilir (Cangal, 2004, s.2).

Armoni ve kontrpuan kurallarını bilmek çok işe yarar. Bir tonalitenin kuvvetli dereceleri, geçkiler, dissonan akorlar ve sert etkileri vb. hep ifadenin düzgünlüğünü, başarısını sağlayacak yararlı bilgilerdir (Fenmen, 1997, s.31).

Çalışılan eserin form ve armoni analizinin yapılması kuşkusuz eserin doğru anlaşılması ve yorumlanması için oldukça faydalı bir çalışma olacaktır. Shumann bu konudaki görüşünü; “bir eserin ruhunu, ancak onun formunu anladıktan sonra kavrayacaksınız.” (Fenmen, 1997, s.80) şeklinde ifade etmiştir. Biçim anlamına gelen form; motif, cümle, dönem ve tema öğelerinden oluşur. Her eser müzik cümlelerinden oluşur ve müzikal ifade, bu müzik cümlelerini ortaya çıkarmakla anlam kazanır. “Cümle; motiften doğarak gelişen ve kendi içindeki melodik, armonik, ritmik hareketleriyle bütünlük yaratan özelliğiyle bir müzik eserinin anlam taşıyan küçük parçasıdır” (Say, 2002, s.115). Müzik cümleleri çoğunlukla dört ölçüden meydana gelirler.

Bir cümleyi ifade etmek için önce cümlelerin yapısını görmek ve bölümlerini belirlemek gerekir. Cümlelerin bölümleri, yani ‘period’ları ortaya çıkarıldıktan sonra en yüksek noktası işaretlenir ve yüksek noktaya doğru bir çıkış hazırlanır. Bu cümle bölümlerinin bilinmesi, nerede virgül, nerede noktalı virgül ve nerede nokta geleceğini görmek içindir. Çünkü müzik cümlesi ile arasında büyük benzerlik vardır (Fenmen, 1997, s.23).

Müzik cümlelerinin belirlenmesi ile beraber bu cümlelerin, ezginin eşlik içinde ön plana çıkarılmasına yönelik ezgi-eşlik arasında denge çalışmalarının yapılması, çok sesliliğin içerisinde cümlelerin anlaşılır olması bakımından oldukça önemli ve gereklidir.

Eser/etüt çalışmasının teknik aşamalarının tamamlanması ile yorum çalışmaları yapılır. Eser/etüt üzerinde yazan nüans terimlerine ve eserin/etüdün yazıldığı dönem

özelliklerine uyulmalı, herhangi bir yönlendirme yok ise belli kurallar dahilinde yorum öğrenciye bırakılmalı her iki durumda da öğrencinin yaratıcı olması desteklenmelidir.

Nüans dereceleri çoğu bestecinin eserinde açıkça gösterilmekle beraber, bazıları da gizlidir ya da müzikçinin isteğine bırakılmıştır. Besteci bütün nüansları yazsa bile, duyduklarının tümünü kâğıt üzerinde belirtmesi olanaksızdır. Bu olanaksızlık, ifadede her ne kadar özgürlük sağlıyorsa da, bunları stile göre ve en doğal ifadenin gereklerine uyarak kullanması gerekir (Fenmen, 1997, s.23).

Çalışma sürecinin verimli olmasını arttıracak diğer bir çalışma da pozisyon geçişlerinin düşünülerek, gerektiğinde notlar alınarak çalışılmasıdır. Çalışılan eser ve ya etüdün özellikle zorlanılan pozisyon geçişlerinin, ölçülerinin, bölümlerinin çalışmalarında sağlanacak konsantrasyon ile az zamanda hızlı ilerleme sağlanabilir. “Bir güçlüğü yenmek için onu gözü kapalı olarak saatlerce yinelemekten hiçbir sonuç elde edilemez. Güçlüğüün neden ileri geldiğini kavramalı ve o noktayı yenmelidir” (Fenmen, 1997, s.30).

Bireysel çalışmalarda eser/etüt çalışmalarının tüm bu aşamalardan geçerek uygulanması doğru bir müzikal ifade ve kısa zamanda çok ilerleme için son derece önemlidir. Bu çalışmaların temeli derslerde öğretmenler tarafından verilir öğrenciler tarafından da geliştirilerek bireysel gitar çalışmalarında özen içinde uygulanmalıdır.

Çok sesli müzik icrasında ezgiyi duyma-anlama-duyurma.

TDK Büyük Türkçe Sözlük'te (2005) çok seslilik “iki ya da daha çok sesin müzik kurallarına uygun biçimde porte üzerine yazılarak düzenlenmesi, polifoni” olarak tanımlanmıştır. Cangal (1988, s.147) ise çok sesliliği “aynı anda tınlayan seslerin belli bir amaca yönelik olarak ve zamanla değişen görüşlere göre, bir düzen içinde kaynaşması” şeklinde tanımlamıştır.

Evrensellik ve çağdaş görüşün müzikteki yansıması olarak görülebilecek çok sesli müzik eğitimi, üniversitelerin müzik eğitimi bölümlerinde ve çalgı eğitiminde uygulanarak, eğitimin evrensel boyuta ulaşması sağlanmıştır.

Çağımızda, müzik eğitimi alanında gelişmiş olan ülkelerin, eğitimlerinde çoksesli müzik eğitimini kullandıkları bilinmektedir. Müzik eğitimimizde çoksesliliğin tercihi, ülkemizin müzik alanındaki gelişmesine ve kültürel kalkınmasına katkı oluşturacaktır (Uslu, 2006, s.2).

Klasik gitarın, çok sesliliğe elverişli bir çalgı olması sayesinde, eğitim sürecinde çok sesli gitar müziği temel alınır; ancak diğer çok sesliliğe uygun çalgıların icralarında olduğu gibi klasik gitar icrasında da ezginin duyulma-anlaşılma ve duyurulma aşamasında sorun yaşanabilmektedir. Klasik gitar eserlerinin icrasında, gitarın telli olmasından dolayı çalınan çoksesli eserin/etüdün ezgisinin, eşlik içerisinde kaybolması, duyulmaması, duyurulmaması durumu karşımıza çıkar. Bu nedenle, icra edilen eserin/etüdün çalışma aşamasında dikkatli davranmak gerekir. Öncelikle öğrencilerin, başlangıçta eserin/etüdün ezgisini ve eşliğini birbirinden ayırmaları daha sonra ezgiyi duymak/anlamak için çalışmalar yapmaları, eserin/etüdün doğru çalınması ve yorumlanması için yararlı olacaktır. Eserin/etüdün doğru, anlaşılır bir şekilde çalınmasını sağlayabilecek bu çalışmalar; ezginin solfejnin yapılması, çalınması ya da ezginin işaretlenerek belirlenmesi şeklinde uygulanabilir.

Ezginin anlaşılmasının ardından eşlik ve ezgi-eşlik arasındaki dengenin kurulması üzerine çalışılmalıdır. Bu aşamada, öğrencilerin çalım sırasında, ezgiyi eşlik içerisinde ön plana çıkarmak ve duyurmak üzere çalışması gerekir. Bu durum ise sağ el parmakların (solaklar için sol el), ezginin çalındığı tellere daha kuvvetli, eşliğin çalındığı tellere ise az kuvvetli vurması ile gerçekleşir. Elmas (1994, s.93–94), “Sorularla Gitar” isimli kitabında ezgi-eşlik arasında ki dengenin sağlanmasına ilişkin şunları söylemiştir:

Çok sesli bir parçanın çalınması esnasında iki elin parmaklarına da büyük görevler düşmektedir. Sol el parmakları bazen basılı kalmakta, hareket etmekte ve sap üzerinde pozisyonlara göre ritmi aksatmadan yerini bulmak zorunda kalmaktadır. Bu arada da sağ el parmaklarının vuruş gücü ayarlanarak çok seslilik içerisinde bazı notaların ön plana çıkıp bazılarının geride kalması dengelenmektedir.

Çok sesliliğin devamlılığının sağlanması için dikkat edilmesi gereken noktalardan biri de tutan seslerdir. Öğrenciler, pozisyon geçişlerinde tüm parmaklarını istem dışı bir şekilde basacağı perdelerle aynı anda yerleştirme eğilimi gösterebilirler; fakat bu durum müziğin devamlılığını yok ettiği gibi, tutan seslerin de yok sayılarak yanlış icra

ile çok sesliliğin kesintiye uğramasına, parmaklarda yaşanacak en ufak bir güç kaybı devam etmesi gereken seslerin kesilmesine, akıcılığın bozulması ile beraber yanlış ve eksik çalınma neden olur. Gitarın yapısı itibarıyla tutan seslerin tınlama sürelerini gitarın kalitesinin ve tellerin durumunun (eski veya yeni olması) yanı sıra, parmaklar sağlar. Klasik gitarda çok sesli bir eserin/etüdün çalınmasında öğrencilerin öncelikle ezgi ya da eşikte bulunan tutan seslere dikkat etmeleri, sağ-sol el parmaklarını dikkatle yönlendirmeleri ve kullanmaları gerekmektedir. Sol el parmakların kuvvetlice basması ve nota süresince perdeden kalkmaması, sağ el parmakların ise zamanından önce tellere dokunmaması gerekir. Telli çalgı olmasından ötürü, bu konunun üzerinde oldukça hassas çalışılması, notaların, nota değerlerinin dikkatli okunması ve pozisyon geçişlerinin kontrollü bir şekilde uygulanması yararlı olacaktır. Fenmen (1997, s.21), “Müzikçinin El Kitabı” isimli kitabında, eser içersinde ezginin duyulması ve duyurulmasının önemine şöyle değinmiştir:

Bir eseri ifade etmek, o eserin karakterini, ruhunu, anlamını belirtmektir, dinleyiciye duyurmaktır. Müzikçi eseri başkalarına hissettirebilmek için eseri önce kendisi anlamalı, güzel kısımları tanımlamalı, anlamını görmeli, cümleleri ortaya koyabilmeli, eşlik edici kısımları ikinci plana atabilmelidir. Yani çaldığı eseri, yalnız hissetmekle kalmayıp başkasına da duyurabilecek şekilde çalmalıdır.

Çalınan eserin doğru, anlamlı ve anlaşılır bir şekilde icra edilmesi için ezginin ön plana çıkmasında ve doğru bir icraya yönelik olarak bu çalışmaların titizlikle uygulanmasında yarar vardır. Çaldığı eserin ezgisini anlamayan ve duymayan bir yorumcu ezgiyi de duyuramaz. Duyuramadığı takdirde müziği de ortaya çıkaramaz.

Farkında olarak çalma.

Klasik gitar, beyinden gelen komutlar aracılığı ile el-parmaklarla çalınan bir çalgıdır. Önemli olan, bu komutların çalan kişi tarafından parmaklarına doğru anda ve doğru yerde iletilmesidir. Bu da çalışılan eser/etüt/egzersiz üzerinde düşünerek, çalışmalara bilinçli şekilde yaklaşılmalarıyla gerçekleşir. “Piyanistik organların beyin rehberliğini üstlenmesi yerine beyin bu rehberliği ele alması için eğitimde, çalışmada, beyin sürekli önde gitmesi gerekir” (Şen, 2002, s.108).

Bireyin çalışma sürecinde hedeflenen davranışları kazanması ve bu süreci en etkili ve verimli bir şekilde kullanması için zihin gücünün tam katılımı

sağlanmalıdır. Zihin aktif olduğu zaman yapılan işten daha az fiziksel çaba ile daha çok verim alınacaktır (Çimen, 1994, s.139).

Zaman zaman öğrenciler çalışmalarında, düşünmeden, sadece parmaklarına pozisyonları alıştırmak üzere çalışabilirler; ancak bu tarzda bir çalışma akıl ve kontrolden yoksun olduğu için boş yere harcanmış zaman, efor ve emek ile sonuçlanır. “Eserin çalışılma aşamasında düşüncenin (beynin) elden hızlı gitmesi, çalışmanın boşa gitmemesi ve boşa zaman tüketilmemesi bakımından şüphesiz önemlidir” (Şen, 2002, s.115). Zamanın iyi kullanılması gereken bireysel çalışmaların bilinçli şekilde uygulanmaması, çalışmalarda herhangi bir hata varsa, bu hataların fark edilmeden pekişmesine ve bu şekilde alışkanlığa dönüşen hataların düzeltilmesi için ayrıca emek sarf edilerek zamanın harcanmasına neden olacaktır.

Çoğu öğrenci çalışırken parmakları ve elleriyle alışılmış bir şekilde hareketleri yapmasına karşın akılları başka yerdedir. Böyle bir çalışma kontrolden yoksun olduğu için, boşa gitmekte olan zaman ve emek vardır. Çünkü zihin olaya aktif olarak katılmadığı için yapılan hatalar varsa onlar da tekrarlanarak pekiştirilmektedir (Büyükaksoy, 1997, s.62).

Pozisyon geçişlerini uygulamadan önce geçiş sırasında yapılacak hareketlerin düşünülmesi, elin nasıl bir şekle girip, hangi parmağın hangi hareketi ile geçişin uygulanması gerektiği vb. planlanabilir ve ardından zihnin kontrolü ile geçiş rahatlıkla gerçekleştirilebilir. Düşünce el ve parmaklardan bir adım önde olduğu takdirde öğrenci, daima bir sonraki pozisyona hazırlık yapmak için zaman kazanabilir. Bu sayede çalan kişi icrasını akıcı ve rahat şekilde gerçekleştirebilir. Ayrıca icra sırasında ya da çalışmadan kaynaklanabilecek rahatsızlık ve sakatlıkların da önüne geçilmiş olunur.

Amaç ‘daha iyi, daha rahat nasıl çalabilirim?, çalışmalarımı daha verimli hale nasıl getirebilirim?’ sorularına cevap bulmak olduğu için, öğretmenlerin öğrencilerini bu yönde bir çalışma şekline alıştırmaları, onların bu yönde bir çalışma alışkanlığı edinerek daha ileride kendilerini geliştirmeleri, yönlendirmeleri ve kontrol etmeleri bakımından da yararlı olacaktır.

Çalışmanın biricik amacı, az zamanda büyük sonuçlar elde etmektir. Bunun için öğrenci çalışırken her hareketini denetim altında tutmalı ve tüm dikkatini

çalıştığı şeyler üzerine toplayarak kendisinin öğretmeni olmalıdır (Fenmen, 1997, s.30).

Teknik.

TDK Büyük Türkçe Sözlük'te (2005) teknik; "bir sanat, bir bilim, bir meslek dalında kullanılan yöntemlerin hepsi; yol, yöntem, beceri" olarak tanımlanmıştır. Çalgı eğitiminde, buna bağlı olarak klasik gitar eğitiminde de teknik, iyi çalmanın vazgeçilmez ögesidir. Bu nedenle sadece eser çalışmak değil, gerekli becerileri kazanabilmek için teknik gelişime yönelik çalışmaların yapılması son derece önemlidir. Yapılan çalışmalar sayesinde gerekli bilgiler öğrenilmiş, el ve parmaklar hazır hale gelmiş olacaktır. Bu çalışmalar genel hatlarıyla; parmaklara esneklik ve güç kazandırmaya yönelik egzersizler, sağ-sol el parmaklar arasında koordinasyon sağlamaya, geliştirmeye yönelik çalışmalar, sağ-sol el tekniğine yönelik egzersiz ve etüt çalışmaları, gam çalışmaları, çift ses, akor-arpej çalışmaları, bare tekniğine yönelik çalışmalar, legato (bağlı) ve diğer tekniklere yönelik çalışmalar şeklinde sıralanabilir. Tüm bu çalışmaların düzenli yapılması durumunda öğrencilerin çalışacakları eserlere hazır bulunuşlukları artacak; ayrıca eserleri, eser içerisinde yer alan teknikleri daha kısa zamanda, daha rahat ve emin olarak çalacaklardır.

İleri seviye çalım tekniklerini doğru bir şekilde başarmak için gerekli en temel teknik çalışmaların başında, vücudun ve ellerin doğru kullanılması ile birlikte parmaklarda kas gücünün, esnekliğin artırılması ve sağ-sol el parmaklar arası koordinasyonun sağlanması sayılabilir. Öncelikle bu temel becerilerin kazanılması üzerine çalışmak, parmakların diğer teknik çalışmalara hazır olması açısından oldukça önemlidir.

Gitarın telleri, fiziksel gerilim gücünden ve yapısından dolayı serttir. Gitar telinin sertliğini göz önüne aldığımızda, gerekli teknikleri içeren alıştırmaları uygularken parmakların da tellere sert basması zorunluluktur (Zeren, 1995, s.4).

Gitar tellerinin gergin olmasından dolayı, perdelere doğru basmak ve temiz ses elde etmek için, parmaklarda mevcut bir kuvvet gerekir. Kas gücü zayıf olan parmalardan temiz ses elde etmek mümkün olamayacağından, parmakları güçlendirmek üzere düzenli çalışmalar ile bu beceri kazandırılmalıdır.

Başarılması gereken diğer bir çalışmada parmak esnekliğidir. “Bir enstrüman çalmanın temelini oluşturan sık tekrarlı hareketlerin başarısı ve rahatlığı, bir anlamda kas esnekliğine bağlıdır” (Yağışan, 2002, s.188). Esnekliğin artırılması içinde düzenli olarak parmak esnetme çalışmaları yapmak, zamanla faydalı olacaktır. İyi, doğru çalabilmek, ileri seviye çalım tekniklerini uygulayabilmek için sahip olunması gereken parmak esnekliği ve kas gücü ile ilgili olarak Çimen (2003, s.175), “Çalgı Çalmaya Bağlı Fiziksel Rahatsızlıklar” isimli makalesinde şunları söylemiştir:

Çalgı çalma yoğun çaba ve konsantrasyon gerektiren oldukça karmaşık bir fiziksel ve zihinsel eylemdir. Bu nedenle çalıcının normal vücut fonksiyonlarını aşması, özel türde bir dayanıklılığa, esnekliğe ve kas gücüne sahip olması gerekir.

Esnekliğin ve kas gücünün artırılması düzenli egzersiz ve çalışmalarla doğru orantılıdır. Parmaklarda elde edilecek olan esneklik, artan kas gücü, doğru ve rahat bir icranın temelini oluşturur. Eserlerin doğru çalımını için temel diğer bir teknik çalışma da sağ-sol el parmaklarının arasında koordinasyonunun sağlanmasıdır. “Koordinasyon; merkezi sinir sistemi ile kaslar arasında uyumlu çalışmadır” (Yağışan, 2002, s.190). Klasik gitar eğitiminde bu uyumun gerçekleşmesi için iki el parmaklarının aynı anda hareket etmesi sağlanmalıdır. Sağ veya sol el parmaklarının bir diğerinden önce harekete geçmesi ve tele dokunması; sesin zamanından önce kesilmesine, duyurulamamasına neden olur. Bu nedenle öğretmenlerin, öğrencileri bu konuda telkin etmelerinde, öğrencilerin de parmakları arasında koordinasyonu sağlamak için etüt ve egzersizlere sabırla çalışmalarında yarar vardır.

Genellikle başlangıç gitar eğitiminde pek üzerinde durulmayan; ancak belirli bir seviyeye gelmiş gitar öğrencilerinin üzerinde durması gereken bir diğer konu da “ton” dur. Sağ elin ve parmakların gitar telleri üzerindeki konumu, parmakların teli çekiş noktası, açısı, gücü, tırnakların törpülenme şekli ve sol el parmaklarının perdelere basma alanı (solaklar için tam tersi) tonu doğrudan etkiler. Bu nedenle tonlama çalışmaları titiz ve bilinçli denemeler halinde uygulanmalı, en iyi tonu yakalamak üzere sabırla çalışılmalıdır.

Temel teknik çalışmaların tümü dikkatli ve titiz bir çalışma gerektirir. Zaman zaman oldukça sıkıcı olabilecek bu tür çalışmaları; kısa zaman dilimlerinde düzenli olarak uygulamak, dikkat dağınıklığı ve çalgıdan soğuma gibi durumlarla sonuçlanmaması açısından faydalı olacaktır.

“Teknik kelimesi, çağdaş kavramıyla, yalnız güçlü, hızlı, kararlı parmakları değil, klavyedeki ses üretim kontrolünü de içerir” (Otacioğlu, 2005, s.3). Teknik, eser icrası ve yorumu için bir araçtır. Bu nedenle teknik yeterlilik sağlanmadığı takdirde, müzikal yorum sınırlı kalır. Teknik yeterliliğin sağlanması ile öğrenciler, çaldıkları veya çalıştıkları eserlere hâkim olabilirler ve bu eserleri rahat icra edebilmek için gerekli alt yapıyı sağlamış olurlar, eser yorumu üzerine çalışabilirler. “Çalgı çalmanın niteliğini, teknik beceriler kadar parçayı çalan kişinin esere kattığı yorumlar da belli etmektedir” (Özmenteş, 2005, s.94).

Yorum.

Yorum, “bir müzik parçasını kendine özgü bir duyarlılık ve teknikle çalma, söyleme; bir yapıtın anlamını aydınlatmada tutulan inceleme ya da düşünme yolu” anlamına gelmektedir (TDK, 2005). Bu tanımdan yola çıkarak, bir eserin kişiye özgü yorumlanması için öncelikle o eserin öğrenci tarafından incelenmesi, içeriğinin anlaşılması ve özümsemesi gerekmektedir. “İçerik; bir sanatçının alıcılara vermek istediği iletidir, onlarda uyandırmak istediği kaygının kaynağıdır” (Erinç, 1998, s.21). Eseri çalan kişi de bu içeriği anlayıp yorumladığı takdirde eser, anlam kazanacaktır.

Özmenteş (2005, s.93), “Müzik Eğitiminin Boyutları ve Çalgı Eğitimi” isimli makalesinde öğrencilere müzikalitenin kazandırılmasına yönelik şunları söylemiştir:

Parçanın gerektirdiği müzikaliteyi anlamamış olan öğrencinin parçayı doğru ve müzikal olarak çalması oldukça güç görünmektedir. Bu aşamada öğrencinin parçayı çalmadan önce şarkı olarak söylemesi, parça içindeki cümleleri, nüansları ve parçanın karakteristik özelliklerini daha iyi anlaması ve özümsemesi açısından yararlı olabilir.

“Eserlerin nota, ritim, hız, gürlük terim ve işaretleri açısından uygun olarak seslendirilmesinin yanı sıra, parçanın müzikal yapısının da doğru olarak ortaya çıkarılması önem taşımaktadır” (Ercan, 2003, s.213). Gitar eğitiminde de öğretmenler, öğrencilerin eser çalışma, yorumlama süreçlerinde teknik ve duate bilgilerini, nüans terimlerini öğretmek ve uygulama üzerine çalışmakla beraber öğrencilerin yaratıcılıklarını ortaya çıkartmalarına yardımcı olmalıdırlar. “Bilgiler sadece entelektüel planda kalmayarak kişiliğin içinde özümser ve ruhla birlikte yoğrularak gelişir, derinlik kazanırsa kalplere ulaşabilir” (Şen, 2002, s.104). Gitar öğretmenlerinin öğrencilerini, çaldıkları eseri yorumlamaları, kişisel düşüncelerini esere özgürce yansıtabilmeleri için cesaretlendirmelerinde yarar vardır. “Yorumlama kavramı, üstü kapalı biçimde icracıya zorunlu olarak kabul ettirilmiş bulunan ya da icracının kendi çalışmasıyla benimseyeceği sınırları akla getirir; işin püf noktası, müziği dinleyiciye aktarmaktır” (Stravinski, 2000, s.84).

Müzikaliteyi geliştirebilecek önemli çalışmalardan biri de toplu müzik uygulamalarıdır. Bu türlü çalışmalar öğrencilerin müzik dağarcığını, birlikte müzik yapabilme ve deşifre becerilerini geliştirebileceği gibi müzikalite gelişimlerine de katkı sağlar. Bu nedenle öğrencilerin düzeylerine uygun eşlik, duo, trio vb. çalışmaları son derece önemlidir.

Çalgı eğitiminde öğrencilere doğru ve etkili müzik dinleme alışkanlıkları kazandırılmalı, çalgıyı çalarken veya toplu müzik yaparken öğrenci kendi yaptığı müziği ve ona eşlik eden kişileri dikkatle dinlemeyi öğrenmelidir. İşitme eğitimi çalgı eğitimiyle paralel olarak yürütülmeli, öğrencilere doğru bir ritim ve ton duygusu kazandırılmalıdır (Özmenteş, 2005, s.92).

Bir esere kişisel duyguları katmak için öncelikle kişinin kendini dinlemesi, eleştirmesi ve yönlendirmesi gerekir. “Öğrenciler çalgılarını çalarken aktif çalıcılar oldukları kadar aktif dinleyiciler de olmalıdırlar” (Özmenteş, 2005, s.93).

Dikkatli bir şekilde müzik dinleme; müzikalite kavramının gelişmesine katkı sağlayan önemli faktörlerden biridir. Bu nedenle ilk derslerden itibaren öğrencilere ürettikleri sesleri ve kendi çalışmalarını eleştirel bir kulakla dinlemeleri öğretilmelidir (Ercan, 2003, s.214).

Ancak öğrenciler, çalıştıkları veya çaldıkları eseri icra ederken ‘doğru çalma stresi’nden dolayı kendilerini dinlemeyi aksatabilirler. Şen (2002, s.91), “Piyano Tekniğinin Biyomekanik Temeli” isimli kitabında, müzik icra eden kişilerin kendilerini dinlemelerinin yoruma etkisi üzerine şöyle değinmiştir:

Müzik; piyanisti sadece kulağa değil, tuşeye de yönelmeye zorunlu kılar. Çünkü hissedilenlerin kontrolü ve işitme kontrolü olmadığı zaman teknik ve müzikal yanlışlara neden olunur. Oysa hissetme ve işitme yerine piyanistler-özellikle de piyanist adayları- çoğu kez dikkatlerini klavyeye verirler. Dikkat bakmaya yöneldiğinde, hissetme ve işitme arka planda kalır.

Gitar öğretmenlerinin bu konu üzerine öğrencilerini telkin etmeleri, yönlendirmeleri ve çalıştırmaları yararlı olacaktır. Bu çalışmalar öğrencinin seviyesinin altında olan kısa parçalar üzerinde uygulanabilir.

Klasik gitar öğretmenlerinin her derste, müzikalite ve yorum üzerine çalışmalara zaman ayırmasında yarar vardır. Ercan (2003, s.212), “Piyano Eğitiminde Müzikalite Kavramının Kazandırılması Açısından Genel Yaklaşımlar” isimli makalesinde öğretmenlerin derslerinde, yorum üzerine çalışmalara yer vermesinin önemine şöyle değinmektedir:

Öğretmen de zaman kısıtlı bile olsa, dersinde öğrencisinin müziği duygusal bir yolla sunmasına izin vermeli ve bu yolda öğrencisini özendirmelidir. Aksi halde öğrencinin müzik görüşleri dar, çalışı ise sıkıcı bir hale gelir.

Belirli aralıklarla, derslerin bir bölümü müzik dinleme etkinliğine ayrılabilir, çalışılan eserlerin, öğretmenden ve farklı gitaristlerden yorumları dinlenip incelenebilir. Öğretmen-öğrenci arasında bu incelemeler üzerine fikir alış-verişi yapılabilir. Bu çalışmalar öğrencilerin, yorum farklılığı üzerinde fikirlerini geliştirebileceği gibi çaldıkları eserlerin yorumlarını taklitten uzak, yeni, farklı bir şekilde gerçekleştirebilmelerini sağlayabilir. Öğrenci müziği daha dikkatli dinlemeyi öğrenir ve bu sayede öğrencilerin müzik kültürleri artar ve müzik dağarcıkları gelişir.

Müzikal yorum; müzikal bilgi ve becerilerinin kazandırılmasının yanı sıra müzik dinleme, dinlediğini anlama ve müziği yaratıcı düşünce ile yorumlayarak gerçekleşir.

Schumann “Genç Müzisyenlere Öğütler” isimli yazısında iyi bir müzikçi olmanın sırrını şöyle ifade etmiştir:

Aziz öğrenci, en önemli şey iyi bir kulağa ve çabuk kavrama yeteneğine sahip bulunmaktır. Yetenek gelişebilir ve yükselebilir de. Bu üstünlükler ise, günlerce kapanıp mekanik çalışmalara bağlı kalmakla değil, geniş müzik ilişkileri ve sık sık koro ve orkestra dinlemekle sağlanır (Alıntılayan, Fenmen, 1997, s.80).

Bu sayede öğrenciler, müzikalite gelişimlerini kontrol edebilir ve hızla ilerletebilirler; çünkü müzik dinlemek, müziği öğrenirken ve geliştirirken yapılması gereken temel davranışlardan biri olarak sayılabilir. Öğrenciler, sadece kendi çalgılarının bestecileri ve eserlerinin yanı sıra, müzik tarihinde yer alan büyük bestecileri ve eserlerini de tanımalıdırlar. Bu durum, öğrencilerin müzikalitelelerini geliştireceği gibi müzik kültürüne sahip birey ve öğretmenler olmalarını sağlayacaktır. Bu gelişimin sağlanması için öğretmenler öğrencileri yönlendirmeli, özendirilmeli; öğrencilerde bunu bir görev bilerek araştırmacı olmalı ve iyi birer dinleyici olmak için çaba sarf etmelidirler.

Repertuar Tekrarı.

Çalışılan eser ve etütlerin öğrenci tarafından iyice öğrenilip benimsenmesi ile öğrenciler bu eser ve etütlere, kişisel yorumlarını katarak icra etme düzeyine ulaşırlar. Bu aşama ile öğrenciler yaratıcılık ve yeteneklerini keşfetme ve sergilemenin yanı sıra repertuarlarını da oluşturmuş olurlar.

Eser iyice öğrenildikten sonra, sindirilmek üzere, öğrenci en küçük, en ince ayrıntılarla uğraşmalıdır. Gerçekte öğrenci bu çalışmayı eser üzerinde değil, kendi üzerinde yapıyor demektir. Çünkü çeşitli sonoriteler arayacaktır, türlü planlar yaratacaktır, adeta kendisi besteliyormuş gibi, eseri içine alacaktır. En yararlı çalışma da zaten budur. Böyle bir çalışma sırasında öğrencinin ruhsal ve artistik yeteneğinin gelişimine tanık oluruz (Fenmen, 1997, s.28).

Düzenli yapılan repertuar çalışmaları, kazanılan becerilerin tekrar edilmesinin yanı sıra öğrencilerin çalgı çalmada kendilerine olan güvenlerinin artması açısından da son derece önemlidir. Bu nedenle öğrenciler eğitim süreçlerinde, çalıştıkları eser ve etütleri sadece sınavlara yönelik görmemeli, çalıştıkları eser ve etütlerden seçtikleri bir repertuar oluşturarak düzenli çalışmalar yapmalıdırlar.

Düzenli Çalışma.

Müzik ve çalgı yeteneği, çalgı öğrencilerinin sahip olması gereken temel özelliklerdir. Yetenek “bir kimsenin bir şeyi anlama veya yapabilme niteliği, kişinin kalıtıma dayanan ve öğrenmesini çerçeveleyen sınır” (TDK, 2005) olarak tanımlanmaktadır. Yetenek, müzik ve çalgı yeteneği; kalıtıma dayanması nedeniyle oldukça bireysel bir özelliktir. Çalgı yeteneği, çalgıya fiziksel uyumlulukla doğru orantılıdır. Seçtiği çalgının gerektirdiği fiziksel özellikleri taşıyan bir öğrenci doğaldır ki birçok beceriyi aynı fiziksel özellikleri taşımayan öğrencilere oranla rahatlıkla başarabilir. Dolayısıyla yetenekli olmak, müzik ve çalgı yeteneğine sahip olmak şüphesiz bir avantajdır, müzik ve çalgı eğitiminde de gelişim için en temel etkidir. Ancak sadece yetenek ile bir yere kadar ilerleme sağlanabilir. Önemli olan, yeteneğin bireysel çalışmalar ile desteklenmesi ve geliştirilmesidir. Müzik ve çalgı yeteneği sahibi olan, çalgılarına fiziksel olarak uyumlu öğrenciler düzenli, planlı ve bilinçli çalışma alışkanlıkları kazanmalarıyla, en yüksek başarıya ulaşabilirler.

Klasik gitar çalmayı öğrenmek, bir mucize ya da ilhamla olacak bir olay değildir. Ancak devamlı çalışmak ve pratik yapmakla mümkün olabilir (Elmas, 1994, s.92).

Diğer tüm çalgılar gibi klasik gitar da müzik ve çalgı yeteneğinin yanı sıra düzenli, planlı çalışmayı gerektirir. Öğrencilerin yeteneklerinin farkında olup bu yeteneklerini geliştirmek için sistemli olmaları, bireysel gitar çalışmalarına her gün düzenli olarak zaman ayırmaları şüphesiz çalgılarında gelişimlerinin istikrarlı olmasını sağlar. Buna bağlı olarak, gitar öğretmenleri öğrencilerden beklentilerini, öğrencilerinin düzenli çalışmaları sonucunda kazandıkları gelişim doğrultusunda artırırlar. Sonuç olarak da gitar eğitiminin seviyesi yükselir, niteliği artar.

Günlük çalışmaların düzenli yapılmayıp, bir çalışma sürecinde saatlerce uygulanması, teknik açıdan geliştirici bir yarar sağlamaz. Çalışılmayan sürede gitardan soğuyan parmaklar, tekrar yapılan çalışmalarla ancak istenilen düzeye gelir. Bu durumda da öğrenci, hem fiziksel hem de psikolojik olarak olumsuz yönde etkilenebilir. Bu nedenle çalışmaların düzenli aralıklarla ve çalışma süresi içerisinde verilebilecek dinlenme molalarıyla uygulanması, fiziksel sağlığı koruyarak teknik açıdan gelişimi de beraberinde getirir.

Genellikle hiç ara verilmeden veya yoğunluğu hiç değiştirilmeden yapılan yüksek tempolu çalışmalar, ya da bir-iki günlük yoğun çalışma ve üç-dört günlük dinlendirmeler gibi çalışma süreçleri, tekniğin gelişimini yeteri kadar olumlu etkilemeyerek, doğru çalışma bilincinin oluşmamasına sebep olacaktır (Şaklar, 2001, s.99).

Düzenli ve disiplinli bir çalışma eğitimcilerin yol göstericiliği ile oluşup, öğrencilerin bireysel çalışmaları ile gelişir. Özmenteş (2005, s.94), “Müzik Eğitiminin Boyutları ve Çalgı Eğitimi” isimli makalesinde öğrencilerin bireysel çalışma sürecinde öğretmenin katkısı ile ilgili şunları söylemiştir:

Çalgı eğitimcileri; çalgı eğitimi sürecinde öğrencilerinin çalgılarını en doğru biçimde çalmaları için, onlara doğru çalgı tekniklerini öğretmeli, öğrencinin bireysel olarak çalgı çalışma sürecinde ne şekilde çalışması gerektiğinin önemle üzerinde durmalıdır.

Her gitar öğrencisinin gitar çalışırken karşılaştığı zorluklar (çalışılan tekniğe, etüde, esere vb. yönelik) birbirinin aynısı olamayacağı gibi öğrencilerin fiziksel ve kişilik özellikleri de birbirinin aynısı olamaz. Bu nedenle her öğrenci için aynı çalışma yöntemi, içeriği, süresi belirlemek ve planlamak yerine onların çalgılarında yaşadıkları sorunları ve bireysel farklılıklarını (ilgi, dayanıklılık, yetenek, sabır, konsantrasyon süresi vb.) düşünerek her birine ayrı çalışma süresi, yöntemi, içeriği belirlemek ve önermek, bireysel çalışma alışkanlığı kazanmalarını sağlamak ve eğitimde daha iyi sonuca ulaşmak için yararlı olacaktır.

Çalgı öğretiminde süreklilik ilkesi öğrencinin derslere tam devamını ve her gün programlı olarak bireysel çalışma yapmasını gerektirmektedir. Bu nedenle her gün belirli bir çalışma süresi ayrılmalı ve ona uyulmaya çalışılmalıdır. Çalışmaya başlamadan önce çalışma süresinin akıllıca planlanması çok önemlidir. Günlük çalışmada teknik konulara, alıştırmaya, etütler ve yapıtlar ile eskiden çalışılan parçaların tekrarına ve deşifreye (ilk bakışta okumaya) yer verilmelidir (Çimen, 1994, s.137).

Bilinçli, düzenli ve amaca yönelik yapılan çalışmalar verimli, geliştirici olur. Bu nedenle çalışmanın süresinden çok çalışma içeriği ve çalışmaya ayrılan süreyi iyi değerlendirmek için çalışmanın programlı olması önemlidir. “Her gün belli bir süre ayrılmalı, her çalışmada gam, arpej ve değişik teknik çalışmalara yer verilmelidir” (Elmas, 1994, s.92). Öğrencilerin bireysel gitar çalışmalarında teknik (gam, arpej, egzersiz ve etütler), deşifre ve repertuar tekrarı çalışmalarına yer vermekle beraber

eşlik çalışmalarına ve müzik dinleme/izleme etkinliğine de zaman ayırmaları teknik ve müzikal gelişimleri açısından oldukça faydalı olacaktır.

Performansa bağlı olan klasik gitar eğitiminin hedeflenen başarıya ulaşması için öğrencilerin düzenli, disiplinli bireysel çalışma alışkanlıkları edinmeleri son derece önemlidir. Bu doğrultuda klasik gitar öğretmenlerinin öğrencilerini bireysel gitar çalışmaları üzerine bilinçlendirmeleri, yönlendirmeleri ve öğrencilerinde bu yönlendirmeler doğrultusunda bireysel gitar çalışmalarını uygulamaları öğrencilerin doğru çalışma alışkanlıkları kazanmalarını sağlamakla birlikte nitelikli bir klasik gitar eğitimini de beraberinde getirecektir.

Tırnak Bakımı.

Gitardan çıkarılacak olan sesin niteliği en az teknik bilgi, beceri ve sol el hâkimiyeti kadar önemlidir. Sesin niteliğini, tonunu etkileyen en önemli faktörlerden biri sağ el tırnaklarıdır. Öncelikle tırnakların yapısının tespitinin yapılması ardında da bu tespite yönelik tırnak törpülenme biçimlerinin uygulanması güzel bir ton elde etmede önemli derecede etkilidir.

Sadece tırnaklarla üretilen bir ses; zayıf, mekanik ve müziğe olumsuz olarak yansıyan tırnak sesleriyle oluşacaktır. Sadece parmaklarda tırnaksız elde edilen seste ise; donuk, renksiz ve güçsüz bir ton elde edilecektir. Bu nedenle gitardan çıkan kaliteli ses; parmağın etli kısmı ve tırnağın birlikte ürettiği bir biçimde oluşmalıdır (Cemil, 2005, s.19).

Kanneci (1988, s.24) tırnak tiplerini uzadıkça dışı bükülen, düz giden ve içe bükülen olarak belirtmiştir. Herkesin tırnak yapısı birbirinden farklı olduğu için tek bir tırnak törpüleme şekline bahsedilemez. Küçükay (1992, s.13) içe dönük tırnakların köşeli törpülenmesinin daha uygun olduğunu belirtmiştir. Tüm bu tırnak tiplerine en uygun şekil, çeşitli törpüleme biçimlerinin denenmesiyle bulunabilir. “Parmak uçlarının yapısına uygun tırnak şekilleri bulma ancak çeşitli alternatifleri deneyerek gerçekleşir” (Çelik, 2005, s.18). Öğrenciler de tırnak yapılarına uygun biçimi buluncaya kadar denemeler yaparak kendileri için ideal törpüleme biçimini bulmalıdırlar.

Tırnak bakımında tırnakları kısaltmak ve biçimlendirmek için tırnak makası yerine törpü kullanılmalıdır. Tırnak makası tırnakların istenenden çok kılmasına veya kırılmasına neden olabileceği için tercih edilmemelidir. Kısaltma ve biçimlendirme işlemi sert ve tek tarafa yönelik hareketlerle yapılmalı, tırnak ucunda kalıntılar daha ince bir törpü ya da 1200 numara zımpara ile yok edilmeli, tırnak pürüzsüzleştirilmelidir. İleri geri, sert ve sık yapılan hareketler tırnağı incelleteceği için bu işlem sırasında az kuvvet uygulanmalı ve hareket tek yöne doğru olmalıdır. Sık ve sert yapılan hamleler tırnağın istenilenden fazla kılmasına, biçiminin bozulmasına neden olabileceği için törpüleme işlemi dikkatli yapılmalıdır.

Tırnak törpülenirken sıkça kontrol edilmelidir. Tırnağın boyu, üst yüzeyin uç noktasındaki beyaz bölüme bakarak değil, avucun içinden bakılarak, tırnakların parmaktan ne kadar uzakta oldukları kontrol edilerek belirlenmelidir” (Şaklar, 2001, s.105).

Tırnak bakımı düzenli yapılmalıdır. Her gün yapılacak bakım işlemi tırnakların aşırı kılmasına neden olur. Bu nedenle 3–4 gün aralıklarla bu işlemin yapılması tırnak uzunluğunun aşağı-yukarı aynı olmasını sağlar. İstenilen uzunluğun yakalanması ve korunması, sağ el parmaklarının teller üzerindeki konumunu etkileyeceği için de oldukça önemlidir. “Tırnak bakımına gereken önemi göstermeyen bir gitarist, kırılma ve aşınma gibi problemler nedeniyle sürekli farklı uzunluk ve biçimlerdeki tırnaklarla çalışmak zorunda kalacak ve bu sebeple sağ el tekniğinin gelişimini olumsuz olarak etkileyecektir” (Şaklar, 2001, s.104).

Tırnakların sık kırılması ağırlıklı olarak dikkatsizlik, düzensiz bakım sonucu aşırı uzunluk ve vitamin eksikliğinden dolayı zayıf kalmalarından kaynaklanmaktadır. Kırılmaların önüne geçebilmek için beslenmeye dikkat etmenin yanı sıra tırnak besleyici solüsyonlar kullanılabilir. Asetonun tırnağa vereceği zarar (tırnağın incilmesi) göz ardı edilirse tırnak sertleştirici ojede kullanılabilir.

Tonu ve sağ el tekniğini doğrudan etkilemesinden dolayı oldukça önemli olan tırnak bakımı, klasik gitar çalan her kişinin üzerinde düşünmesi, denemeler yaparak ideal tırnak biçimine ulaşmak için çalışma yapması gereken önemli bir ayrıntıdır. Bu bakımın düzenli yapılması ise tonun ve sağ el tekniğinin istikrarlı bir şekilde gelişmesi için oldukça önemlidir.

Klasik Gitar Bakımı.

Klasik gitar, malzemesinin ağaç olmasından dolayı hava şartlarından direkt olarak etkilenir ve etkiler genellikle olumsuz yönde olur. Bu olumsuzlukların önüne geçebilmek için öncelikle gitarın aşırı sıcak, nemli ve aşırı soğuk ortamlardan uzak tutulması gerekir. Bu nedenle gitarın bulunulan yerdeki konumu oldukça önemlidir, dikkat edilmesi gerekir. Sıcak havadan soğuk havaya ya da tersi bir geçiş, basınç değişimi gibi durumlar söz konusu olduğunda sap ayarının bozulmaması için gitarın telleri gevşetilmeli ve bir süre kılıfının içerisinde muhafaza edilmeli, daha sonra çıkartılmalıdır. Çalışma bittiği zaman gitarı, kılıfının/ kutusunun içerisinde muhafaza etmek düşme/çarpma gibi kazaların yanı sıra hava şartlarından da korumak açısından önemlidir.

Gitarı temizlemek için ise yumuşak bir bez ile özel temizleyiciler kullanılmalıdır. Bu özel temizleyiciler müzik mağazalarından temin edilebilir. Tel temizliğinin ise her kullanımın ardından düzenli olarak yapılması faydalıdır. Kir ve ter, tellerin ömrünü kısaltır. Bu süreyi uzatmak için teller, kullanımdan hemen sonra kuru ve tüy bırakmayan bir bezle silinmelidir. Bu uygulama teller üzerinde etkili olduğu gibi perde ve klavye bakımı içinde faydalıdır.

Teller kullanıma göre değiştirilebilir; ancak bir ya da iki ayda bir değiştirilmesi tavsiye edilmektedir. Eski veya aşınmış teller entonasyon bozukluğu, akort zorluğu, cızırtı, ses kaybı gibi pek çok probleme yol açabilir. Bu durumda teller dikkatlice yenilenmelidir. Tellerin sapa yaptığı yüksek basınçtan dolayı tel değiştirme işleminin, tüm takımın çıkartılıp yenisinin takılması yerine tellerin sırayla çıkartılıp yerine hemen yenisinin takılmasında fayda vardır. Aksi takdirde tellerin sapa yaptığı basınç sonucu gitarın sapında eğilmeler olabilir.

Gitarın kalitesi ne olursa olsun bir gitar öğretmenin gitar bakımı hakkında öğrencileri bilgilendirmesi, yönlendirmesi, uyarması, öğrencinin ise gitarına iyi bakması, dikkatli olması bir sorumluluk ve zorunluluk olmalıdır; çünkü bir gitar öğrencisinin en değerli hazinesi gitarıdır.

BÖLÜM III

Yöntem

Bu çalışma, gitar öğrencilerinin bireysel çalışma alışkanlıklarını belirlemeyi amaçlayan betimsel bir araştırmadır.

Evren

Araştırmanın evreni, Türkiye'deki 23 Üniversitenin Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Öğretmenliği ABD Bireysel Çalgı Dersi Klasik Gitar öğrencilerinden oluşmaktadır.

Örneklem

Araştırmanın örnekleme, tesadüfî örnekleme yolu ile belirlenen Mehmet Akif Ersoy, Adnan Menderes, Pamukkale, Muğla, Trakya ve Dokuz Eylül Üniversitelerinin Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Öğretmenliği ABD ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıfta okuyan bireysel çalgı-klasik gitar dersi öğrencilerinden oluşmaktadır. Örneklemde yer alan gitar öğrencilerinin üniversitelere göre dağılımı Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1.

Örneklem Grubunda Yer Alan Gitar Öğrencilerinin Üniversitelere Göre Dağılımı

Üniversite Adı	Öğrenci Sayısı
MAKÜ	7
ADÜ	10
PAÜ	15
MÜ	9
TÜ	4
DEÜ	10
Toplam	55

Tablo 1’de görüldüğü gibi araştırma örneklemini, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi (MAKÜ) Müzik Eğitimi Öğretmenliği ABD’den 7 öğrenci, Adnan Menderes Üniversitesi (ADÜ) Müzik Eğitimi Öğretmenliği ABD’den 10 öğrenci, Pamukkale Üniversitesi (PAÜ) Müzik Eğitimi Öğretmenliği ABD’den 15 öğrenci, Muğla Üniversitesi (MÜ) Müzik Eğitimi Öğretmenliği ABD’den 9 öğrenci, Trakya Üniversitesi (TÜ) Müzik Eğitimi Öğretmenliği ABD’den 4 öğrenci, Dokuz Eylül Üniversitesi (DEÜ) Müzik Eğitimi Öğretmenliği ABD’den 10 öğrenci olmak üzere toplam 55 klasik gitar öğrencisinden oluşmaktadır.

Örnek Grubunun Kişisel Özelliklerine İlişkin Dağılımlar.

Araştırmaya katılan Klasik Gitar öğrencilerinin cinsiyetleri, mezun oldukları okul türü, devam etmekte oldukları sınıf, klasik gitarı tercih sıraları ve ileriye dönük planlarına ilişkin bulgular bu başlık altında verilmektedir. Örnekleme yer alan gitar öğrencilerinin cinsiyete göre dağılımları Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2.

Gitar Öğrencilerinin Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	f	%
Kız	21	38,2
Erkek	34	61,8
Toplam	55	100,0

Tablo 2’de görüldüğü gibi örneklem grubu, 21 kız (%38,2), 34 erkek öğrenci (%61,8) olmak üzere toplam 55 (%100,0) klasik gitar öğrencisinden oluşmaktadır. Buna göre araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğu erkek öğrencilerdir. Örnekleme yer alan gitar öğrencilerinin mezun oldukları lise türüne göre dağılımları Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3.

Gitar Öğrencilerinin Mezun Oldukları Okul Türüne Göre Dağılımı

Mezun Oldukları Okul Türü	f	%
GL	26	47,3
AGSL	29	52,7
Toplam	55	100,0

Tablo 3'te görüldüğü gibi örneklem grubunda yer alan öğrencilerin mezun oldukları okul türüne göre dağılımları incelendiğinde, 26'sının (%47,3) GL mezunu ve 29'unun (%57,7) AGSL mezunu olduğu görülmüştür. Buna göre araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğu AGSL mezunu öğrencilerdir. Örneklemde yer alan gitar öğrencilerinin devam etmekte oldukları sınıfa göre dağılımları tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4.

Gitar Öğrencilerinin Devam Etmekte Oldukları Sınıfa Göre Dağılımı

Devam etmekte Oldukları Sınıf	f	%
II. Sınıf	25	45,5
III. Sınıf	16	29,0
IV. Sınıf	14	25,5
Toplam	55	100,0

Tablo 4'te görüldüğü gibi örneklem grubunda yer alan öğrencilerin sınıflara göre dağılımları incelendiğinde, 25 öğrencinin (%45,5) ikinci sınıf, 16 öğrencinin (%29,0) üçüncü sınıf ve 14 öğrencinin (%25,5) dördüncü sınıf öğrencisi olduğu görülmüştür. Buna göre araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğu ikinci sınıf öğrencileridir. Örneklemde yer alan gitar öğrencilerinin klasik gitarı tercih etme sırasına ilişkin dağılımları Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5.

Gitar Öğrencilerinin Bireysel Çalgı Klasik Gitar Dersini Tercih Etme Sıralarına Göre Dağılımı

Klasik Gitarı Tercih Sıraları	f	%
1. Tercih	47	85,4
2. Tercih	3	5,5
3. Tercih	1	1,8
4. Tercih	1	1,8
Benim tercihim değil	3	5,5
Toplam	55	100,0

Tablo 5'te görüldüğü gibi öğrencilerin klasik gitarı tercih sıraları incelendiğinde, 47 öğrenci (%85,4) birinci sırada, üç öğrenci (%5,5) ikinci sırada, bir öğrenci (%1,8) üçüncü sırada, bir öğrenci (%1,8) dördüncü sırada tercih etmiş ve üç öğrenci (%5,5) ise klasik gitarı isteyerek tercih etmemiştir. Buna göre araştırmaya katılan klasik gitar öğrencilerinin çoğunluğunun birinci sınıfta yapılan çalgı seçme aşamasında klasik gitarı birinci sırada tercih ettikleri görülmüştür.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada elde edilen veriler, araştırmacı tarafından hazırlanan anket ile toplanmıştır. Anketin hazırlanma aşamasında, ilgili literatür ve uzman kanısından yararlanmıştır. Ankette bulunan sorular çok seçenekli ve çoktan tek seçmelidir. Araştırmada uygulanan anketin birinci bölümünde kişisel bilgiler, ikinci bölümünde öğrencilerin bireysel çalışma alışkanlıkları ve üçüncü bölümünde öğrencilerin çalışma alışkanlıklarının oluşumunda, gelişiminde gitar öğretmenlerinin katkısını belirlemeye yönelik toplam 29 soru bulunmaktadır. Anket, örnekleme oluşturan öğrencilere öğrenim görmekte oldukları kurumlarda uygulanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin analizinde SPSS. 15 paket programı kullanılmıştır. Verilerin analizinde, betimsel istatistik yöntemlerinden "frekans" (f) ve "yüzde" (%) kullanılmıştır.

BÖLÜM IV

Bulgular ve Yorum

Müzik Eğitimi Öğretmenliği Klasik Gitar öğrencilerinin kişisel bilgileri, bireysel çalışma alışkanlıklarını tespit etmeye yönelik verilerin analizine ilişkin bulgular ve yorumlar bu bölümde sunulmuştur. Verilerin analizi ile elde edilen bulgular ve bu bulgulara yönelik yorumlar, problem ve alt problemlere ilişkin sıra ile tablolaştırılarak sunulmuştur.

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

“Öğrencilerin bireysel gitar çalışma alışkanlıkları nelerdir?” Alt problemine ilişkin bulgular Tablo 6-15’te sunulmuştur. Gitar öğrencilerinin bireysel gitar çalışma alışkanlıklarına yönelik sıklıkla ilgili veriler Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6.

Gitar Öğrencilerinin Bireysel Gitar Çalışmalarını Ne Sıklıkta Yaptıklarına İlişkin Dağılım

<i>Bireysel gitar çalışmalarınızı ne sıklıkta yapıyorsunuz?</i>	f	%
Dersten bir gün önce	2	3,6
3 günde bir	6	10,9
2 günde bir	22	40,0
Her gün	21	38,2
Diğer	4	7,3
Toplam	55	100,0

Tablo 6’da görüldüğü gibi, bireysel gitar çalışmalarını 2 öğrenci (%3,6) dersten bir gün önce, 6 öğrenci (%10,9) üç günde bir, 22 öğrenci (%40,0) iki günde bir, 21

öğrenci (%38,2) her gün uygulamaktadır. Diğer seçeneğini işaretleyen öğrencilerin sayısı ise 4 (%7,3)'tür. Bu öğrencilerden biri 3-4 günlük çalışmadan sonra 1 gün ara verdiği, biri fırsat bulduğu her zaman çalıştığı, diğeri neredeyse hiç çalışmadığı açıklamasında bulunmuş, son öğrenci ise herhangi bir açıklamada bulunmamıştır. Buna göre öğrencilerin bireysel gitar çalışmalarını çoğunlukla iki günde bir uyguladıkları görülmüştür. İki öğrencinin dersten bir gün önce çalışması ise dikkat çekmektedir.

Gitar eğitiminde öğrencilerin gelişiminin istikrarlı olması için düzenli olarak her gün çalışmaları son derece önemlidir. Bu sayede bilgiler taze, parmaklar formda kalacaktır. Bir- iki gün ara ile yapılan çalışmalarda ise öğrenciler bilgilerini hatırlamak ve parmaklarını forma sokmak için daha fazla çalışmak durumunda kalacaklardır. Bu durumun ise öğrencilerin bireysel gitar çalışma plan ve içeriklerini doğrudan etkileyeceği, bunun yanı sıra öğrencilerin çalışma istek ve motivasyonlarını da olumsuz yönde etkileyeceği düşünülebilir. Ayrıca öğrencilerin çoğunluğunun gitarı ilk sırada tercih etmesi (bkz. Tablo 4) ve mesleki eğitimde çalgı eğitiminin önemi göz önünde bulundurulduğunda öğrencilerin mevcut çalışma sıklıklarını arttırarak her gün ve sistemli çalışmaları gerektiği söylenebilir. Gitar öğrencilerinin günlük gitar çalışmalarına yaklaşık ne kadar süre ayırdıklarına ilişkin bulgular, Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7.

Gitar Öğrencilerinin Bireysel Gitar Çalışmalarına Yaklaşık Ne Kadar Süre Ayırdıklarına İlişkin Dağılım

<i>Günlük bireysel gitar çalışmalarınıza yaklaşık ne kadar süre ayırıyorsunuz?</i>	f	%
1 saatten az	7	12,7
1-2 saat	39	70,9
3-4 saat	5	9,1
Diğer	4	7,3
Toplam	55	100,0

Tablo 7'de görüldüğü gibi; bireysel gitar çalışmalarına 1 saatten az süre ayıran öğrencilerin sayısı 7 (%12,7), 1-2 saat ayıran öğrencilerin sayısı 39 (%70,9), 3-4 saat ayıran öğrencilerin sayısı 5 (%9,1), 'diğer' seçeneğini işaretleyen öğrencilerin sayısı ise 4 (%7,3)'tür. Bu öğrencilerden biri 2,5-3 saat çalıştığı, biri çalışma süresinin değişken olduğu, diğeri yarım saatten az çalıştığı açıklamasında bulunmuş, son öğrenci ise herhangi bir açıklamada bulunmamıştır. Buna göre gitar öğrencilerinin bireysel gitar çalışmalarına çoğunlukla 1-2 saat zaman ayırdıkları görülmüştür. 3-4 saat ve 1 saatten az çalışan öğrencilerin oranı ise dikkat çekmektedir.

Her öğrencinin, bireyin çalışma süresi çeşitli nedenlerden dolayı (algılama, yetenek, ortam, fiziksel rahatsızlıklar vb.) farklılık gösterebilir. Ancak bireysel çalışmaların farklı uygulamalar (teknik çalışmalar, deşifre, eşlik vb.) içererek yapılabilmesi için 1-2 saatin yeterli olmadığı düşünülmektedir. Bu veriler ışığında gitar öğrencilerinin kapsamlı çalışmadıkları ve mesleki yaşantıları süresince alanında etkili, çalgısına uygulama ve teoride hakim birer öğretmen olmaları için bireysel gitar çalışma sürelerinin yeterli olmadığı söylenebilir. Gitar öğrencilerinin bireysel gitar çalışmalarında yaptıkları uygulamalara ilişkin dağılım, aşağıda Tablo 8'de sunulmuştur.

Tablo 8 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğrencilerden bireysel gitar çalışmalarında gam çalışan öğrencilerin sayısı 30 (%54,5), çalışmayan öğrencilerin sayısı ise 25 (%45,5)'tir. Sağ-sol el parmak egzersizleri yapan öğrencilerin sayısı 35 (%63,6), yapmayan öğrencilerin sayısı ise 20 (%36,4)'dir. Akor-arpej egzersizleri yapan öğrencilerin sayısı 27 (%49,1), yapmayan öğrencilerin sayısı ise 28 (%50,9)'dir. Bare egzersizleri yapan öğrencilerin sayısı 25 (%45,5), yapmayan öğrencilerin sayısı ise 30 (%54,5)'dur. Legato egzersizleri yapan öğrencilerin sayısı 20 (%36,4), yapmayan öğrencilerin sayısı ise 35 (%63,6)'tir. Çift ses egzersizleri yapan öğrencilerin sayısı 8 (%14,5), yapmayan öğrencilerin sayısı ise 47 (%85,5)'dir. Repertuar tekrarı yapan öğrencilerin sayısı 28 (50,9), yapmayan öğrencilerin sayısı ise 27 (%49,1)'dir. Çalıştıkları tekniklere yönelik etüt çalışan öğrencilerin sayısı 18 (%32,7), çalışmayan öğrencilerin sayısı ise 37 (%67,3)'dir. Eser çalışan öğrencilerin sayısı 39 (%70,9), çalışmayan öğrencilerin sayısı ise 16 (%29,1)'dir.

Tablo 8.

Gitar Öğrencilerinin Bireysel Gitar Çalışmalarındaki Uygulamalarına İlişkin Dağılım

<i>Gitar çalışmalarınızda, aşağıda belirtilen uygulamalardan hangisini/hangilerini yaptığınızı lütfen belirtiniz.</i>	Uygulayanlar		Uygulamayanlar		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Gam çalışırım	30	54,5	25	45,5	55	100,0
Sağ-sol el parmak egzersizleri yaparım	35	63,6	20	36,4	55	100,0
Akor-arpej egzersizleri yaparım	27	49,1	28	50,9	55	100,0
Bare egzersizleri yaparım	25	45,5	30	54,5	55	100,0
Legato egzersizleri yaparım	20	36,4	35	63,6	55	100,0
Çift ses egzersizleri yaparım	8	14,5	47	85,5	55	100,0
Repertuarımı tekrar ederim	28	50,9	27	49,1	55	100,0
O dönemde çalıştığım tekniklere yönelik etüt çalışırım	18	32,7	37	67,3	55	100,0
Eser çalışırım	39	70,9	16	29,1	55	100,0
Deşifre çalışmaları yaparım	24	43,6	31	56,4	55	100,0
Eşlik çalışmaları yaparım	10	18,2	45	81,8	55	100,0

Deşifre çalışmaları yapan öğrencilerin sayısı 24 (%43,6), yapmayan öğrencilerin sayısı ise 31 (%56,4)'dir. Eşlik çalışmaları yapan öğrencilerin sayısı 10 (%18,2), yapmayan öğrencilerin sayısı ise 45 (%81,8)'tir. Buna göre klasik gitar öğrencilerinin bireysel çalışmalarında en fazla eser çalışmalarına, en az ise çift ses egzersizlerine ve eşlik çalışmalarına yer verdikleri görülmüştür.

Bireysel gitar çalışmalarının farklı uygulamalar içererek yapılması, öğrenilmiş bilgi-becerilerin pekiştirilmesi ile öğrencilerin çalgılarında daha etkili ve donanımlı olmalarını da beraberinde getirir. Öğrencilerin gitar çalışmalarında genel olarak eser çalışmaya ağırlık vermelerinin, diğer birçok konuda eksik kalmalarına neden olacağı düşünülmektedir. Bu doğrultuda eser çalmak için gerekli alt yapının sağlanmasına yönelik çalışmalara az yer veren öğrencilerin gitar çalışmalarının verimsizleşeceği, başarılarının ve motivasyonlarının olumsuz yönde etkileneceği düşünülebilir.

Mezuniyetlerinin ardından müzik öğretmeni olacak öğrencilerin eşlik çalışmalarına yönelik uygulamaları meslek hayatlarında oldukça önemli bir yer edinecektir. Bu çalışmalar armoni dersleri ile desteklendiği durumda daha fazla kalıcılık sağlanacaktır. Ancak veriler incelendiğinde, bireysel gitar çalışmalarında eşlik çalışmaları yapmayan öğrencilerin, yapan öğrencilere göre çoğunlukta olması dikkat çekmektedir. Gitar öğrencilerinin bireysel çalışmalarında oturuş-tutuş pozisyonunu uygulama durumlarına ilişkin dağılım, Tablo 9'da sunulmuştur.

Tablo 9.

Gitar Öğrencilerinin Bireysel Gitar Çalışmalarında Oturuş-Tutuş Pozisyonunu Uygulama Durumlarına İlişkin Dağılım

<i>Bireysel gitar çalışmalarınızda, doğru oturuş-tutuş pozisyonunu uygulamaya özen gösterir misiniz?</i>	f	%
Evet	33	60,0
Bazen	19	34,5
Hayır	3	5,5
Toplam	55	100,0

Tablo 9'da görüldüğü gibi; bireysel gitar çalışmalarında gitar için gerekli oturuş ve gitarı tutuş pozisyonunu uygulayan öğrencilerin sayısı 33 (%60,0), bazen uygulayan öğrencilerin sayısı 19 (%34,5), uygulamayan öğrencilerin sayısı 3 (%5,5)'tür. Buna göre öğrencilerin çoğunluğunun bireysel gitar çalışmalarında oturuş-tutuş pozisyonunu uyguladıkları görülmüştür. Bazen uygulayan öğrencilerin oranı dikkat çekmektedir.

Her çalgıda olduğu gibi klasik gitar için oturuş-tutuş pozisyonu, çalan kişinin gitarını en rahat şekilde kavraması, icranın daha rahat, doğru, sağlıklı yapılabilmesi için insan anatomisi ve gitarın yapısı göz önünde bulundurularak zamanla geliştirilmiş, benimsenmiş ve uygulanmıştır. Klasik gitar çalmada bir disiplin olan oturuş-tutuş pozisyonunun alışkanlık haline getirilip bireysel çalışmaların da bu şekilde uygulanması, öğrencilerin fiziksel sağlıklarını koruyarak çalgılarındaki teknik gelişimlerini doğrudan etkiler. Özellikle sağ-sol ellerin gitar üzerindeki konumunu, rahatlığını doğrudan etkilemesi ve sağ-sol el tekniklerinin oturması, gelişmesi

bakımından son derece önemlidir. Bu nedenle klasik gitar eğitim sürecinde öğrenciye kazandırılması hedeflenen bir davranış olarak oturuş-tutuş pozisyonu, öğretmen-öğrenci iş birliği ile denemeler ve uzun çalışmalar sonucunda öğrencinin fiziksel özelliklerine göre en uygun pozisyon oluşturulur ve uygulanır. Klasik gitar çalmada oldukça etkili olan oturuş-tutuş pozisyonunun bireysel gitar çalışmalarında uygulanmaması fiziksel rahatsızlıklara (bel, botun, sırt ağrısı, el ve parmaklarda kasılma vb.) yol açabileceği gibi, çalışmaların doğru şekilde yapılmasının da önünde bir engel olacak ve teknik problemleri de beraberinde getirecektir. Gitar öğrencilerinin bireysel gitar çalışmalarında eser/etüt deşifre sürecinde yaptıkları uygulamalara ilişkin dağılım, Tablo 10'da sunulmuştur.

Tablo 10.

Gitar Öğrencilerinin Bireysel Gitar Çalışmalarında Eser/Etüt Deşifre Sürecinde Yaptıkları Uygulamalara İlişkin Dağılım

<i>Bireysel gitar çalışmalarınızda eser/etüd deşifre ederken aşağıdaki ifadelerden hangisini/hangilerini yaptığınızı lütfen belirtiniz.</i>	Uygulayanlar		Uygulamayanlar		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Eserin/etüdün tonunu, ölçü sayısını inceleyenler	35	63,6	20	36,4	55	100,0
Eserin/etüdün gamını çalanlar	8	14,5	47	85,5	55	100,0
Eserde/etütte bulunan ritim kalıplarını inceler, bilmediğim ya da zorlandığım ritim kalıplarını ayrıca çalışırım	44	80,0	11	20,0	55	100,0
Deşifre çalışmalarımı ağır tempoda hiç ara vermeden yaparım	32	58,2	23	41,8	55	100,0
Deşifre çalışmalarım da metronom kullanırım	9	16,4	46	83,6	55	100,0

Tablo 10'da görüldüğü gibi öğrencilerin bireysel çalışmalarında eser/etüt deşifre ederken eserin tonunu/ölçü sayısını inceleyen öğrencilerin sayısı 35 (%63,6), incelemeyen öğrencilerin sayısı 20 (%36,4)'tir. Eserin/etüdün gamını çalan öğrencilerin sayısı 8 (%14,5), çalmayan öğrencilerin sayısı ise 47 (%85,5)'dir. Eserde/etütte bulunan ritim kalıplarını inceleyen ve bilmedikleri ya da zorlandıkları

kalıpları ayrıca çalışan öğrencilerin sayısı 44 (%80,0), çalışmayan öğrencilerin sayısı ise 11 (%20,0)'dir.

Deşifre çalışmalarını ağır tempoda ara vermeden yapan öğrencilerin sayısı 32 (%58,2), yapmayan öğrencilerin sayısı ise 23 (%41,8)'tür. Deşifre çalışmalarında metronom kullanan öğrencilerin sayısı 9 (%16,4), kullanmayan öğrencilerin sayısı ise 46 (%83,6)'tür. Buna göre bireysel gitar çalışmalarında eser/etüt deşifre ederken öğrencilerin çoğunluğunun bilmedikleri ya da zorlandıkları ritim kalıpları üzerine yoğunlaştıkları görülmüştür.

Deşifre çalışmalarında metronom kullanılmasının, çalışılacak eserin/etüdün doğru birim vuruşlarla yapılması, yavaşlama ve hızlanma durumlarının öğrenci açısından takibini kolaylaştıracağı göz önünde bulundurulduğunda metronom kullanmayan öğrencilerin kullanan öğrencilere göre çoğunlukta olması dikkat çekmektedir. Öğrencilerin en az uyguladıkları çalışma ise gam çalışmalarıdır. Deşifre çalışmalarına gam çalışması ile başlamak, deşifre edilecek eserin/etüdün tonunun temel özelliklerinin tanınması, deşifrenin daha doğru ve kolay şekilde yapılması açısından önemlidir. Bu doğrultuda öğrencilerin deşifre çalışmalarında en az uyguladıkları çalışmanın gam çalışmaları olmasından, öğrencilerin deşifre ettikleri eser/etüt üzerinde yeterince detaylı, dikkatli çalışma yapmadıkları sonucuna varılabilir. Gitar öğrencilerinin bireysel gitar çalışmalarında eser/etüt çalışırken yaptıkları uygulamalara ilişkin dağılım, aşağıda Tablo 11'de sunulmuştur.

Tablo 11 incelendiğinde çalıştıkları eseri çalmadan önce eserin tonunda gam çalan öğrencilerin sayısı 9 (%16,4), çalmayan öğrencilerin sayısı ise 46 (%83,6)'dır. Eser/etüt çalışma sürecinin başında eserin/etüdün tonunda gam çalmak, öğrencileri çalışmaya hazırlaması ve parmakların ısınmasını sağlaması ile çalışma sürecinin verimliliğini artırması bakımından önemlidir. Bu doğrultuda öğrencilerin çoğunluğunun eser/etüt çalışma sürecine başlamadan önce gam çalışmaları yapmamalarından öğrencilerin bu yönde bir alışkanlık edinmemiş oldukları sonucuna varılabilir.

Tablo 11.

Gitar Öğrencilerinin Bireysel Gitar Çalışmalarında Eser/Etüt Çalışırken Yaptıkları Uygulamalara İlişkin Dağılım

<i>Bireysel gitar çalışmalarınızda eser/etüt çalışırken aşağıdaki ifadelerden hangisini/hangilerini yaptığınızı lütfen belirtiniz.</i>	Uygulayanlar		Uygulamayanlar		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Çalıştığım eseri çalmadan önce eserin tonunda gam çalarım	9	16,4	46	83,6	55	100,0
Eserde bulunan tutan seslere dikkat ederim	23	41,8	32	58,2	55	100,0
Eserin form analizini yapar, cümlelere ayırarak çalışırım	19	34,5	36	65,5	55	100,0
Eserin armonik analizini yaparım	10	18,2	45	81,8	55	100,0
Eserin çalmakta zorlandığım pozisyon geçişlerinde en uygun, doğal ve rahat geçişi sağlayabilmek için farklı pozisyon denemeleri üzerine çalışırım	44	80,0	11	20,0	55	100,0
Eserin çalmakta zorlandığım ölçüsü/ölçüleri üzerinde yoğunlaşır gerekirse bu ölçülerden yeni egzersizler yaratarak ayrıca çalışırım	31	56,4	24	43,6	55	100,0
Eserin ezgisini ön plana çıkarmak üzere çalışırım	25	45,5	30	54,5	55	100,0
Eserin üzerinde yazan nüans terimlerini dikkate alarak çalışırım	22	40,0	33	60,0	55	100,0
Çalıştığım eseri farklı yorumculardan dinleyerek veya izleyerek kendi yorumumu ortaya koymaya çalışırım	25	45,5	30	54,5	55	100,0
Çalıştığım eser/etüt içerisinde bulunan tekniklere yönelik egzersiz çalışırım	22	40,0	33	60,0	55	100,0
Çalıştığım eser/etüt içerisinde bulunan tekniklere yönelik etüt çalışırım	12	21,8	43	78,2	55	100,0
Duatelerin doğruluğu üzerinde inceleme yapar, değiştirilebilecek pozisyonların yerlerine uygulanabilecek farklı duate ve pozisyonlar düşünürüm	30	54,5	25	45,5	55	100,0
Eserde/etütte karşılaştığım pozisyon geçişlerini doğru, bağlı ve rahat yapabilmek için ön hazırlık olarak geçişler üzerine planlama yaparak çalışırım	36	65,5	19	34,5	55	100,0
Eser çalışırken metronom kullanırım	10	18,2	45	81,8	55	100,0

Bireysel gitar çalışmalarında eser/etüt çalışırken eserde bulunan tutan seslere dikkat eden öğrencilerin sayısı 23 (%41,8), dikkat etmeyen öğrencilerin sayısı ise 32 (%58,2)'dir. Kuşkusuz çok sesliliğin devamlılığının sağlanmasında tutan seslerin etkisi büyüktür. Eserdeki/etütteki tutan seslere dikkat edilmemesi, icrada sağ-sol el parmaklar arasındaki koordinasyon sorunları, parmaklardaki en ufak bir güç kaybı çok sesliliğin ve akıcılığın kesintiye uğramasına neden olacaktır. Veriler doğrultusunda öğrencilerin çoğunluğunun eserlerde bulunan tutan seslere dikkat etmedikleri görülmüştür. Bu doğrultuda öğrencilerin çalıştıkları eserleri/etütleri doğru, akıcı ve bağlı çalmadıkları düşünülebilir.

Bireysel gitar çalışmalarında eser/etüt çalışırken eserin form analizini yapıp cümlelere ayırarak çalışan öğrencilerin sayısı 19 (%34,5), çalışmayan öğrencilerin sayısı ise 36 (%65,5)'dir. Eser/etüt çalışırken, eserin armonik analizini yapan öğrencilerin sayısı 10 (%18,2), yapmayan öğrencilerin sayısı ise 45 (%81,8)'tir. Eserlerin temel unsurlarından olan form ve armonik yapının analizinin öğrenciler tarafından bireysel çalışmalarda yapılması, eserin öğrenci tarafından anlaşılması, daha kolay öğrenilmesi ve eserlerin doğru ifade edilmeleri açısından son derece önemlidir. Bu doğrultuda öğrencilerin çoğunluğunun bireysel çalışmalarında çalıştıkları eserlerin armonik ve form analizlerini yapmamaları dikkat çekmektedir.

Eserde çalmakta zorlandıkları pozisyon geçişlerinde en uygun, doğal ve rahat geçişi yapabilmek için farklı pozisyon denemeleri yapan öğrencilerin sayısı 44 (%80,0), bu şekilde bir çalışma yapmayan öğrencilerin sayısı ise 11 (%20,0)'dir. Veriler ışığında, öğrencilerin çoğunluğunun zorlandıkları geçişler üzerinde farklı çalışmalar yaptıkları görülmüştür. Bu doğrultuda, öğrencilerin çalıştıkları eserlerde karşılaştıkları pozisyon geçişlerindeki sorunları gidermek için gerekli çalışmaları yaptıkları söylenebilir.

Bireysel gitar çalışmalarında eser/etüt çalışırken çalmakta zorlandıkları ölçü/ölçüler üzerinde yoğunlaşp gerektiği durumlarda bu ölçülerden yeni egzersizler yaratarak çalışan öğrencilerin sayısı 31 (%56,4), bu şekilde bir çalışma yapmayan öğrencilerin sayısı ise 26 (%43,6)'dir. Çalışılan eserlerde zorlanılan bölümlerin ayrıca çalışılarak sorunların giderilmesi, eserin defalarca baştan çalınarak zaman kaybedilmesini engeller. Bu bölümlerden yeni egzersizler yaratmaları ise öğrencilerin bu bölümlerde

yaşadıkları sorunları daha iyi anlamaları ve çözmeleri açısından oldukça yararlı bir çalışma yöntemidir. Veriler ışığında öğrencilerin çoğunluğunun bireysel gitar çalışmalarında bu yönde çalışmalar yaptığı görülmüştür.

Bireysel gitar çalışmalarında çalıştıkları eserin ezgisini ön plana çıkarmak üzere çalışma yapan öğrencilerin sayısı 25 (%45,5), yapmayan öğrencilerin sayısı ise 30 (%54,5)'dur. Çok sesli müzik icralarında ezgi-eşlik arasında dengenin sağlanması doğru bir müzikal ifade için kuşkusuz şarttır. Bu doğrultuda öğrencilerin çoğunluğunun bu yönde bir çalışma yapmadıkları göz önünde bulundurulduğunda öğrencilerin çalıştıkları eserleri yeterli titizlikte çalışmadıkları söylenebilir.

Çalıştıkları eserlerdeki nüans terimlerine dikkat eden öğrencilerin sayısı 22 (%40,0), dikkat etmeyen öğrencilerin sayısı ise 33 (%60,0)'tür. Üzerinde nüans dereceleri, terimleri ve işaretleri bulunan eserlerin bu doğrultuda çalınması, eserlerin bestecilerinin ifade etmek istediklerini ortaya çıkarmak açısından önemlidir. Nüansları belirtilmemiş eserlerde ise icrada bulunan kişiye özgürlük sağlansa dahi çalınan eserlerin yazıldığı döneme özgü özelliklerinin, stilinin ve nüans kurallarının göz önünde bulundurulması ifade edilmesi daha doğrudur. Veriler incelendiğinde öğrencilerin çoğunluğunun nüans terimlerine dikkat etmedikleri görülmüştür. Bu doğrultuda öğrencilerin çaldıkları eserleri düz, müzikal ifadeden uzak bir şekilde icra ettikleri düşünülebilir.

Çalıştıkları eseri farklı yorumculardan dinleyerek/izleyerek kendi yorumlarını ortaya koymaya çalışan öğrencilerin sayısı 25 (%45,5), bu şekilde bir çalışma yapmayan öğrencilerin sayısı ise 30 (%54,5)'dur. Öğrencilerin çalıştıkları eserlerin farklı yorumlarını dinlemeleri/izlemeleri, yorumlar üzerinde düşünmeleri, bu yorumları eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirmeleri, yorum farklılıklarını anlamaya çalışmaları öğrencilerin zamanla kendi fikirlerini oluşturarak kişisel yorumlarını eserlere yansıtmasında oldukça etkili olacaktır. Bu bilgiler ışığında öğrencilerin çoğunluğunun bu yönde bir çalışma yapmaması dikkat çekmektedir.

Bireysel gitar çalışmalarında çalıştıkları eser/etüt içerisinde bulunan tekniklere yönelik egzersiz çalışan öğrencilerin sayısı 22 (%40,0), çalışmayan öğrencilerin

sayısı ise 33 (%60,0)'tür. Bu veriler ışığında öğrencilerin çoğunluğunun çalıştıkları eserlerde bulunan tekniklere yönelik egzersiz çalışmamalarının, öğrencilerin gitar çalışma süreçlerinin verimsiz geçmesine neden olacağı sonucuna varılabilir.

Bireysel gitar çalışmalarında çalıştıkları eser/etüt içerisinde bulunan tekniklere yönelik etüt çalışan öğrencilerin sayısı 12 (%21,8), çalışmayan öğrencilerin sayısı 43 (%78,2)'tür. Çalışılan eserlerde bulunan tekniklerin tekrarlanarak desteklenmesi bakımından yararlı olabilecek etüt çalışmalarının, öğrencilerin çoğunluğu tarafından yapılmaması dikkat çekmektedir.

Çalıştıkları eser/etüt üzerinde yazan duatelerin doğruluğu üzerinde inceleme yapan ve değiştirilebilecek pozisyonların yerlerine uygulanabilecek farklı duate/ pozisyonlar düşünen öğrencilerin sayısı 30 (%54,5), bu şekilde duateler üzerine çalışma yapmayan öğrencilerin sayısı ise 25 (%45,5)'tir. Buna göre öğrencilerin çoğunluğu bireysel çalışmalarında duateler üzerine inceleme yapmaktadırlar. Bazı eserlerin üzerinde yazan duatelerin hatalı olabileceği, yazılmış duatelerin yerlerine daha doğru duatelerin yazılabileceği ya da bazı eserlerde duate yazmadığı göz önünde bulundurulduğunda öğrencilerin bu konuda henüz yeterince bilinçli çalışmadıkları düşünülebilir.

Bireysel gitar çalışmalarında çalıştıkları eserde/etütte karşılaştıkları pozisyon geçişlerini doğru, bağlı ve rahat yapabilmek için ön hazırlık olarak geçişler üzerinde planlama yaparak çalışan öğrencilerin sayısı 36 (%65,5), bu şekilde bir çalışma yapmayan öğrencilerin sayısı ise 19 (%34,5)'dur. Pozisyon geçişlerinde zihnin parmakları önceden uyararak yönlendirmesi, hazırlaması, aksaklıkların ve müziğin akıcılığını bozabilecek kesintilerin büyük ölçüde önüne geçecektir. Çalışmaların daima bilinçli bir şekilde yapılması sonucunda ise yapılan bu ön hazırlıklar zamanla alışkanlığa dönüşecektir. Bu doğrultuda öğrencilerin çalıştıkları eserlerde zorlandıkları pozisyon geçişlerini bilinçli bir şekilde çalıştıkları düşünülebilir.

Bireysel gitar çalışmalarında eser/etüt çalışırken metronom kullanan öğrencilerin sayısı 10 (%18,2), kullanmayan öğrencilerin sayısı ise 45 (%81,8)'tir. Çalışmalarda metronom kullanılması; öğrencinin ritim duygusunu, teknik çalışmaların verimliliğini

arttırması ve kontrollü bir ilerlemenin sağlanması bakımından son derece önemlidir. Özellikle çalışma sürecinin kontrollü yapılması için oldukça önemli bir araç olan metronomun öğrencilerin çoğunluğu tarafından kullanılmaması, öğrencilerin bireysel çalışmalarında eser çalışırken henüz metronom kullanma alışkanlığı edinmediklerini düşündürmektedir.

Tüm bu uygulamaların temel amacı öğrencilerin çalıştıkları eserlere hazır bulunarak, eserlerin icrasını daha doğru, kolay, hem zaman hem de güçlerini boşa harcamadan yapmalarını sağlamaktır. Ancak veriler incelendiğinde öğrencilerin çoğunluğunun eser/etüt çalışırken çalmakta zorlandıkları pozisyon geçişlerinde en uygun, doğal ve rahat geçişi sağlayabilmek için farklı pozisyon denemeleri üzerine çalıştıkları, diğer uygulamaların ise çoğunu yapmadıkları görülmüştür. Bu doğrultuda öğrencilerin eser/etüt çalışmalarına ayırdıkları süreyi verimli kullanamadıkları söylenebilir. Gitar öğrencilerinin bireysel gitar çalışmalarında, çalıştıkları eserin ezgisine yönelik yaptıkları uygulamalara ilişkin dağılım, Tablo 12’de sunulmuştur.

Tablo 12.

Gitar Öğrencilerinin Bireysel Gitar Çalışmalarında, Çalıştıkları Eserin Ezgisine Yönelik Yaptıkları Uygulamalara İlişkin Dağılım

<i>Bireysel gitar çalışmalarınızda eser/etüt çalışırken aşağıdaki ifadelerden hangisini/hangilerini yaptığınızı lütfen belirtiniz.</i>	Uygulayanlar		Uygulamayanlar		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Ezgiyi, nota üzerinde işaretleyerek belirtirim	6	10,9	49	89,1	55	100,0
Ezginin solfejini yaparım	16	29,1	39	70,9	55	100,0
Ezgiyi ayrıca yazar ve çalışırım	2	3,6	53	96,4	55	100,0
Ezgiyi, eserin notası üzerinde takip ederek çalışırım	39	70,9	16	29,1	55	100,0
Çalıştığım eserlerde, ezgi üzerine bir çalışma yapmam	9	16,4	46	83,6	55	100,0

Tablo 12’de görüldüğü gibi; araştırmaya katılan öğrencilerden bireysel gitar çalışmalarında çalıştıkları eserin ezgisini anlamak ve ön plana çıkarmak amacı ile

ezgiyi, nota üzerinde işaretleyerek çalışan öğrencilerin sayısı 6 (%10,9), bu şekilde bir çalışma yapmayan öğrencilerin sayısı ise 49 (%89,1)'dur. Ezginin solfejini yaparak çalışan öğrencilerin sayısı 16 (%29,1), bu şekilde bir çalışma yapmayan öğrencilerin sayısı ise 39 (%70,9)'dur. Ezgiyi ayrıca yazarak çalışan öğrencilerin sayısı 2 (%3,6), bu şekilde bir çalışma yapmayan öğrencilerin sayısı ise 53 (%96,4)'tür.

Ezgiyi eserin notası üzerinde takip ederek çalışan öğrencilerin sayısının 39 (%70,9), bu şekilde bir çalışma yapmayan öğrencilerin sayısı ise 16 (%29,1)'dir. Çalıştığı eserlerde ezgi üzerine çalışma yapmayan öğrencilerin sayısı ise 9 (%16,4)'dur. Buna göre öğrencilerin çoğunluğunun çalıştıkları eserin ezgisini, eserin notası üzerinde takip ederek çalıştıkları, öğrencilerin en az uyguladıkları çalışmanın ise eserin ezgisini ayrıca yazarak çalışmak olduğu görülmüştür. Çalıştıkları eserde ezgi üzerine herhangi bir çalışma yapmayan öğrencilerin oranı ise dikkat çekmektedir.

Çok sesli bir çalgı olan klasik gitarda, icra edilen eserlerin ezgisini ön plana çıkarmak üzere çalışmalar yapılması, eserin ezgisinin eşlik içinde kaybolmadan doğru anlaşılması, duyulması açısından yararlı ve önemlidir. Eserin ezgisini yazarak çalışmak, ezgiyi eserin notası üzerinde işaretleyerek takip etmek ve ezginin solfejini yapmak ezginin öğrenilmesi, anlaşılması, özümsemesi, cümle başlangıç ve bitişlerinin netleştirilmesi bakımından oldukça yararlı çalışma yöntemleridir. Çalışılan eserin ezgisine yönelik herhangi bir çalışmanın yapılmadığı durumlarda ise eserin/etüdün doğru, anlaşılır ve müzikal ifade edilmesi zorlaşır. Bu bilgiler ve elde edilen veriler ışığında, gitar öğrencilerinin çalıştıkları eserin ezgisini anlamak ve ön plana çıkarmak için yeterince özenli ve dikkatli çalışma alışkanlığı kazanmadıkları söylenebilir. Gitar öğrencilerinin bireysel gitar çalışmalarında, çalıştıkları eseri ne şekilde çalıştıklarına ilişkin dağılım, Tablo 13'te sunulmuştur.

Tablo 13.

Gitar Öğrencilerinin Bireysel Gitar Çalışmalarında, Çalıştıkları Eseri Ne Şekilde Çalıştıklarına İlişkin Dağılım

<i>Gitar çalışmalarınızda bir eseri, hangi şekilde çalışıyorsunuz?</i>	f	%
Bir süre çalıştıktan sonra notaya bakmayanlar	20	36,4
Hatasız çalana ve yorumlayana dek notaya bakanlar	35	63,6
Toplam	55	100,0

Tablo 13'te görüldüğü gibi, bireysel gitar çalışmalarında çalıştıkları eseri/etüdü bir süre çalıştıktan sonra notasına bakmadan çalan öğrencilerin sayısı 20 (%36,4), hatasız çalana ve yorumlayana dek notaya bakarak çalışan öğrencilerin sayısı 35 (%63,6)'tir. Buna göre öğrencilerin çoğunluğunun çalıştıkları eseri hatasız çalana ve yorumlayana dek notaya bakarak çalıştıkları görülmüştür.

Eserlerin çalışma sürecinde, iyice öğrenilmeden hafızaya alınarak ezberden çalışılması, fark edilmesi ve düzeltilmesi zaman alabilecek hataların oluşma ihtimalini de artırır. Gerek doğru nota ve tartımlar gerekse doğru bir yorum için çalışılan eserlerin titizlikle, hatasız çalınana kadar ezberden çalışılmaması ve bunun bir alışkanlık olması gerektiği düşünülmektedir. Gitar öğrencilerinin tırnak bakımı alışkanlıklarına ilişkin dağılım, Tablo 14'te sunulmuştur.

Tablo 14.

Gitar Öğrencilerinin Tırnak Bakımı Alışkanlıklarına İlişkin Dağılım

<i>Tırnaklarınıza düzenli olarak bakım yapıyor musunuz?</i>	f	%
Evet	40	72,7
Hayır	15	27,3
Toplam	55	100,0

Tablo 14'te görüldüğü gibi bireysel çalgı gitar dersi öğrencilerinden düzenli olarak tırnak bakımını yapan öğrencilerin sayısı 40 (%72,7), yapmayan öğrencilerin sayısı ise 15 (%27,3)'tir. Buna göre gitar öğrencilerinin çoğunluğunun tırnak bakımlarını düzenli olarak yaptıkları görülmüştür.

Tırnak bakımının icrada iyi bir ton elde etmede ve sağ el tekniğinin gelişiminde oldukça etkili olduğu göz önünde bulundurulduğunda, öğrencilerin düzenli olarak tırnak bakımlarını yapmaları, tırnaklarıyla sorunları olan öğrencilerin bu sorunlarını gidermek için çözümler uygulaması son derece önemlidir. Gitar öğrencilerinin gitar bakımı alışkanlıklarına ilişkin dağılım, Tablo 15'te sunulmuştur.

Tablo 15.

Gitar Öğrencilerinin Gitar Bakımı Alışkanlıklarına İlişkin Dağılımı

<i>Gitarınızın bakımına yönelik olarak, aşağıdaki ifadelerden hangisini/hangilerini yaptığınızı lütfen işaretleyiniz.</i>	Uygulayanlar		Uygulamayanlar		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Çok sıcak ve soğuk ortamlarda bulundurmamaya özen gösteririm	46	83,6	9	16,4	55	100,0
Ani hava ve basınç değişimi olacağı durumlarda sap ayarının bozulmaması için, gitarımın akordunu gevşetirim	19	34,5	36	65,5	55	100,0
Düzenli olarak gitarımın tellerini değiştiririm	24	43,6	31	56,4	55	100,0
Gitarımı çaldıktan sonra; sapını, tellerini silerim	12	21,8	43	78,2	55	100,0
Gitarımı çalmadığım zamanlarda kutusunun/kılıfının içinde tutarım	48	87,3	7	12,7	55	100,0
Tüm bu uygulamalardan hiçbirini yapmam	1	1,8	54	98,2	55	100,0

Tablo 15 incelendiğinde araştırmaya katılan bireysel çalgı klasik gitar dersi öğrencilerinden gitar bakımına dikkat eden, bu yönde gitarlarını çok sıcak ve soğuk ortamlarda bulundurmamaya özen gösteren öğrencilerin sayısı 46 (%83,6), gitar bakımına yönelik bu şekilde bir uygulama yapmayan öğrencilerin sayısı ise 9

(%16,4)'dur. Ani hava ve basınç değişimi olacağı durumlarda sap ayarının bozulmaması için, gitarının akordunu gevşeten öğrencilerin sayısı 19 (%34,5), bu şekilde bir uygulama yapmayan öğrencilerin sayısı ise 36 (%65,5)'dir. Düzenli olarak gitarının tellerini değiştiren öğrencilerin sayısı 24 (%43,6), düzenli olarak değiştirmeyen öğrencilerin sayısı ise 31 (%56,4)'dir. Gitarını çaldıktan sonra; sapını, tellerini silen öğrencilerin sayısı 12 (%21,8), bu şekilde bir uygulama yapmayan öğrencilerin sayısı ise 43 (%78,2)'tür.

Gitarını çalmadığı zamanlarda kutusunun/kılıfının içinde tutarak koruyan öğrencilerin sayısı 48 (%87,3), bu şekilde bir uygulama yapmayan öğrencilerin sayısı ise 7 (%12,7)'dir. Gitar bakımına yönelik tüm bu uygulamalardan hiçbirini yapmayan öğrencilerin sayısı ise 1 (%1,8), yapan öğrencilerin sayısı ise 54 (%98,2)'tür. Bu veriler ışığında gitar bakımına yönelik olarak öğrencilerin çoğunluğunun gitarlarını çalmadıkları zaman kutusunun/kılıfının içince tuttıkları görölmüştür.

Gitarı çaldıktan sonra sapını ve tellerini silmek, yapılması gereken rutin bakımın yanı sıra tel üzerinde kalan kir oluşumunun önüne geçerek tellerin ömrünü uzatır. Bu bilgi doğrultusunda ve ekonomik açıdan bakıldığında öğrencilerin gitar bakımına yönelik en az yaptıkları uygulamanın gitarlarını çaldıktan sonra sapını, tellerini silmeleri olması ise dikkat çekmektedir.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

“Öğrencilerin gitar çalışma alışkanlığı kazanmalarında öğretmenlerinin katkısına ilişkin görüşleri nelerdir?” Alt problemine ilişkin bulgular aşağıda Tablo 16-30'da sunulmuştur. Gitar öğretmenlerinin, derste çalışılan tekniklere yönelik etüt/egzersiz çalıştırma durumuna ilişkin öğrenci görüşleri, aşağıda Tablo 16'da sunulmuştur.

Tablo 16.

Gitar Öğretmenlerinin, Derste Çalışılan Tekniklere Yönelik Etüt/Egzersiz Çalıştırma Durumuna İlişkin Öğrenci Görüşleri

Öğrenci Görüşleri	f	%	
<i>Öğretmeniniz derste çalıştığınız tekniklere yönelik etüt/egzersiz çalıştırır mı?</i>	Evet	45	81,8
	Bazen	7	12,7
	Hayır	3	5,5
	Toplam	55	100,0

Tablo 16'da "Öğretmeniniz derste çalıştığınız tekniklere yönelik etüt/egzersiz çalıştırır mı?" sorusuna 45 öğrencinin (%81,8) verdiği yanıt 'evet', 7 öğrencinin (%12,7) verdiği yanıt 'bazen', 3 öğrencinin (%5,5) verdiği yanıt ise 'hayır' olmuştur. Buna göre gitar öğretmenlerinin öğrencilerine derslerde büyük oranda etüt/egzersiz çalıştırdıkları görülmüştür.

Öğrenilmiş bilgi ve becerilere yönelik olarak etüt/egzersiz çalışmalarının derslerde öğrencilere çalıştırılması, bu bilgi ve becerilerin öğretmen gözetiminde tekrarı, pekiştirilmesi, eksiklerin giderilmesi, bireysel çalışmalara yön verilmesi bakımından oldukça yararlı ve önemlidir. Ancak öğrencilerin bireysel çalışmalarında yaptıkları uygulamalarda çoğunluğunun etüt ve egzersizlere zaman ayırmadığı göz önünde bulundurulduğunda (bkz. Tablo 8), öğretmenlerin derslerinde bu çalışmalarını uygulamalarına rağmen öğrencilerin bireysel çalışmalarında etüt/egzersiz çalışma alışkanlığı edinemedikleri sonucuna varılabilir. Gitar öğretmenlerinin öğrencilerine, çalıştıkları bir tekniği başarmadan yeni teknik bir çalışma verip vermeme durumuna ilişkin öğrenci görüşleri, Tablo 17'de sunulmuştur.

Tablo 17.

Gitar Öğretmenlerinin Öğrencilerine, Çalıştıkları Bir Tekniği Başarmadan Yeni Teknik Bir Çalışma Verip Vermeme Durumuna İlişkin Öğrenci Görüşleri

Öğrenci Görüşleri	f	%	
<i>Öğretmeniniz yeni öğrendiğiniz bir tekniği başarmadan yeni teknik bir çalışma verir mi?</i>	Evet	9	16,4
	Bazen	11	20,0
	Hayır	35	63,6
	Toplam	55	100,0

Tablo 17’de görüldüğü gibi; “Öğretmeniniz yeni öğrendiğiniz bir tekniği başarmadan yeni başka teknik bir çalışma verir mi?” sorusuna 9 öğrencinin (%16,4) verdiği yanıt ‘evet’, 11 öğrencinin (%20,0) verdiği yanıt ‘bazen’, 35 öğrencinin (%63,6) verdiği yanıt ise ‘hayır’ olmuştur. Buna göre gitar öğretmenlerinin, öğrencilerine büyük bir oranda yeni öğrendikleri bir tekniği başarmadan farklı bir teknik çalışma vermedikleri görülmüştür.

Her öğrencinin yetenek ve kapasitesi farklıdır. Bu nedenle öğrenilen bilgi ve becerilerin uygulanma, pekiştirilme süreci ve süresi de farklılık gösterir. Bu doğrultuda öğretmenlerin, öğrencilerinin hazırbulunuşluk düzeylerini dikkate alarak eğitim sürecine yön verdikleri söylenebilir. Gitar öğretmenlerinin derslerde eşlik çalışmalarına yer verme durumuna ilişkin öğrenci görüşleri, Tablo 18’de sunulmuştur.

Tablo 18.

Gitar Öğretmenlerinin Derslerde Eşlik Çalışmalarına Yer Verme Durumuna İlişkin Öğrenci Görüşleri

Öğrenci Görüşleri	f	%	
<i>Gitar öğretmeniniz ders içerisinde eşlik çalışmalarına yer verir mi?</i>	Evet	22	40,0
	Bazen	14	25,5
	Hayır	19	34,5
	Toplam	55	100,0

Tablo 18’de görüldüğü gibi; “Gitar öğretmeniniz ders içerisinde eşlik çalışmalarına yer verir mi?” sorusuna 22 öğrencinin (%40,0) verdiği yanıt ‘evet’; 14 öğrencinin (%25,5) verdiği yanıt ‘bazen’, 19 öğrencinin (%34,5) verdiği yanıt ise ‘hayır’ olmuştur. Buna göre gitar öğretmenlerinin derslerde eşlik çalışmalarına yer verdikleri görülmüştür.

Gitarın solo çalgı olmasının yanı sıra eşlik için de oldukça önemli bir çalgı olmasından dolayı eşlik çalışmaları yapmak, öğrencilerin kişisel gelişimlerinin yanı sıra meslek hayatları için de oldukça önemlidir. Ancak öğrencilerin çok az bir bölümünün bireysel çalışmalarında eşlik çalışmalarına yer verdiği, henüz bu çalışma

alışkanlığını kazanmadıkları göz önünde bulundurulduğunda (bkz. Tablo 8) öğretmenlerin derslerde eşlik çalışmalarına yer vermelerinin, öğrencilerin bireysel çalışmalarında eşlik çalışmaları yapmaya teşvik etmediği düşünülebilir. Bu doğrultuda öğrencilerin eşlik yapmada yetersiz kalacakları söylenebilir.

Gitar öğretmenlerinin icra etmeleri için verdiği eserlerin/etütlerin, öğrencilerin çalışma isteklerini olumlu yönde etkileme durumuna ilişkin öğrenci görüşleri, Tablo 19'da sunulmuştur.

Tablo 19.

Gitar Öğretmenlerinin İcra Etmeleri İçin Verdiği Eserlerin/Etütlerin, Öğrencilerin Çalışma İsteklerini Olumlu Yönde Etkileme Durumuna İlişkin Öğrenci Görüşleri

Öğrenci Görüşleri	f	%	
<i>Gitar öğretmeninizin icra etmeniz için verdiği eserler/etütler, çalışma isteğinizi olumlu yönde etkiler mi?</i>	Evet	45	81,8
	Bazen	7	12,7
	Hayır	3	5,5
	Toplam	55	100,0

Tablo 19'da görüldüğü gibi, "Gitar öğretmeninizin icra etmeniz için verdiği eserler/etütler, çalışma isteğinizi olumlu yönde etkiler mi?" sorusuna 45 öğrencinin (%81,8) verdiği yanıt 'evet', 7 öğrencinin (%12,7) verdiği yanıt 'bazen', 3 öğrencinin (%5,5) verdiği yanıt ise 'hayır' olmuştur. Buna göre öğretmenlerin öğrencilere verdikleri eserler/etütler öğrencilerin çalışma isteklerini olumlu yönde etkilemektedir.

Çalınması hedeflenen kazanımlara yönelik olarak programda belirlenen eserlerin/etütlerin, zorunlu olanlarının haricinde, öğrencilerin beğenileri doğrultusunda aynı kazanımları içeren eserlerle/etütlerle değiştirilmesi kuşkusuz öğrencilerin çalışmalarını daha istekli yapmalarını sağlayacaktır. Bu doğrultuda öğretmenlerin öğrencilerinin kişisel beğenilerini göz önünde bulundurarak öğretim programlarında repertuar seçimine yön verdikleri ve bu durumun öğrencilerin bireysel çalışmalarını olumlu yönde etkilediği sonucuna varılabilir. Gitar öğretmenlerinin öğrencilerini, çalışılan eserlerin form ve armonik analizi yapmalarına yönelik yönlendirme durumuna ilişkin öğrenci görüşleri, Tablo 20'de sunulmuştur.

Tablo 20.

Gitar Öğretmenlerinin Öğrencilerini, Çalışılan Eserlerin Form ve Armonik Analizi Yapmalarına Yönelik Yönlendirme Durumuna İlişkin Öğrenci Görüşleri

Öğrenci Görüşleri	f	%
Öğretmenim şimdiye kadar böyle bir çalışma yapmadı.	7	12,7
Öğretmenim eserin analizini kendi yapar ve anlatır.	16	29,1
Öğretmenim çalıştığımız eserin form ve armoni analizini yapmam için bana yardım eder ve beni yönlendirir.	32	58,2
Toplam	55	100,0

Tablo 20 incelendiğinde, 7 öğrencinin (%12,7) verdiği yanıtta göre gitar öğretmenlerinin derste eser çözümlenmeye yönelik bir çalışma yapmadıkları, 16 öğrencinin (%29,1) verdiği yanıtta göre öğretmenlerinin eserin analizini kendisinin yaptığı ve anlattığı, 32 öğrencinin (%58,2) verdiği yanıtta göre gitar öğretmenlerinin çalışılan eserin form ve armonik analizi yapmaları için kendilerine yardım ettikleri ve yönlendirdikleri görülmüştür. Buna göre öğrencilerin çoğunluğunun görüşlerine göre gitar öğretmenleri derslerde çalışılan eserlerin form ve armoni analizini yapmaları için öğrencilerine yardım etmekte, onları yönlendirmektedir. Öğretmenlerinin şimdiye kadar eser analizine yönelik herhangi bir çalışma yapmadığı görüşünde olan öğrencilerin oranı dikkat çekicidir.

Form ve armonik yapı, eserlerin temel unsurlarındandır. Çalışılan eserlerin form ve armoni analizlerinin yapılması, eserin doğru anlaşılması, yorumlanması ve iyi bir müzikal ifade için önemlidir. Öğretmenlerin derslerde bu çalışmalara disiplinli şekilde zaman ayırıp, öğrencilerine bu analizleri anlatarak göstermelerinin, bilgileri farklı formlardaki eserlerle örneklendirmelerinin ve bu yönde ders içi-ders dışı ödevler vermelerinin, öğrencilerin bu bilgilerini bireysel gitar çalışmalarında da kullanmalarını sağlayacağı ve öğrencilerin bu çalışmayı alışkanlık haline getirip bireysel çalışmalarındaki uygulamalarını olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir. Ancak öğrencilerin çoğunluğunun bireysel gitar çalışmalarında eser çalıştığı (bkz. Tablo 8) ve çalıştıkları eserlerin form ve armoni analizini yapmadıkları (bkz. Tablo 10) göz önünde bulundurulduğunda, öğretmenlerin öğrencilerini bu konuda yönlendirmekte olmalarına rağmen öğrencilerin bu konuyu yeterince önemsemedikleri ve henüz bu

alışkanlığı kazanmamış oldukları sonucuna varılabilir. Gitar öğretmenlerinin derslerde dinleme/izleme etkinliğine yer verme durumuna ilişkin öğrenci görüşleri, Tablo 21'de sunulmuştur.

Tablo 21.

Gitar Öğretmenlerinin Derslerde Dinleme/izleme Etkinliğine Yer Verme Durumuna İlişkin Öğrenci Görüşleri

Öğrenci Görüşleri	f	%
Şimdiye kadar böyle bir çalışma yapmadık	18	32,7
Öğretmenim çalıştığım eseri dinlememi/izlememi söyler ancak derste böyle bir çalışma yapmadık	21	38,2
Çalıştığımız eserlerin farklı yorumlarını ders içerisinde dinler, izler ve yorumlar arasındaki farkları tespit ederiz	16	29,1
Toplam	55	100,0

Tablo 21 incelendiğinde, 18 öğrencinin (%32,7) verdiği yanıtta göre öğretmenlerin derste böyle bir çalışma yapmadıkları, 21 öğrencinin (%38,2) verdiği yanıtta göre gitar öğretmenlerinin öğrencilerini bu konuda yönlendirdikleri ancak derste böyle bir çalışma yapmadıkları, 16 öğrencinin (%29,1) verdiği yanıtta göre öğretmen ve öğrencilerin ders içerisinde çalışılan eserin/etüdün farklı yorumlarını dinledikleri/izledikleri ve yorumlar arasındaki farklara yönelik tespitlerde buldukları görülmüştür. Buna göre gitar öğretmenleri öğrencilerini, çalıştıkları eserleri farklı yorumculardan dinlemeleri/izlemeleri konusunda yönlendirmekte ancak derste bu çalışmalara yer vermemektedirler. Öğretmenlerinin şimdiye kadar böyle bir çalışma yapmadığı görüşünde olan öğrencilerin oranı dikkat çekmektedir.

Teknik gelişim ile birlikte müzikal gelişimin de zenginleşmesi için gitar müziği dinleme ve izleme, öğrencilerin soyut düşünebilme ve yorumlama becerilerinin gelişimi açısından da oldukça önemlidir. Bu çalışmaların derslerde öğretmen-öğrenci birlikteliği ile yapılmasının, eserlerin yorum farklılıklarının düşünce alış-verişi içerisinde tespit edilerek tartışılmasının, öğrencilerin dinleme eğitimleri ve ders dışı bireysel çalışmalarında da bu etkinliği alışkanlık edinerek uygulamaları yönünde önemli olduğu düşünülmektedir. Gitar öğretmenlerinin derslerde çalışılan

eserler/etütler üzerinde duate değişikliği yapma durumuna ilişkin öğrenci görüşleri, Tablo 22’de sunulmuştur.

Tablo 22.

Gitar Öğretmenlerinin Derslerde Çalışılan Eserler/Etütler Üzerinde Duate Değişikliği Yapma Durumuna İlişkin Öğrenci Görüşleri

Öğrenci Görüşleri	f	%	
<i>Öğretmeniniz gerek duyduğunda çalıştığınız eser/etütler üzerinde duate değişiklikleri yapar mı?</i>	Evet	27	49,1
	Bazen	17	30,9
	Hayır	11	20,0
	Toplam	55	100,0

Tablo 22’de görüldüğü gibi; “Öğretmeniniz gerek duyduğunda çalıştığınız eser/etütler üzerinde duate değişiklikleri yapar mı?” sorusuna 27 öğrencinin (%49,1) verdiği yanıt ‘evet’; 17 öğrencinin (%30,9) verdiği yanıt ‘bazen’; 11 öğrencinin (%20,0) verdiği yanıt ise ‘hayır’ olmuştur. Buna göre gitar öğretmenlerinin, öğrencilerinin çalıştıkları eser/etüt üzerinde duate değişiklikleri yaptıkları görülmüştür.

Çalınması zor pozisyonların, notanın aslına uygun şekilde parmak numara ve pozisyonlarının değiştirilmesi, öğrencilerin çalıştıkları eserleri/etütleri daha rahat, doğru şekilde uygulamalarına yardımcı olur. Bu doğrultuda öğretmenlerin, öğrencileri ile karşılıklı düşünce alış-verişi halinde derste çalışılan eser ve etütler üzerinde duate değişiklikleri yapmaları, bu değişikliği ne amaçla yaptıklarını anlatmaları, olabilecek farklı duateleri göstermeleri, öğrencilerin çalıştıkları eserlere/etütlere farklı bakış açıları ile bakmalarını sağlaması açısından önemlidir. Öğretmenlerin derslerde yapacakları bu uygulamalar sayesinde, öğrencilerin bu çalışmalarını bireysel çalışmalarında da uygulamalarını sağlayacağı ve çalışmalarından daha doğru, verimli bir sonuç alacakları, bunun yanı sıra öğrencilerin klavye hâkimiyetinin artmasını olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir. Gitar öğrencilerinin çoğunluğunun bireysel çalışmalarında eser/etüt çalışırken bu uygulamayı yaptıkları (bkz. Tablo 11) göz önünde bulundurulduğunda, gitar öğretmenlerinin derslerde bu uygulamayı yapmalarının

öğrencilerin bu yönde alışkanlık kazanmalarını ve bireysel çalışmalarını olumlu etkilediği düşünülebilir. Gitar öğretmenlerinin derslerde metronom kullanma durumuna ilişkin öğrenci görüşleri, Tablo 23'te sunulmuştur.

Tablo 23.

Gitar Öğretmenlerinin Derslerde Metronom Kullanma Durumuna İlişkin Öğrenci Görüşleri

Öğrenci Görüşleri	f	%	
<i>Öğretmeniniz derste metronom kullanır mı?</i>	Evet	12	21,8
	Bazen	16	29,1
	Hayır	27	49,1
	Toplam	55	100,0

Tablo 23'te görüldüğü gibi; "Öğretmeniniz derste metronom kullanır mı?" sorusuna 12 öğrencinin (%21,8) verdiği yanıt 'evet', 16 öğrencinin (%29,1) verdiği yanıt 'bazen', 27 öğrencinin (%49,1) verdiği yanıt ise 'hayır' olmuştur. Buna göre gitar öğretmenlerinin büyük bir oranda derslerde metronom kullanmadıkları görülmüştür.

Gitar öğrencilerinin çoğunluğunun bireysel çalışmalarında metronom kullanmadıkları göz önünde bulundurulduğunda (bkz. Tablo 11), öğrencilerin metronom kullanma alışkanlıkları kazanma durumlarının, gitar öğretmenlerinin derslerde metronom kullanmamalarından olumsuz yönde etkilendiği düşünülebilir. Gitar öğretmenlerinin öğrencilerini bireysel gitar çalışmaları ile ilgili yönlendirme durumuna ilişkin öğrenci görüşleri, Tablo 24'te sunulmuştur.

Tablo 24.

Gitar Öğretmenlerinin Öğrencilerini Bireysel Gitar Çalışmaları İle İlgili Yönlendirme Durumuna İlişkin Öğrenci Görüşleri

Öğrenci Görüşleri	f	%	
<i>Öğretmeniniz çalıştığınız eser/etüt ödevi haricinde bireysel gitar çalışmalarınızla ilgili sizi yönlendirir mi?</i>	Evet	47	85,5
	Bazen	5	9,1
	Hayır	3	5,4
	Toplam	55	100,0

Tablo 24'te görüldüğü gibi; "Öğretmeniniz çalıştığınız eser/etüt ödevi haricinde bireysel gitar çalışmalarınızla ilgili sizi yönlendirir mi?" sorusuna 47 öğrencinin (%85,5) verdiği yanıt 'evet', 5 öğrencinin (%9,1) verdiği yanıt 'bazen', 3 öğrencinin (%5,4) verdiği yanıt ise 'hayır' olmuştur. Buna göre gitar öğretmenlerinin öğrencilerini bireysel çalışmaları ile ilgili büyük bir oranda yönlendirdikleri görülmüştür. Öğrencilerin eksiklerini en doğru şekilde öğretmenlerinin tespit edeceği ve tavsiyeleriyle yönlendireceği göz önünde bulundurulduğunda öğretmenlerin öğrencilerinin bireysel çalışma içeriklerini oluşturmalarında oldukça etkili olduğu düşünülmektedir. Gitar öğretmenlerinin öğrencilerini tırnak bakımı ile ilgili yönlendirme durumuna ilişkin öğrenci görüşleri Tablo 25'te sunulmuştur.

Tablo 25.

Gitar Öğretmenlerinin Öğrencilerini Tırnak Bakımı İle İlgili Yönlendirme Durumuna İlişkin Öğrenci Görüşleri

Öğrenci Görüşleri	f	%
<i>Öğretmeniniz tırnak bakımınızla ilgili yönlendirir mi?</i>	Evet	38 69,1
	Kısmen	16 29,1
	Hayır	1 1,8
	Toplam	55 100,0

Tablo 25 incelendiğinde, "Öğretmeniniz tırnak bakımınızla ilgili yönlendirir mi?" sorusuna 38 öğrencinin (%69,1) verdiği yanıt 'evet', 16 öğrencinin (%29,1) verdiği yanıt 'kısmen', 1 öğrencinin (%1,8) verdiği yanıt ise 'hayır' olmuştur. Buna göre gitar öğretmenlerinin öğrencilerini tırnak bakımı ile ilgili büyük bir oranda yönlendirdikleri görülmüştür.

Öğretmenlerin, öğrencilerinin tırnak yapılarını inceleyerek onları tırnaklarına ne şekilde bakım uygulamaları gerektiği konusunda bilgilendirmeleri, bilinçlendirmeleri ve bu uygulamanın öğrencilerde alışkanlık olmasını sağlamaları son derece önemlidir. Çünkü tırnak, tekniği ve tonu doğrudan etkilemesi bakımından gitar çalmada son derece önemli bir araçtır. Gitar öğrencilerinin çoğunluğunun da tırnak bakımlarını düzenli olarak uyguladıkları göz önünde bulundurulduğunda (bkz. Tablo 14), gitar öğretmenlerinin öğrencilerini yönlendirmelerinin, öğrencilerin tırnak

bakımına yönelik alışkanlıklarını olumlu yönde etkilediği sonucuna varılabilir. Gitar öğretmenlerinin öğrencilerin gitar bakımı ile ilgili yönlendirme durumuna ilişkin öğrenci görüşleri Tablo 26'da sunulmuştur.

Tablo 26.

Gitar Öğretmenlerinin Öğrencilerin Gitar Bakımı İle İlgili Yönlendirme Durumuna İlişkin Öğrenci Görüşleri

Öğrenci Görüşleri	f	%	
<i>Öğretmeniniz gitar bakımınızla ilgili yönlendirir mi?</i>	Evet	27	49,1
	Kısmen	17	30,9
	Hayır	11	20,0
	Toplam	55	100,0

Tablo 26'da görüldüğü gibi; "Öğretmeniniz gitar bakımınızla ilgili yönlendirir mi?" sorusuna 27 öğrencinin (%49,1) verdiği yanıt 'evet', 17 öğrencinin (%30,9) verdiği yanıt 'kısmen', 11 öğrencinin (%20,0) verdiği yanıt ise 'hayır' olmuştur. Buna göre gitar öğretmenlerinin öğrencilerini gitar bakımı ile ilgili yönlendirdikleri görülmüştür.

Öğretmenlerin öğrencilerine sıklıkla gitarlarını dış etkilerden (darbe, hava şartları vb.) nasıl koruyacakları, tellerini ne sıklıkta değiştirmeleri gerektiği hakkında bilgilendirmeleri, bilinçlendirmeleri ve öğrencilerin bu uygulamaları alışkanlık edinmelerini sağlamaları önemlidir. Gitar öğrencilerinin gitar bakımına yönelik uygulamalardan çoğunlukla sadece iki uygulamayı yaptıkları göz önünde bulundurulduğunda (bkz. Tablo 15), gitar öğretmenlerinin öğrencilerini gitar bakımı konusunda yönlendirmelerinin, öğrencilerin alışkanlık kazanmalarında yeterli olmadığı ve öğretmenlerin öğrencilerini bu konuda yeterince detaylı bilgilendirmedikleri de düşünülebilir. Gitar öğretmenlerinin öğrencilerine, derste çalışılan eseri/etüdü çalma durumuna ilişkin öğrenci görüşleri Tablo 27'de sunulmuştur.

Tablo 27.

Gitar Öğretmenlerinin Öğrencilerine, Derste Çalışılan Eseri/Etüdü Çalma Durumuna İlişkin Öğrenci Görüşleri

Öğrenci Görüşleri	f	%	
<i>Öğretmeniniz derslerinizde çalıştığınız eseri/etüdü size çalar mı?</i>	Evet	49	89,1
	Bazen	6	10,9
	Hayır	-	-
	Toplam	55	100,0

Tablo 27’de görüldüğü gibi; “Öğretmeniniz derslerinizde çalıştığınız eseri/etüdü size çalar mı?” sorusuna 49 öğrencinin (%89,1) verdiği yanıt ‘evet’, 6 öğrencinin (%10,9) verdiği yanıt ‘bazen’ olmuştur. ‘Hayır’ cevabını veren öğrenci bulunmamaktadır. Buna göre gitar öğretmenlerinin, derslerde çalışılan eseri/etüdü büyük bir oranda öğrencilerine çaldıkları görülmüştür.

Gitar öğretmenlerinin öğrencilerine verdikleri eserleri/etütleri çalmaları, öğrencilerin eserleri/etütleri teknik ve müzikal açıdan tanımlarını sağlamakta, öğrenciler çalıştıkları eserde/etütte bulunan tekniklerin doğru uygulanışını, yorumunu yakından izleme, öğrenme fırsatı ve eksik veya hatalı uygulamalarını, bilgilerini öğretmenlerini gözlemleyerek düzeltme fırsatı bulmaktadırlar. Bu doğrultuda öğretmenlerin öğrencilerine gitar çalmalarının öğrencilerin çalışmalarını olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir. Gitar öğretmenlerinin derste gitar çalmalarının, öğrencilerin motivasyonlarını etkileyerek daha fazla çalışmalarını sağlama durumuna ilişkin öğrenci görüşleri Tablo 28’de sunulmuştur.

Tablo 28.

Gitar Öğretmenlerinin Derste Gitar Çalmalarının, Öğrencilerin Motivasyonlarını Etkileyerek Daha Fazla Çalışmalarını Sağlama Durumuna İlişkin Öğrenci Görüşleri

Öğrenci Görüşleri	f	%	
<i>Öğretmeninizin derste gitar çalması motivasyonunuzu etkileyerek daha fazla çalışmanızı sağlar mı?</i>	Evet	48	87,3
	Bazen	6	10,9
	Hayır	1	1,8
	Toplam	55	100,0

Tablo 28 incelendiğinde, “Öğretmeninizin derste gitar çalması motivasyonunuzu etkileyerek daha fazla çalışmanızı sağlar mı?” sorusuna 48 öğrencinin (%87,3) verdiği yanıt ‘evet’, 6 öğrencinin (%10,9) verdiği yanıt ‘bazen’, 1 öğrencinin (%1,8) verdiği yanıt ise ‘hayır’ olmuştur. Buna göre gitar öğretmenlerinin derste gitar çalmalarının öğrencilerin motivasyonunu ve bireysel çalışmalarını büyük oranda olumlu yönde etkilediği görülmüştür.

Öğrencilerin eğitim süreçlerinde model alacakları en önemli kişi öğretmenleridir. Öğretmenlerini çalgılarını çalarken dinlemek ve izlemek, öğretmenlerine olan güvenlerini arttıracak gibi onlara özenerek başarılı olma isteklerini de olumlu yönde etkiler. Bu durum ise öğrencilerin çalışma alışkanlıklarında olumlu etki yaratır. Bunun yanı sıra gitar öğretmenlerinin derslerde öğrencilerine gitar çalmalarının öğrencilerin müzikal bakış açılarının da gelişmesini olumlu yönde etkileyeceği, bundan dolayı öğretmenlerin derslerde gitar çalmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Gitar öğretmelerinin, öğrencilerini zorlandıkları dönemlerde performanslarının düşüşüne engel olmak için motive etme durumuna ilişkin öğrenci görüşleri Tablo 29’da sunulmuştur.

Tablo 29.

Gitar Öğretmelerinin, Öğrencilerini Zorlandıkları Dönemlerde Performanslarının Düşüşüne Engel Olmak İçin Motive Etme Durumuna İlişkin Öğrenci Görüşleri

Öğrenci Görüşleri	f	%
<i>Öğretmeniniz çalgınızda zorlandığınız dönemlerde performansınızın düşüşüne engel olmak için sizi motive eder mi?</i>	Evet	39 70,9
	Bazen	11 20,0
	Hayır	5 9,1
	Toplam	55 100,0

Tablo 29’da görüldüğü gibi, “Öğretmeniniz çalgınızda zorlandığınız dönemlerde performansınızın düşüşüne engel olmak için sizi motive eder mi?” sorusuna 39 öğrencinin (%70,9) verdiği yanıt ‘evet’, 11 öğrencinin (%20,0) verdiği yanıt ‘bazen’, 5 öğrencinin (%9,1) verdiği yanıt ise ‘hayır’ olmuştur. Buna göre gitar öğretmenlerinin büyük bir oranda öğrencilerini zorlandıkları dönemlerde motive ettikleri görülmüştür.

Zor, uzun ve disiplinli bir süreç olan klasik gitar eğitiminde öğrenciler zaman zaman kuşkusuz zorlanmaktadırlar. Bu dönemlerde öğrencileri en iyi şekilde telkin edecek ve yönlendirecek kişi öğretmenlerdir. Zorlandıkları dönemlerde çalışma istekleri, süre ve sıklıkları doğrudan etkileneceği göz önünde bulundurulduğunda, öğretmenlerin öğrencilerini motive etmelerinin oldukça önemli ve etkili olduğu düşünülmektedir. Gitar öğretmenleri tarafından takdir edilmelerinin, bireysel çalışmalarını olumlu yönde etkileme durumuna ilişkin öğrenci görüşleri Tablo 30'da sunulmuştur.

Tablo 30.

Gitar Öğretmenleri Tarafından Takdir Edilmelerinin, Bireysel Çalışmalarını Olumlu Yönde Etkileme Durumuna İlişkin Öğrenci Görüşleri

Öğrenci Görüşleri	f	%	
<i>Öğretmeninizin başarılı olduğunuz zamanlarda sizi takdir etmesi, çalışma düzeninizi olumlu yönde etkiler mi?</i>	Evet	51	92,7
	Bazen	4	7,3
	Hayır	-	-
	Toplam	55	100,0

Tablo 30'da görüldüğü gibi, "Öğretmeninizin başarılı olduğunuz zamanlarda sizi takdir etmesi, çalışma düzeninizi olumlu yönde etkiler mi?" sorusuna 51 öğrencinin (%92,7) verdiği yanıt 'evet', 4 öğrencinin (%7,3) verdiği yanıt 'bazen' olmuştur. 'Hayır' yanıtını veren öğrenci bulunmamaktadır. Buna göre gitar öğretmenlerinin büyük bir oranda öğrencilerinin başarılarını takdir ettikleri ve bu durumdan öğrencilerin çalışma düzenlerinin olumlu yönde etkilendiği görülmüştür.

Her alanda olduğu gibi gitar eğitiminde de takdir edilmek kuşkusuz motivasyon artırıcı bir durumdur. Bu doğrultuda öğretmenlerin öğrencilerinin eksik yönlerini belirttiği kadar başarılarını da belirtmelerinin ve onları takdir etmelerinin öğrencilerin performanslarını olumlu yönde etkilemesi bakımından oldukça önemli olduğu düşünülmektedir.

BÖLÜM V

Sonuç ve Öneriler

Bu bölümde, araştırmada elde edilen bulgular ve yorumlar ışığında varılan sonuçlar ve bu sonuçlar doğrultusunda oluşturulan öneriler yer almaktadır.

Sonuç

Araştırmada elde edilen bulgulara göre ulaşılan sonuçlar şunlardır:

Araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğunun;

- Erkek olduğu,
- AGSL mezunu olduğu,
- İkinci sınıf öğrencisi olduğu,
- Birinci sınıfta yapılan çalgı seçme aşamasında klasik gitarı birinci sırada tercih ettikleri,
- Bireysel gitar çalışmalarını iki günde bir uyguladıkları,
- Bireysel gitar çalışmalarını çoğunlukla 1-2 saat uyguladıkları,
- Bireysel gitar çalışmalarında en fazla eser çalışmalarına, en az ise çift ses egzersizlerine yer verdikleri,
- Bireysel gitar çalışmalarında eşlik çalışmaları yapmayan öğrencilerin, yapan öğrencilere göre çoğunlukta oldukları,
- Bireysel gitar çalışmalarında oturuş-tutuş pozisyonunu uyguladıkları,
- Bireysel gitar çalışmalarında eser/etüt deşifre ederken öğrencilerin çoğunluğunun bilmedikleri ya da zorlandıkları ritim kalıpları üzerine yoğunlaştıkları, en az uyguladıkları çalışmanın ise gam çalışmaları olduğu,
- Bireysel gitar çalışmalarında eser/etüt çalışırken çalmakta zorlandıkları pozisyon geçişlerinde en uygun, doğal ve rahat geçişi sağlayabilmek için farklı pozisyon denemeleri üzerine çalıştıkları ve çalıştıkları eserin armoni analizini yapmadıkları ayrıca çalışmalarda metronom kullanmadıkları,
- Çalıştıkları eserin ezgisini eserin notası üzerinde takip ederek çalıştıkları, öğrencilerin en az uyguladıkları çalışmanın ise eserin ezgisini ayrıca yazarak çalışma olduğu,

- Çalıştıkları eseri hatasız çalana ve yorumlayana dek notaya bakarak çalıştıkları,
- Tırnak bakımlarını düzenli olarak yaptıkları,
- Gitarlarını çalmadıkları zaman kutusunun/kılıfının içinde tuttukları, en az yaptıkları uygulamanın ise gitarlarını çaldıktan sonra tellerini, sapını silmeleri olduğu görülmüştür.

Öğrenci görüşlerine göre gitar öğretmenlerinin;

- Öğrencilerine derslerde çalışılan tekniklere yönelik egzersiz/etüt çalıştırdığı,
- Öğrencilerine çalıştıkları teknikleri başarmadan yeni bir teknik çalışma uygulamadığı,
- Derslerde eşlik çalışmalarına yer verdikleri,
- Verdikleri eserlerin/etütlerin öğrencilerin çalışma isteklerini olumlu yönde etkilediği,
- Derslerde çalışılan eserlerin form ve armonik analizini yapmaları için öğrencilerine yardım ederek onları yönlendirdikleri,
- Öğrencilerini çalıştıkları eserleri farklı yorumculardan dinlemeleri/izlemeleri konusunda yönlendirdikleri ancak derste bu çalışmalara yer vermedikleri,
- Öğrencilerinin çalıştıkları eserler/etütler üzerinde duate değişiklikleri yaptıkları,
- Derslerde metronom kullanmadıkları,
- Öğrencilerini bireysel çalışmaları ile ilgili yönlendirdikleri,
- Öğrencilerini tırnak bakımı ile ilgili yönlendirdikleri,
- Öğrencilerini gitar bakımı ile ilgili yönlendirdikleri,
- Derslerde çalıştıkları eseri/etüdü öğrencilerine çaldıkları,
- Derste gitar çalmasının, öğrencilerin motivasyonunu ve bireysel çalışmalarını olumlu yönde etkilediği,
- Öğrencilerini zorlandıkları dönemlerde motive ettikleri,
- Öğrencilerinin başarılarını takdir ettikleri ve bu durumdan öğrencilerin çalışma düzenlerinin olumlu etkilendiği görülmüştür.

Öneriler

Araştırmada ulaşılan sonuçlara göre geliştirilen öneriler şunlardır:

- Öğrenciler mesleki eğitimlerinin gereği olarak alanında etkili, iyi birer öğretmen olmak için bireysel çalışmalarını daha düzenli, disiplinli ve kapsamlı yapmalıdırlar.
- Öğrenciler bireysel çalışmalarında teknik egzersizlere, etütlere, eşlik ve deşifre çalışmalarına daha fazla yer vermelidirler.
- Öğrenciler, bireysel çalışmalarında metronom kullanma alışkanlığı edinmelidirler.
- Öğrenciler, bireysel gitar çalışmalarında gam çalışma alışkanlığı edinmelidirler.
- Öğrenciler, çalıştıkları eserlerin ezgilerine yönelik daha detaylı çalışmalar yapmalıdırlar.
- Öğrenciler, eser analizine daha fazla önem vermelidirler.
- Öğrenciler, gitar bakımına yönelik daha dikkatli ve titiz olmalıdırlar.
- Öğrenciler, çalıştıkları/çaldıkları eserlerin kayıtlarını farklı yorumculardan dinlemeli /izlemelidirler, bu yönde araştırmacı olarak gitar kültür birikimlerini arttırmalıdırlar.
- Gitar öğretmenleri öğrencilerini ileride alanında etkili, iyi birer öğretmen olabilmeleri için nasıl çalışmaları ve neler yapmaları gerektiğini anlatmalı, onları bilinçlendirmeli ve yönlendirmelidirler.
- Derslerde eser çalışmalarının yanı sıra gam, deşifre, egzersiz, etüt, eşlik çalışmalarına da belirli bir sistem içinde yer verilmelidir.
- Gitar öğretmenleri öğrencilere deşifre, eşlik ve etüt ödevleri vermeli, böylece bireysel çalışmalarında bu uygulamaları daha fazla yapmaları sağlanmalıdır.
- Öğrencilerden zorlandıkları tekniklerden yeni egzersizler yaratmaları istenerek öğrencilerin kendi eksiklerinin farkına varmaları sağlanmalıdır.
- Gitar öğretmenleri eserlerin form ve armonik analizinin nasıl yapılacağını anlatmalı, gerekli bilgileri vererek uygulamalı ve öğrencilere bu konuda ödevler vermeli, böylece öğrencilerin bireysel çalışmalarında bu konuya daha fazla zaman ayırması sağlanmalıdır.

- Gitar öğretmenleri öğrencilerini, çalıştıkları eserlerin ezgisini anlamak-yorumlamak ve duyurmak amacı ile uygulanabilecek çalışma yöntemleri hakkında bilgilendirmeli, yönlendirmeli, öğrencilerine bu yönde ödevler vererek derslerde uygulanan çalışma yöntemlerini bireysel çalışmalarında da uygulamalarını sağlamalıdır.
- Gitar öğretmenleri derslerde dinleme/izleme etkinliğine yer vermeli, öğrencilerle birlikte dinledikleri/izledikleri yorumlar üzerine fikir alışverişi yapmalı, öğrencilerin farklı gitaristleri ve yorumlarını tanımasını sağlamalıdır.
- Gitar öğretmenleri öğrencilerin bireysel çalışmalarını (süre ve süreç bakımından) planlamalarına yardımcı olmalıdır.
- Gitar öğretmenleri derslerinde metronom kullanmalı ve öğrencilerine metronom ile çalışma alışkanlığı kazandırarak bireysel çalışmalarında da kullanmaları doğrultusunda teşvik etmelidirler.
- Gitar öğretmenleri öğrencileri gitar bakımına yönelik neler yapmaları gerektiği konusunda daha detaylı bilgilendirmeli, bilinçlendirmeli ve öğrencilerin bu konuya yönelik davranışlarını kontrol etmelidirler.
- Gitar öğretmenleri öğrencilerine programlarında kazandırmayı planladıkları davranışları ve alışkanlıkları kontrol altında tutmalı, gelişimi takip etmelidir.
- Çalışılacak eserlerin/etütlerin seçimi, zorunlu eserler/etütler haricinde öğretmenler ve öğrencilerin ortak kararı ile olmalıdır.

KAYNAKÇA

- AYDINER, M. (2004). Piyano eğitim sürecinde karşılaşılabilen fiziksel rahatsızlıkları önleyebilmek için alınabilecek önlemler konusunda Gazi Üniversitesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı piyano öğretim elemanlarının görüşlerinin değerlendirilmesi. B. ARSLAN (Editör). *Süleyman Demirel Üniversitesi Burdur Eğitim Fakültesi Musiki Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu. Cilt 2. 618-626'daki makale.*
- BROWN, C., (1996). Çalgı eğitiminde nota okuma becerisinin önemi. (çev. Nevhiz Ercan) *Mavi Nota Müzik ve Sanat Dergisi. (21), 36-37.* (Orijinal makalenin yayım tarihi, 1996)
- BÜYÜKAKSOY, F. (1997). *Keman öğretiminde ilkeler ve yöntemler.* (1. Basım). Ankara: Armoni Ltd. Şti.
- BÜYÜKKAYIKÇI, G.E., (2004). *Türkiye'deki eğitim fakülteleri güzel sanatlar eğitimi bölümleri müzik eğitimi anabilim dalları yaylı çalgı öğrencilerinin günlük bireysel çalışma yöntemleri.* Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı.
- CANGAL, N., (1988). Müzikte Çok Seslilik. 1. Müzik Kongresi Bildirileri. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 146-148
- CANGAL, N., (2004). *Müzik formları.* (1. Basım). Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- CEMİL, M., (2005). *Klasik gitar metodu.* (1. Basım). İstanbul: Alfa Akademi Basım Yayım Dağıtım.
- ÇELİK S., (2005). *Türkiye'de müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda başlangıç gitar öğretiminde uygulanan yöntem ve tekniklerin incelenmesi.* Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Öğretmenliği Programı.
- ÇİLDEN, Ş.,(2006). Müzik eğitimi yetiştirme sürecinde çalgı eğitiminin nitelik sorunlarının irdelenmesi. *Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildirisi, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, s.542-548.* Web: <http://www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/bildiri/pamukkale/S-Cilden.pdf> adresinden 25 Ocak 2009 tarihinde alınmıştır.

- ÇİMEN, G., (1994). Piyano eğitiminde bireysel hazırlanma süreci. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 1. 138-142.
- ÇİMEN, G., (2001). Piyanoda deşifre öğretimine yaklaşımlar. *Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*.14. (2), 445-453.
- ÇİMEN, G., (Ekim 2003). Çalgı çalmaya bağlı fiziksel rahatsızlıklar. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Fakültesi Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Programı Sempozyumu*, s.175-180 Web: <http://www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/bildiri/G-Cimen.html> adresinden 25 Ocak 2009 tarihinde alınmıştır.
- DEMİREL, Ö. (2002). *Eğitimde program geliştirme*. (5. Basım). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- ELMAS, Y., (1994). *Sorularla gitar*. (1. Basım). İstanbul: Pan Yayıncılık.
- ERCAN, N., (2003). Piyano eğitiminde müzikalite kavramının kazandırılması açısından genel yaklaşımlar. Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik Sempozyumu Bildirisi, *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, s.212-214. Web: <http://www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/bildiri/N-Ercan.html> adresinden 25 Ocak 2009 tarihinde alınmıştır.
- ERİNÇ, S. M., (1998). *Sanatın boyutları*. (1. Basım). İstanbul: Çınar Yayınları, İstanbul.
- ERTÜRK, S. (1997). *Eğitimde program geliştirme*. (9. Basım). Ankara: Meteksan Ltd. Şti.
- FENMEN, M., (1997). *Müzikçinin el kitabı*. (2. Basım). Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- FİDAN, N. (1996). *Okulda öğrenme ve öğretme*. (1. Basım). Ankara: Alkim Yayınevi.
- HALVAŞI A., (1999). *Ülkemiz müzik eğitiminde klasik gitar*. Yayımlanmamış doktora tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- KANNECİ, A., (1988). *Klasik gitar metodu*. (1. Basım). Ankara: Evrensel Müzik Evi.

- KANNECİ, A., (2001). *Gitar için beste yapmış Türk bestecilerinin eğitim ve yapıtlarının uluslararası gitar repertuarındaki yeri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı.
- KANNECİ, A., (2005). *Türk bestecilerinin solo gitar sonatlarının gitar eğitimine katkıları yönünden incelenmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim bilimleri enstitüsü Güzel Sanatlar Anabilim Dalı Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı.
- KAROLYI, O., (2007). *Müziğe giriş*. (5. Basım). İstanbul: Pan Yayıncılık.
- KÜÇÜKAY, B., (1992). *Klasik gitar için başlangıç metodu*. (1. Basım). İstanbul: Evrensel Müzikevi.
- MORAY, E., (2003). *Üniversite müzik öğrencilerinin çalgı çalışma tutum ve alışkanlıklarının incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı.
- NOAD, F., (1974). *The baroque guitar*,(1. Basım). New York: Ariel Music Publications.
- NOAD, F., (1974). *The romantic guitar*, (1. Basım). New York: Ariel Music Publications.
- OTACIOĞLU, S. G., (2005). *Müzik öğretmenliği piyano eğitimi dersi için bir model denemesi*. Yayınlanmamış doktora tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı.
- ÖZMENTEŞ, S.,(2005). Müzik eğitiminin boyutları ve çalgı eğitimi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı 9, s.89-98*. Web: <http://web.inonu.edu.tr/~efdergi/dergi/Ozmentes.htm> adresinden 13 Ekim 2009 tarihinde alınmıştır.
- SARAÇ, A. G., (1997). Müzik eğitimi bölümlerinde çalgı eğitim programlarının yeri ve önemi. *Mavi Nota Müzik ve Sanat Dergisi, Sayı 23, s.23-25*.
- SAY, A., (Ed.) (1992). *Müzik ansiklopedisi*. (3. Cilt. 783-784). Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- SAY, A. (2002). *Müzik Sözlüğü*. (72,115). Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

- SCHUMANN, R., (?). *Genç Müzikçilere Öğütler*. (Aktaran M., FENMEN). Müzikçinin El Kitabı. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları, 1997.
- SÖZER, V., (Ed.) (1996). *Müzik Ansiklopedik Sözlük*. (259,695.). İstanbul: Remzi Kitapevi.
- SRTAVÍNSKÍ, İ.,(2000). *Müzik sanatı*. (çev. İhsan Akay). (1. Basım). Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları. (Eserin orijinal adı: poétique musicale, tarihinde yayımlandı).
- ŞAKLAR C., (2001). *Klasik gitarda sağ el tekniği üzerine yeni bir yaklaşım*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Pişano Anasanat Dalı, Gitar Programı.
- ŞEN BAŞTUĞ, S.. (2002). *Pişano tekniğinin biyomekanik temeli*. (2. Basım) İstanbul: Pan Yayıncılık.
- ŞENDURUR,Y.,(2001). Keman eğitimi dersine etkili hazırlanma süreci. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı 2*, s.161-168.
- TARMAN, S., (1996). *Bekir Küçükay'ın klasik gitar için başlangıç metodu'nun hedef, hedef davranış ve içerik yönünden incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- TARMAN, S., (1997). Müzik öğretimi ve bilgiyi işleme kuramı. *Bolu Müzik Eğitimi '97 sempozyumu bildirisı*. Abant izzet Baysal Üniversitesi, s.28-31.
(S. TARMAN *Müzik Eğitiminin Temelleri*. (31). Ankara: Müzik Eğitimi Yayınları'ndan alınmıştır).
- TARMAN, S., (2006). *Müzik eğitiminin temelleri*. (1. Basım). Ankara: Müzik Eğitimi Yayınları.
- TÜRK DİL KURUMU, (2005). *Büyük Türkçe Sözlük*. Web: <http://tdkterim.gov.tr/bts/>
- UÇAN, A., (1992). Eğitimde program çözümleme. *Ders Notları*.
Web: <http://www.egitim.aku.edu.tr/aliucan.doc> adresinden 16 Kasım 2008 tarihinde alınmıştır.
- UÇAN, A., (2005). *Müzik eğitimi temel kavramlar-yaklaşımlar ve Türkiye'deki durum*. (3. Basım). Ankara: Evrensel Müzik Evi.

- USLU, M., (1997). Türkiye’de çalgı eğitiminin yaygınlaştırılmasında ve geliştirilmesinde A.G.S.L. müzik bölümlerinin önemi. *Mavi Nota Müzik ve Sanat Dergisi*, Sayı 5, s.30-34.
- USLU, M. (1998). Türkiye’de çalgı eğitiminin yaygınlaştırılmasında ve geliştirilmesinde iyi çalgı eğitimcisi yetiştirmenin önem ve gerekliliği. 5. *İstanbul Türk Müziği Günleri, Türk Müziğinde Eğitim Sempozyumu*. (1. Basım). Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları
- USLU, M., (2006). Türkiye’de çalgı eğitiminin yaygınlaştırılmasında ve geliştirilmesinde çoksesli müzik eğitimi görüşü. *Müzik ve Bilim Dergisi*, http://www.muzikbilim.com/5m_2006_uslu_m.html. adresinden 24 Şubat 2008 tarihinde alınmıştır.
- YAĞIŞAN, N., (2002). Farklı bir alanın profesyonel sporcuları: müzisyenler. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 22. (1),183-194.
- YÖNDEM, S., (1992). *Eğitim fakülteleri müzik eğitimi bölümlerinde anadal gitar eğitimi nasıl olmalıdır*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Malatya: İnönü Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- YÖNDEM, S., (2003). *Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi hazırlık sınıfı gitar*. (1. Basım). İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- ZEREN, M. (1995). *Gitar eğitimine başlama metotları ve yöntemleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Malatya: İnönü Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

EKLER

EK – 1

ANKET FORMU

Eğitim Fakóltesi Gúzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri
Múzik Eğitimi Öğretmenliği Anabilim Dalı
Klasik Gitar Öğrencilerinin Çalışma Alışkanlıkları Anketi

Bu anket, "Eğitim Fakóltesi Múzik Eğitimi Öğretmenliği Anabilim Dalı Klasik Gitar Öğrencilerinin Çalışma Alışkanlıkları" konulu yüksek lisans tezi için hazırlanmıştır.

Araştırmanın amacı, Türkiye'deki Eğitim Fakólterleri Gúzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri Múzik Eğitimi Anabilim Dalları Klasik gitar öğrencilerinin eğitim sürecinde oluşan bireysel çalışma alışkanlıklarını tespit etmek ayrıca bu alışkanlıkların oluşumunda öğretmenin ve eğitim-öğretim programının etkisini ortaya koymaktır.

Bu çerçevede oluşturulan anket, 29 sorudan oluşmaktadır. Ankette elde edilecek bulguların güvenilirliği için lütfen tüm soruları yanıtlayınız.

Ankette "çoktan tek seçmeli" soruları cevaplandırırken size göre en uygun seçeneği, ifadelerin karşlarına "X" işareti koyarak belirtiniz. Çok seçenekli soruları cevaplandırırken ise her ifadeyi tek tek değerlendirip; size göre en uygun seçeneği, ifadelerin karşlarına "X" işareti koyarak belirtiniz.

Araştırmanın geçerli, güvenilir ve yararlanılabilir olması, vereceğiniz yanıtların içtenlikli olmasına bağlıdır. Bu nedenle anket sorularını dikkatle okumanızı, soruları içtenlikle, doğru ve eksiksiz şekilde yanıtlamanızı dilerim.

Katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.

Cansel ŞENOĞLU ÖNDER

ANKET FORMU

1. Mezun olduğunuz lise türü ?

- ( ) Genel Lise   ( ) AGSL   ( ) Meslek Lisesi
 ( ) Anadolu Lisesi   ( ) Süper Lise
 ( ) Diğer.....

2. Cinsiyetiniz

- ( ) Kız   ( ) Erkek

3. Kaçınıcı sınıftasınız?

- ( ) 2   ( ) 3   ( ) 4

4. Bireysel çalgı seçme tercihlerinizde klasik gitar kaçınıcı tercihinizdi?

- ( ) 1   ( ) 2   ( ) 3   ( ) 4   ( ) Benim tercihim değildi.

5. Bireysel gitar çalışmalarınızı ne sıklıkta yapıyorsunuz?

- ( ) Her gün   ( ) 2 günde bir   ( ) 3 günde bir
 ( ) Dersimden bir gün önce   ( ) Diğer (belirtiniz).....

6. Günlük bireysel gitar çalışmalarınıza yaklaşık ne kadar süre ayırıyorsunuz?

- ( ) 1 saatten az   ( ) 1-2 saat   ( ) 3-4 saat
 ( ) 5 saat ve üzeri   ( ) Diğer (belirtiniz).....

7. Gitar çalışmalarınızda, aşağıda belirtilen uygulamalardan hangisini/hangilerini yaptığınızı lütfen belirtiniz. (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

- ( ) Gam çalışırım.
 ( ) Sağ-sol el parmak egzersizleri yaparım.
 ( ) Akor-arpej egzersizleri yaparım.

- Bare egzersizleri yaparım.
- Legato egzersizleri yaparım.
- Çift ses egzersizleri yaparım.
- Repertuarımı tekrar ederim.
- O dönemde çalıştığım tekniklere yönelik etüt çalışırım.
- Eser çalışırım.
- Deşifre çalışmaları yaparım.
- Eşlik çalışmaları yaparım.

8. Bireysel gitar çalışmalarınızda, doğru oturuş-tutuş pozisyonunu uygulamaya özen gösterir misiniz?

- Evet   Hayır   Bazen

9. Bireysel gitar çalışmalarınızda eser/etüd deşifre ederken aşağıdaki ifadelerden hangisini/hangilerini yaptığınızı lütfen belirtiniz. (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

- Eserin/etüdün tonunu, ölçü sayısını incelerim.
- Eserin gamını çalarım.
- Eserde bulunan ritim kalıplarını inceler, bilmediğim ya da zorlandığım ritim kalıplarını, ayrıca çalışırım.
- Deşifre çalışmalarımı ağır tempoda hiç ara vermeden yaparım.
- Deşifre çalışmalarımda metronom kullanırım.

10. Bireysel gitar çalışmalarınızda eser/etüt çalışırken aşağıdaki ifadelerden hangisini/hangilerini yaptığınızı lütfen belirtiniz. (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

- Çalıştığım eseri çalmadan önce eserin tonunda gam çalarım
- Eserde bulunan tutan seslere dikkat ederim.
- Eseri form analizini yapar, cümlelere ayırarak çalışırım.
- Eserin armonik analizini yaparım.
- Eserin, çalmakta zorlandığım pozisyon geçişlerinde; en uygun, doğal ve rahat geçişi sağlayabilmek için farklı pozisyon denemeleri üzerine çalışırım.
- Eserin, çalmakta zorlandığım ölçüsü/ölçüleri üzerinde yoğunlaşır, gerekirse bu ölçülerden yeni egzersizler yaratarak ayrıca çalışırım.
- Eserin ezgisini ön plana çıkarmak üzere çalışırım.

- ( ) Eserin üzerinde yazan nüans terimlerini dikkate alarak çalışırım.
- ( ) Çalıştığım eseri farklı yorumculardan dinleyerek veya izleyerek kendi yorumumu ortaya koymaya çalışırım.
- ( ) Çalıştığım eser/etüt içerisinde bulunan tekniklere yönelik egzersiz yaparım.
- ( ) Çalıştığım eser içerisinde bulunan tekniklere yönelik etüt çalışırım.
- ( ) Duatelerin (parmak şifre ve pozisyonlarının) doğruluğu üzerinde inceleme yapar, değiştirilebilecek pozisyonların yerlerine uygulanabilecek farklı duate ve pozisyonlar düşünürüm.
- ( ) Eserde/etütte karşılaştığım pozisyon geçişlerini doğru, bağlı ve rahat yapabilmek için ön hazırlık olarak geçişler üzerine planlama (hangi parmağın hangi perdeye basacağını, hangisinin önce basması gerektiğini, elin şeklini düşünerek vb.) yaparak çalışırım.
- ( ) Eser çalışırken metronom kullanırım.

11. Bireysel gitar çalışmalarınızda; çalıştığınız eserin ezgisini anlamak ve ön plana çıkarmak amacı ile aşağıdaki ifadelerden hangisini/hangilerini yaptığınızı lütfen belirtiniz. (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

- ( ) Ezgiyi, nota üzerinde işaretleyerek belirtirim.
- ( ) Ezginin solfejini yaparım.
- ( ) Ezgiyi ayrıca yazıyor ve üzerinde çalışırım.
- ( ) Ezgiyi, eserin notası üzerinde takip ederek çalışırım.
- ( ) Çalıştığım eserlerde, ezgi üzerine bir çalışma yapmam.

12. Gitar çalışmalarınızda bir eseri, hangi şekilde çalışıyorsunuz?

- ( ) Eseri bir süre çalışıp hafızama aldıktan sonra bir daha notaya bakmam.
- ( ) Eseri ezberime almış olsam dahi, tamamen hatasız çalana ve yorumlayana dek notasız çalışmam.

13. Tırnaklarınıza düzenli olarak bakım (törpüleme, kısaltma) yapıyor musunuz?

- ( ) Evet
- ( ) Hayır

14. Gitarınızın bakımına yönelik olarak, aşağıdaki ifadelerden hangisini/hangilerini yaptığınızı lütfen işaretleyiniz. (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

- Çok sıcak ve çok soğuk ortamlarda bulundurmamaya özen gösteririm.
- Ani hava ve basınç değişimi olacağı durumlarda (yolculuk vb.) sap ayarının bozulmaması için, gitarımın akordunu gevşetirim.
- Düzenli olarak (ayda bir-iki, iki ayda bir) gitarımın tellerini değiştiririm.
- Gitarımı çaldıktan sonra; sapını, tellerini silerim.
- Gitarımı çalmadığım zamanlarda kutusunun/kılıfının içinde tutarım.
- Tüm bu uygulamaların hiçbirini yapmam.

15. Gitar öğretmeniniz derste, öğrendiğiniz tekniklere yönelik egzersiz/etüt çalıştırır mı?

- Evet   Hayır   Bazen

16. Gitar öğretmeniniz; yeni öğrendiğiniz bir tekniği başarmadan, yeni teknik bir çalışma verir mi?

- Evet   Hayır   Baze

17. Gitar öğretmeniniz gerek duyduğunda, çalıştığınız eserler/etütler üzerinde duate değişiklikleri yapar mı?

- Evet   Hayır   Bazen

18. Gitar öğretmeniniz, derste metronom kullanır mı?

- Evet   Hayır   Bazen

19. Gitar öğretmeniniz, ders içerisinde eşlik çalışmalarına yer verir mi?

- Evet   Hayır   Bazen

20. Gitar öğretmeniniz ile ders içerisinde çalıştığınız eserleri farklı yorumculardan dinleyip, yorumlar üzerinde inceleme yapar mısınız? (Lütfen size en uygun ifadeyi işaretleyiniz)

- Çalıştığımız eserlerin farklı yorumlarını, ders içerisinde dinler/izler ve yorumlar arasındaki farkları tespit ederiz.
- Öğretmenim çalıştığım eseri dinlememi/izlememi söyler, ancak derste böyle bir çalışma yapmadık.
- Şimdiye kadar böyle bir çalışma yapmadık.

21. Gitar öğretmeniniz, çalıştığınız eser/etüt ödevi haricinde bireysel gitar çalışmalarınızla ilgili sizi yönlendirir mi?

- Evet, eksik olduğum konuları söyleyerek beni yönlendirir.
- Hayır, sadece derste çalıştığımız eser/etüt ödevini verir.
- Bazen, yeni bir teknik çalışırken, nasıl çalışmam gerektiğini anlatır.

22. Gitar öğretmeniniz, çalıştığınız eserin form ve armoni analizini yapmanız için sizi yönlendirir mi?

- Öğretmenim, çalıştığımız eserin form ve armoni analizini yapmam için bana yardım eder ve beni yönlendirir.
- Öğretmenim, eserin analizini kendi yapar ve anlatır.
- Öğretmenim, şimdiye kadar böyle bir yönlendirme yapmadı. .

23. Gitar öğretmeniniz, tırnak bakımınız ile ilgili sizi yönlendirir mi?

- Evet   Hayır   Kısmen

24. Gitar öğretmeniniz, gitarınızın bakımına yönelik sizi yönlendirir mi?

- Evet   Hayır   Kısmen

25. Gitar öğretmeniniz, derslerinizde çalıştığınız eseri/etüdü size çalar mı?

- Evet   Hayır   Bazen

26. Gitar öğretmeninizin derste gitar çalması, motivasyonunuzu etkileyerek daha fazla çalışmanızı sağlar mı?

( ) Evet ( ) Hayır ( ) Bazen

27. Gitar öğretmeniniz, çalgınızda zorlandığınız dönemlerde performansınızın düşüşüne engel olmak için sizi motive eder mi?

( ) Evet ( ) Hayır ( ) Bazen

28. Gitar öğretmeninizin, başarılı olduğunuz zamanlarda sizi takdir etmesi, çalışma düzeninizi olumlu yönde etkiler mi?

( ) Evet ( ) Hayır ( ) Bazen

29. Gitar öğretmeninizin icra etmeniz için verdiği eserler/etütler, çalışma isteğinizi olumlu yönde etkiler mi?

( ) Evet ( ) Hayır ( ) Bazen

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Cansel ÖNDER

Doğum Yeri ve Tarihi : 25/ 05/ 1982

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Süleyman Demirel Üniversitesi

Yüksek Lisans Öğrenimi : Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

Bilimsel Faaliyetleri : ‘Klasik Gitar Eğitiminin Boyutları’ Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Haziran 2008, Sayı: 8, s. 115-133

İş Deneyimi

Stajlar : M.E.B. Özel Müzik ve Bale Kursu

Projeler

Çalıştığı Kurumlar : M.E.B. Özel Müzik ve Bale Kursu

İletişim

E-Posta Adresi : canselize@hotmail.com

Tarih : 18/ 05/ 2009